

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MESTA ČADCA
NA ROKY 2023-2029**

Spracovateľ: Regionálna rozvojová agentúra Kysuce, 2023

OBSAH

ÚVOD	5
VÝZNAM PHSR	5
1. ANALYTICKÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA ČADCA 2023-2029	7
1.1 Charakteristika mesta Čadca	7
1.2 Demografický vývoj mesta Čadca	8
1.2.2 Prognóza demografického vývoja Slovenska	11
1.2.3 Prognóza vývoja počtu obyvateľov mesta Čadca	12
1.2.4 Národnostná a náboženská štruktúra mesta Čadca	13
1.3 Inovácie, podnikateľské prostredie, vzdelávanie, samospráva	15
1.3.1 Ekonomika a jej vývoj mesta Čadca	15
1.3.2 Miera nezamestnanosti a štruktúra EAO okresu a mesta Čadca	17
1.3.3 Trh práce a podmienky na podnikanie v meste Čadca	19
1.3.4 Školstvo na území mesta	20
1.4 Životné prostredie	28
1.4.1 Geologické, geomorfologické a pedologické pomery	28
1.4.2 Hydrologické pomery	29
1.4.3 Klimatické pomery	30
1.4.4 Flóra a fauna	30
1.4.5 Využitie krajiny	31
1.4.6 Ochrana prírody a krajiny	33
1.4.6 Kvalita ovzdušia	34
1.4.7 Obehové hospodárstvo	37
1.5 Infraštruktúra	42
1.5.1 Dopravná infraštruktúra mesta	42
1.5.2 Technická infraštruktúra	46
1.5.2.1 Energetika	46
1.5.2.2 Pošta, telekomunikačná sieť, miestny rozhlas, kamerový systém, verejné osvetlenie	48
1.5.2.3 Vodovod a kanalizácia	48
1.5.2.4 Cintorín a cintorínske služby	51
1.6 Sociálna stabilita	52
1.6.1 Sociálne služby na území mesta	52
1.6.2 Zdravotnícke služby	56

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA ČADCA NA ROKY 2023 - 2029

1.6.3 Bývanie a služby občanom mesta	56
1.7 Identita a sebestačnosť	58
1.7.1 Kultúra na území mesta	58
1.7.2 Cestovný ruch v meste Čadca	60
1.7.3 Šport a voľnočasové aktivity na území mesta	62
1.7.4 Identita regiónu a regionálna produkcia	63
1.7.5 Združenia a spolky na území mesta	63
1.8 Analýza vonkajšieho prostredia Slovenskej republiky	64
2. SWOT ANALÝZA MESTA ČADCA	66
3. STRATÉGIA MESTA ČADCA	80

ÚVOD

V súvislosti s novým programovým obdobím Európskej únie na roky 2021 - 2027 je nevyhnutné aktualizovať základné programové dokumenty, prostredníctvom ktorých je možné čerpať finančné prostriedky z Európskych štrukturálnych fondov na podporu rozvojových projektov a aktivít.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii a zohľadňuje ciele a priority ustanovené v programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja vyššieho územného celku, na území ktorého sa obec, mesto nachádza a je vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie. Je to programový dokument, spracovaný na základe zákona č. 539/ 2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja.

Program je komplexným dokumentom, integrujúcim otázky rozvoja fyzických štruktúr so sociálnymi, ekonomickými a ďalšími aspektmi. Preto bude mať voči ostatným plánovacím dokumentom spracovaným na miestnej úrovni zastrešujúcu funkciu. Na rozdiel od územného plánu, ktorý rieši otázky fyzického rozvoja územia (lokalizáciu zástavby a priestorové regulatívy pre stavebný rozvoj, funkčné využitie rozvojových plôch), program rozvoja sa podrobnejšie zaoberá otázkami sociálneho a ekonomického rozvoja, čím vo vzťahu k územnému plánu plní komplementárnu funkciu. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Čadca je v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v Národnom rozvojom pláne, v súlade s Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja Žilinského samosprávneho kraja 2022+ a v súlade s metodikou na vypracovanie príslušného programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja pre obce a mestá na roky 2014 – 2022.

VÝZNAM PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Čadca na roky 2023-2029 (PHSR mesta Čadca 2023-2029), je základným výkonným a programovým dokumentom na úrovni obce v rámci partnerstva lokálnej samosprávy, podnikateľského sektora a mimovládnych organizácií z územia mesta a okolia. PHSR mesta Čadca 2023-2029 je motivované potrebou koncepčného cieľavedomého a transparentného riadenia a rozhodovaniach samosprávnych orgánov v snahe čo najefektívnejšie riešiť problémy a výzvy rozvoja mesta Čadca.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja:

- navrhuje systematickú a funkčnú stratégiu trvalo udržateľného rozvoja zameranú na realizáciu všestranného ekonomického a sociálneho rozvoja,
- čerpá najmä zo znalosti miestnych aktérov a odborníkov, ktorí najlepšie poznajú miestne problémy, potreby a rozvojové možnosti obce,
- umožňuje partnerom spoluúčasť na programovaní, realizácii a kontrole stratégie ekonomického a sociálneho rozvoja obce,
- pomáha zvyšovať všeobecné povedomie o potrebách obce.

Účelom PHSR je vytvorenie rozvojového programu územia (obce, mesta), ktorý vyjadruje ekonomické a sociálne záujmy jeho obyvateľov a zároveň je v súlade s prijatými nadradenými koncepciami vyššej úrovne. Cieľom PHSR je spracovanie takého súhrnu cieľov a opatrení, ktoré napomáhajú zabezpečeniu trvalo udržateľného rozvoja územia a ktoré smerujú k uspokojovať potreby súčasnej generácie bez toho, aby ohrozil možnosti uspokojovania potrieb budúcich generácií.

V roku 2021 začalo nové programové obdobie Európskej únie, ktoré sa skončí v roku 2027. PHSR je nástrojom na plánovanie a prípravu územia pre využitie týchto externých zdrojov pre svoj rozvoj. V tomto programovom období môžu obce a ostatné subjekty využívať financovanie na **päť cieľov politiky súdržnosti**:

- 1. Inteligentnejšia Európa** – inovatívna a inteligentná transformácia hospodárstva;
- 2. Ekologickejšia, nízko uhlíková Európa;**
- 3. Prepojenejšia Európa** – mobilita a regionálna prepojitelnosť IKT;
- 4. Sociálnejšia Európa** – vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv.
- 5. Európa bližšie k občanom** – udržateľný a integrovaný rozvoj mestských, vidieckych a pobrežných oblastí prostredníctvom miestnych iniciatív.

PHSR mesta Čadca 2023-2029 stanovuje vízie a strategické ciele, navrhuje konkrétne aktivity pre ich dosiahnutie, uvádza merateľné ukazovatele a určuje opatrenia v oblasti: vzdelávania, kultúry, športu, voľného času a mládeže, sociálnych služieb a zdravotníctva, bývania a služieb občanom, bezpečnosti a poriadku, marketingu, cestovného ruchu a ekonomického rozvoja, dopravy a technickej infraštruktúry, životného prostredia a samosprávy. Na základe vytvoreného dokumentu je možné programovať územný a integrovaný rozvoj trvalo udržateľným spôsobom, pripraviť územie obce a budovať jeho kapacity pre absorpciu nových technológií, služieb a rôznych ponúk a príležitostí pre zvýšenie kvality života obyvateľov na území mesta Čadca.

1. ANALYTICKÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA ČADCA 2023-2029

Mesto Čadca, ležiace v severozápadnej časti Slovenska v regióne Kysuce, patrí z administratívneho hľadiska do Žilinského kraja, okresu Čadca. Z hľadiska kategorizácie územno-štatistickej jednotky EUROSTAT vystupuje ako úroveň LAU 2.

Vzhľadom na svoju veľkosť, je mesto Čadca úzko späté so svojím okolím a je od neho závislé. Mesto nemôže presadzovať individuálny prístup k regionálnemu rozvoju, ale musí dôkladne analyzovať svoje prostredie a plánovať svoj rozvoj v súlade s obmedzeniami a možnosťami okolia. Mesto Čadca poskytuje svojim obyvateľom takmer všetky služby. Mesto Čadca sa orientuje na služby obyvateľstvu, ktoré sú v meste vykonávané lepšie a výhodnejšie ako v okolitých sídelných centrách (Žilina). Avšak stále zostáva priestor pre stanovenie vlastných priorít a hľadanie nástrojov pre ich naplnenie.

Mesto Čadca je okresným mesto okresu Čadca. Okres Čadca patrí s rozlohou 760, 62 km² k jedným z najväčších okresov SR. Žije tu 87 478 obyvateľov a priemerná hustota zaľudnenia je 115 obyvateľov na km² (2022). Do okresu sa radia 3 mestá a 20 obcí. Okres Čadca susedí s piatimi ďalšími okresmi zo Žilinského kraja. Na juhu s okresmi Kysucké Nové Mesto, Žilina a Bytča. Na východe s regiónom Orava, s okresmi Dolný Kubín a Námestovo. Okres Čadca je prihraničným okresom, na severe hraničí s poľskom a na západe s Českou republikou.

1.1 Charakteristika mesta Čadca

Mesto Čadca je hospodárskym a kultúrnym strediskom regiónu Kysúc, rozkladajúcej sa na sútoku rieky Kysuce a Čierňanky. Na juhu ho ohraničuje pohorie Javorníky, na severozápade Kysucké Beskydy.

Mesto Čadca pozostáva z 9 mestských častí: Čadečka, Drahošanka, Horelica, Milošová, Podzávoz, Rieka, U Hluška, U Sihelníka, Vojty a má 3 sídliská: Kýčerka, Sídlisko III, Žarec.

Rozloha mesta je 56,79 km². Počet obyvateľov mesta Čadca k 31.12.2022 bol 22 730. Čadca je stredne veľké mesto, 29. najľudnatejšie mesto zo všetkých 141 miest Slovenska. Mesto je vzdialené približne 30 km na sever od Žiliny, 30 km južne od českého Trínca a 50 km juhozápadne od poľského Żywca.

Mesto vznikalo z malých osád valašského osídľovania v 16. storočí. Prvá písomná zmienka je z roku 1598 a mestské práva získala Čadca v roku 1778. Dôležitou udalosťou v

dejinách mesta bola výstavba košicko-bohumínskej železnice, ktorá v roku 1871 dopravne spojila Čadcu s priemyselným Sliezskom i Považím.

Tabuľka 1: Základná charakteristika mesta Čadca k 31.12.2022

Čadca	
Kód obce	509132
Názov okresu	Čadca
Názov kraja	Žilinský
Štatút obce	mesto
PSČ obce	022 01
Prvá písomná zmienka o meste (rok)	1 598
Nad. výška v m n. m.	420
Celková výmera územia obce [km ²]	56,79
Počet obyv. mesta	22 730
Hustota obyv. na km ²	400,25

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

1.2 Demografický vývoj mesta Čadca

Demografický vývoj významne ovplyvňuje fungovanie celej spoločnosti. Kvalifikované rozhodovanie v oblasti ekonomiky, sociálnych vecí, zamestnanosti, školstva, zdravotníctva, bytovej výstavby sa nemôže zaobiť bez kvalifikovaných, vhodne štruktúrovaných, variantných a pohotových demografických informácií.

Tabuľka 2: Vývoj počtu obyvateľov podľa rokov Čadca

Rok	Počet obyvateľov
1993	26 181
2001	26 580
2002	26 548
2003	26 443
2004	26 269
2005	26 004
2006	25 852
2007	25 751

2008	25 564
2009	25 474
2010	25 332
2011	24 921
2012	24 791
2013	24 739
2014	24 670
2015	24 576
2016	24 431
2017	24 315
2018	24 114
2019	23 961
2020	23 702
2021	22 963
2022	22 730

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Mesto Čadca patrí počtom obyvateľom medzi stredne veľké mestá a je v na 27. mieste v poradí všetkých 140 miest na Slovensku.

Prvé údaje o počte obyvateľov sú z roku 1784, kedy mala Čadca 2 616 obyvateľov. Počet obyvateľov od tohto obdobia neustále stúpal, na prelome storočí v roku 1900 žilo v Čadci 5 677. Tento nárast pokračoval až do roku 2001, kedy sa počet obyvateľov zvýšil na 26 671 (nárast 4,7 krát). Od roku 1950 až do roku 2001 počet obyvateľstva mesta Čadca narastal intenzívnejšie ako v predchádzajúcich obdobiach zásluhou rozvoja priemyslu.

Od roku 2001 zaznamenalo mesto Čadca kontinuálny pomalý pokles počtu obyvateľov. Po sčítaní v roku 2001 bol počet obyvateľov 26 580 a podľa štatistík sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2011 tento počet klesol na 24 921. To bolo spôsobené zvýšenou migráciou mestského obyvateľstva do dedín a odkladom materstva, keďže v súčasnosti sa posunula veková hranica súvisiaca s narodením prvého dieťaťa u žien, či uzatváranie manželstiev vo vyššom veku, v priemere v 27tom - 29tom roku života. V roku posledného sčítania v 2021 bol počet obyvateľov 22 693. Za desať rokov je to pokles o 7,8 %

Tabuľka 3: Počet obyvateľov podľa pohlavia

Rok /pohlavie	Muži	Ženy	Spolu
2011	12283	12638	24921
2012	12206	12585	24791
2013	12158	12581	24739
2014	12111	12559	24670
2015	12064	12515	24579
2016	11973	12458	24431
2017	11929	12386	24315
2018	11842	12272	24114
2019	11746	12195	23941
2020	11650	12052	23702
2021	11268	11695	22963
2022	11149	11581	22730

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Na jej území mesta Čadca v roku 2022 žilo 22 730 obyvateľov, z nich bolo 11581 žien (50,95%) a 11149 mužov (49,05%). Aktuálna hustota obyvateľstva v roku 2022 má hodnotu 400,25 obyvateľov/km²

Tabuľka 4: Vývoj zloženia obyvateľstva podľa vekových skupín

Roky	Vek 0 - 14	Vek 15 - 64	Vek 65 a viac	Spolu
2001	5 458/ 20,53%	19 156/ 72,07%	2 057/7,4%	26 580
2011	3 688/14,80%	18 850/75,64%	2 383/9,56%	24 921
2021	3 345/14,56%	16 096/70,10%	3 522/15,34%	22 963

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Rozdelenie občanov v obci podľa ich produktivity veku nie je priaznivý, pretože mesto Čadca malo v roku 2021 vo svojej evidencii nižší počet detí do 14 rokov (14,56 %, t. j. 3 345) v predproduktívnom veku ako seniorov nad 65 rokov (16,34 %, t. j. 3 522) v poproduktívnom veku. Obyvatelia v produktívnom veku boli v roku 2021 zastúpení v obci v počte 70,10 %, t.j. 16 096 obyvateľov. Trend je v tomto smere dlhodobo nepriaznivý. V Slovenskej republike bolo v roku 2021 zastúpených 66,55% obyvateľov v produktívnom veku, 16,06% v predproduktívnom veku a 17,39 % v poproduktívnom veku.

Obyvateľov v predproduktívnom veku v meste Čadca v roku 2011 bolo 14,80 %, zatiaľ čo v roku 2021 ich bolo o niečo menej 14,56 %. Obyvateľov v produktívnom veku v roku 2011

bolo 75,64 %, zatiaľ čo v roku 2021 ich bolo 70,10 %. Kým v roku 2011 predstavoval počet obyvateľov v meste Čadca v poproduktívnom veku 9,56 %, v roku 2021 to bolo už 15,345 %.

Rozdiel obyvateľov obce produktívneho veku v roku 2011 a 2021 bol 2754 v neprospech roku 2021. V rozmedzí týchto rokov badáme neustály pokles obyvateľov mesta Čadca v produktívnom veku a markantný nárast seniorov.

Analytické aj grafické prevedenie údajov o zložení obyvateľstva podľa vekových skupín poukazuje na celoslovenský trend, ktorý je daný nižším počtom detí a zároveň nižším počtom obyvateľov v predproduktívnom veku v pomere k seniorom zaradeným do poproduktívneho veku, čo je predpokladom aj pre nestabilný hospodársky vývoj v meste Čadca.

Kým v roku 2011 dosiahol index starnutia v meste Čadca hodnotu 64,6 % v roku 2019 to bolo už 99,15 % a v roku 2022 až hodnotu 111,6 %. Je to rýchlejšie starnutie ako priemer v rámci Slovenska. Index starnutia Slovenskej republiky v roku 2022 bol 110,95%.

1.2.2 Prognóza demografického vývoja Slovenska

Neurčitost' vyplývajúca z individuálnych reprodukčných rozhodnutí obyvateľstva ako aj meniace sa a ťažko odhadnuteľné vonkajšie podmienky, vnášajú do procesu demografického prognózovania silný prvok neurčitosti. Preto aktuálnosť prognóz treba starostlivo sledovať a vyhodnocovať.

Napriek spomínanej neurčitosti vo vývoji reprodukčného správania obyvateľstva má populačný vývoj aj značnú zotrvačnosť, ktorá vyplýva hlavne zo stability vekovej štruktúry obyvateľstva. Preto je možné niektoré základné rysy populačného vývoja prognózovať s vysokou pravdepodobnosťou. Aj keby nastal vývoj, ktorý prognóza nepredpokladá, s istotou nespôsobí zvrátenie niektorých základných trendov budúceho populačného vývoja mimo rámcov vymedzených vysokým a nízkym prognostickým scenárom.

Možno jednoznačne skonštatovať, že obdobie najbližších 60 rokov bude charakteristické zmenou trendu vo vývoji počtu obyvateľov a kontinuálnym pokračovaním populačného starnutia. V roku 2060 bude obyvateľstvo Slovenska menej početné, staršie a pravdepodobne aj etnicky pestrejšie. Úbytok počtu obyvateľov na Slovensku začne s veľkou pravdepodobnosťou najneskôr v roku 2030 a s veľmi veľkou pravdepodobnosťou, ktorá hraničí s istotou, sa zachová až do konca prognózovaného obdobia, preto by sa počet obyvateľov mal v roku 2060 pohybovať okolo hranice 5,5 milióna osôb.

Naopak, čo sa týka starnutia obyvateľstva na Slovensku, prognózy sú veľmi stabilné a budúci vývoj môžeme v tomto smere odhadovať s veľmi vysokou pravdepodobnosťou. Starnutie obyvateľstva bude počas celého prognózovaného obdobia nezvratné a hlavne v období 2020 až 2040 veľmi intenzívne. Slovensko sa stane spolu s Poľskom najstaršou krajinou EÚ a zaradí sa medzi najstaršie krajiny na svete. Stagnácia počtu obyvateľov resp. mierny úbytok počtu obyvateľov neznamená v horizonte niekoľkých desaťročí pre spoločnosť prakticky žiaden problém. Veľmi intenzívne starnutie obyvateľstva však bude mať závažné dopady pre vývoj celej spoločnosti.

Rozdielny vývoj počtu obyvateľov a najmä ich štruktúry predstavujú jeden z kľúčových faktorov budúceho sociálno-ekonomického vývoja ŽSK a jeho okresov. Existujúce rozdiely v populačnom vývoji a s nimi súvisiace rozdiely v počte a najmä štruktúre regionálnych populácií sú nielen dôsledkom, ale aj jedným z hlavných faktorov pre formovanie disparít v sociálno-ekonomickom vývoji.

1.2.3 Prognóza vývoja počtu obyvateľov mesta Čadca

Ako vstupné informácie pre posúdenie ďalšieho vývoja obyvateľstva mesta Čadca boli použité informácie a výstupy z publikácie „Prognóza vývoja obyvateľstva v okresoch SR do roku 2035“ spracovanej v októbri 2013 Infostatom a údajov Štatistického úradu SR za rok 2021.

Zmena vo vekovej štruktúre obyv. predstavuje významný faktor, ktorý bude zásadným spôsobom ovplyvňovať rozvojový potenciál obce. Hlavné demografické trendy prejavujúce sa na celoštátnej úrovni, sú viditeľné aj na regionálnej úrovni. Prírastky obyvateľstva sa znižujú a obyvateľstvo starne - to je v kraji pribudnú okresy s prirodzeným aj celkovým úbytkom obyvateľstva a zvýši sa priemerný vek obyvateľstva. Vývoj počtu a prírastku obyvateľstva nebude rovnomerný. Väčšina okresov ŽSK, okrem okresov Bytča, Námestovo a Trstená bude mať do roku 2035 prirodzený aj celkový úbytok obyvateľstva.

Vývoj vekovej štruktúry obyvateľstva ŽSK bude rovnomernejší. Zostarnú všetky okresy bez výnimky, aj keď intenzita populačného starnutia bude v jednotlivých okresoch rôzna - najmladším okresom bude okres Námestovo, najstarším okres Trstená. Nepriaznivý trend je možné sledovať u vekovej štruktúry obyvateľstva, kde výrazne narastá počet obyvateľov vo veku nad 65 rokov, zatiaľ čo počet obyvateľov v produktívnom veku klesá. Mesto Čadca má nárastom obyvateľov v poproduktívnom veku kopíruje celoslovenský vývoj. Vývoj počtu obyvateľov v produktívnom veku (15 - 64) má v okresoch Bytča a Žilina dlhodobu pozvoľne klesajúci charakter, tak aj okres Čadca a mesto Čadca. Vývoj počtu detí vo veku do 14 rokov

od roku 2001 taktiež klesal.

V meste Čadca priebehu rokov 2024 - 2040 predpokladáme postupné znižovanie počtu obyvateľov zapríčinené stále zvyšujúcou sa hodnotou prirodzeného úbytku obyvateľov. Tento trend by mal pretrvať až do roku 2040 s tým, že od roku 2020 sa predpokladá úbytok počtu obyvateľov a celkový prirodzený úbytok obyvateľov. Maximálne hodnoty celkového úbytku obyvateľstva sa počas prognózovaného obdobia výraznejšie nezmenia, budú sa pohybovať od 4 do 7 osôb na 1000 obyvateľov.

Uvedeným vývojovým trendom a predpokladanému úbytku počtu obyvateľov (predpoklad úbytku v celom sledovanom období), ktoré má znaky starnutia na úrovni okresu aplikovateľného aj na úroveň obce je potrebné prispôbiť aj prístup mesta Čadca k jej občanom a zabezpečiť pre nich také životné podmienky, ktoré budú zohľadňovať ich potreby a požiadavky. Preto by malo mesto na základe prognózy pristúpiť k opatreniam, ktoré budú eliminovať prípadné negatívne javy spôsobené znižovaním počtu obyvateľov a jeho starnutím.

1.2.4 Národnostná a náboženská štruktúra mesta Čadca

Z porovnania obyvateľov mesta Čadca podľa príslušnosti k národnostným skupinám v roku 2021 vyplýva, že najväčší počet obyvateľov je hlásiacich sa k slovenskej národnosti 91,61%. Ostatné národnosti sú zastúpené len minimálne. Najvýznamnejšia menšina je česká, a to 0,66 % obyvateľov. Ďalej je tu zastúpenie obyvateľov s národnosťou vietnamskou, poľskou, ukrajinskou, čínskou a inou.

Náboženským vyznaním rozumieme účasť obyvateľov na náboženskom živote niektorej cirkvi alebo vzťah k nej. V meste z hľadiska náboženského vierovyznania absolútne prevláda rímskokatolícke náboženstvo s minimálnym zastúpením ostatných náboženstiev a nadpriemerne veľkým podielom obyvateľov bez vyznania, až 10,67 %. K Rímskokatolíckej cirkvi sa hlási 80,25 % obyvateľov mesta, čo je pokles oproti roku 2011. Z menších cirkví sú v meste najviac zastúpené: Gréckokatolícka cirkev, Evanjelická cirkev augsburského vyznania, Reformovaná kresťanská cirkev, Kresťanské zbory, Pravoslávna cirkev a Svedkovia Jehovovi.

Tabuľka 5: Obyvatelia mesta Čadca podľa vierovyznania v roku 2021

Náboženské vyznanie	Počet obyvateľov	%
Rímskokatolícka cirkev	18 429	80,25
Gréckokatolícka cirkev	106	0,46
Evanjelická cirkev augsb. vyznania	129	0,56
Reformovaná kresťanská cirkev	23	0,10
Apoštolská cirkev	5	0,01
Cirkev bratská	1	0,01
Pravoslávna cirkev	22	0,10
Evanjelická cirkev metodistická	1	0,01
Kresťanské zbory	105	0,46
Novoapoštolská cirkev v Slovenskej republike	2	0,01
ad hoc hnutia	61	0,27
Židovská obec na Slovensku	5	0,01
Budhizmus	33	0,14
Starokatolícka cirkev na Slovensku	14	0,06
Cirkev Ježiša Krista Svätých neskorších dní v Slovenskej republike	4	0,01
Islam	6	0,02
Hinduizmus	2	0,01
Jehovovi svedkovia	54	0,23
Pohanstvo a prírodné duchovno	11	0,04
Bez vyznania	2 451	10,67
Ostatné nepresne určené kresťanské cirkvi	49	0,21
Iné	63	0,27
Nezistené	1741	7,58

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, SODB 2021

1.3 Inovácie, podnikateľské prostredie, vzdelávanie, samospráva

1.3.1 Ekonomika a jej vývoj mesta Čadca

Hospodárstvo v meste Čadca vychádza z tradícií predovšetkým materiálnej výroby, ktorá sa tu rozvíjala po dlhé desaťročia predchádzajúceho obdobia. Preto stále dominuje priemysel a jeho odvetvia, resp. druhy výroby, ako:

- Textilné vlákna – ich príprava a spriadanie
- Spracovanie dreva a výrobky z dreva
- Automobilové príslušenstvo
- Výroba kovových konštrukcií a výrobkov z kovu
- Potravinárstvo
- Z novších typov výrob – výroba plastov
- Tradičná výroba vianočných ozdôb.

Z primárneho sektoru: Poľnohospodárstvo. Význam poľnohospodárskej výroby, ktorej v minulosti dominovala živočíšna výroba – osobitne hovädzí dobytok, postupne upadala. Pre rastlinnú výrobu nie sú tu veľmi vhodné podmienky, pretože bonita pôdy je nízka a klimatické podmienky málo priaznivé.

Na území mesta nie je žiadny väčší poľnohospodársky podnik iba niekoľko desiatok samostatne hospodáriaci roľníci. Z plodín sa pestujú prevažne zemiaky, jačmeň, ovos a raž. Poľnohospodárstvo nemá potenciál hybnej sily rozvoja miestnej ekonomiky je však dôležité v živote mesta pre svoje produkčné aj neprodukčné funkcie (krajinotvorba, zábrana povodní a erózií,...).

Stavebníctvo - relatívne vysoký podiel subjektov s predmetom činnosti stavebníctva, zamestnávajú však podproporčne malý počet pracovníkov v pomere k počtu týchto subjektov.

Vznik a formovanie mesta do značnej miery ovplyvnila jeho poloha v geograficky výhodnom priestore pri hraniciach troch štátov – Slovenska, Českej republiky a Poľska. Diaľničné ťahy týchto štátov smerujúcich na Slovensko prechádzajú práve Čadcou, čo prináša pozitíva aj negatíva. Nedokončený nápoj na slovenské diaľnice v smere na Bratislavu a Košice je zatiaľ problémom mesta celého regiónu.

V súčasnosti je dominantnou komoditou podmieňujúcou rozvoj mesta strojársky priemysel. Svojim významom o niečo zaostáva výroba potravinárska a textilná. V oblasti stavebníctva

nie sú výrazne veľké organizácie. Služby v meste sú zabezpečované najmä živnostníkmi a súkromnými firmami.

Ekonomickú oblasť mesta Čadca determinuje nastavenie rozpočtu mesta, rozsah vlastných príjmov, ale aj ich schopnosť čerpať prostriedky z iných zdrojov, či už štátnych alebo európskych. Zahŕňa ekonomickú aktivitu obyvateľstva v produktívnom veku i podnikateľskú činnosť právnických a fyzických osôb na území mesta. Ekonomiku mesta a jej stav ovplyvňuje úroveň riadenia samosprávnych orgánov, ktoré podporujú podnikanie a zamestnanosť, cestovný ruch a celkový hospodársky rast, i aktuálny model regionálnej politiky VÚC. Ekonomická sila obyvateľov je daná prístupnosťou k zamestnaniu a priemernou výškou miezd v regióne.

Tabuľka 6: Najvýznamnejšie podniky v okrese Čadca podľa počtu zamestnancov 2021

Názov	Počet zamestnancov	Činnosť
COOP Jednota Čadca, spotrebné družstvo	1000 - 1999	Maloobchod v nešpecializovaných predajniach najmä s potravinami, nápojmi a tabakom
Kysucká nemocnica s poliklinikou Čadca	500 - 999	Činnosti nemocníc
Hanes Global Supply Chain Slovakia a.s.	500 – 999	Výroba pletených a háčkových pančúch
TI-Hanil Slovakia, s.r.o.	250 - 499	Výroba ostatných dielov a príslušenstva pre motorové vozidlá
Kysucké pekárne, a.s.	200 - 249	Výroba chleba, výroba čerstvého pečiva a koláčov
eliastech s.r.o.	200 - 249	Subdodávateľ plastových dielov používaných pre časti interiérov ako aj exteriérov automobilov
JJ ELEKTRONIC, s.r.o.	150 - 199	Výroba montovaných elektronických dosiek

Zdroj: finsat.sk

Okrem horeuvedených zamestnávateľov v okrese Čadca obyvatelia mesta Čadca dochádzajú do zamestnania najmä do žilinských firiem KIA Slovakia a Mobis Slovakia. Časť obyvateľov cestuje za prácou do Českej republiky, najmä do Třinca (huta a nemocnica) a Ostravy, kde nachádza lepšie pracovné aj platové podmienky.

V meste sídli COOP Jednota Čadca, ktorá zamestnáva najviac zamestnancov, ale len menšia časť z nich pracuje na území mesta a ostatní pracujú po celých Kysuciach (okres Čadca a okres Kysucké Nové Mesto). Okrem toho v meste zamestnávajú významné množstvo pracovníkov obchodné spoločnosti, ktoré nemajú sídlo v Čadci, ako napríklad Billa, Lidl, Tesco a ďalšie, preto títo zamestnanci sú evidovaní v sídle týchto firiem, aj keď fyzicky pracujú v

Čadci. Ako vidieť z uvedeného prehľadu najväčších zamestnávateľov v meste, v štruktúre miestnej ekonomiky nedominuje jeden veľký zamestnávateľ s mnoho sto alebo niekoľko tisíc zamestnancami, ale viac stredných podnikov a podniky, ktoré len o málo prekračujú hranice stredných podnikov z hľadiska počtu pracovníkov. Absencia veľkých firiem má negatívny dopad aj na rozvoj služieb (subdodávky a sociálna oblasť).

Nízka cena práce podporuje migráciu z mesta predovšetkým kvalifikovanej pracovnej sily. Vysoký podiel zamestnanosti žien, asi aj v dôsledku odchodu mužov za prácou do iných regiónov.

Najviac subjektov v rámci zamestnávateľského sektoru sú malé subjekty do 9 a 19 zamestnancov v súkromnom vlastníctve, tvoria viac ako 4/5 podnikov.

Na území mesta je niekoľko sto živnostníkov, ťažko však odhadnúť koľkí z nich ešte stále aktívne pokračujú vo vykonávaní živnosti.

1.3.2 Miera nezamestnanosti a štruktúra EAO okresu a mesta Čadca

V okrese Čadca v roku 2011 bola miera evidovanej nezamestnanosti 12,36 %. V tom roku bola miera evidovanej nezamestnanosti v Žilinskom kraji 11,91 % a na Slovensku 13,59 %. V okrese Čadca v roku 2021 bola však miera evidovanej nezamestnanosti už len 5,59 %.

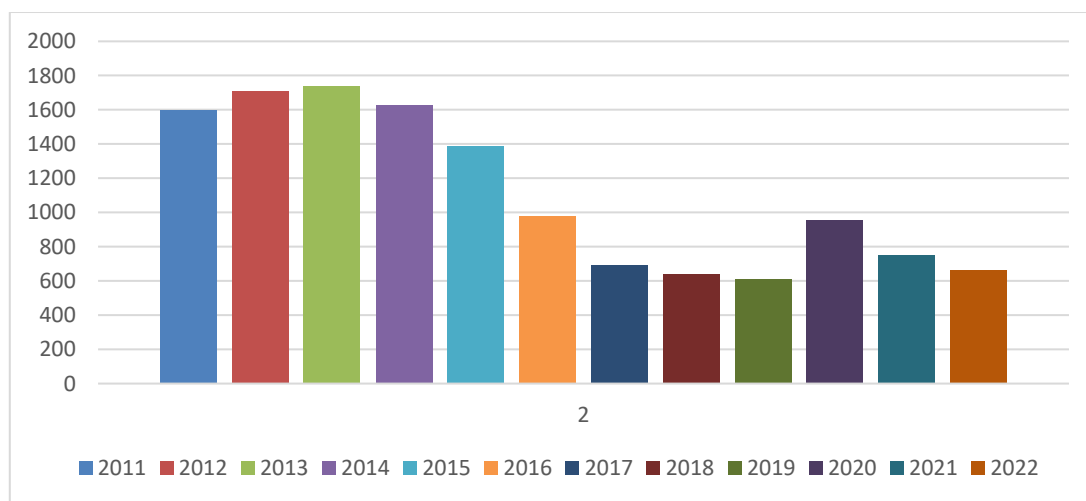
V danom roku bola miera evidovanej nezamestnanosti v Žilinskom kraji 5,32 % a na Slovensku 6,76 %. Miera evidovanej nezamestnanosti má v našom okrese klesajúci charakter, aj napriek čiastočnému zvýšeniu v roku 2020 (okres Čadca 6,95%), čo bolo dôsledkom pandémie Covid 19. Miera evidovanej nezamestnanosti v okrese Čadca dosahuje zhruba úroveň priemernej miery nezamestnanosti Žilinského kraja, ale je výrazne nižšia ako priemerná miera evidovanej nezamestnanosti v celej Slovenskej republike.

Do konca roku 2030 predpokladáme len malý pokles % miery evidovanej nezamestnanosti, nakoľko zloženie evidovaných nezamestnaných vykazuje veľký podiel nezamestnatelných osôb. Absolútny počet nezamestnaných sa v obci zníži z dôvodu, že sa zníži počet osôb v produktívnom veku a narastie počet osôb v poproduktívnom veku, čím dôjde k poklesu celkového počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov v meste Čadca.

Tabuľka 7: Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie v meste Čadca v rokoch 2011 - 2022

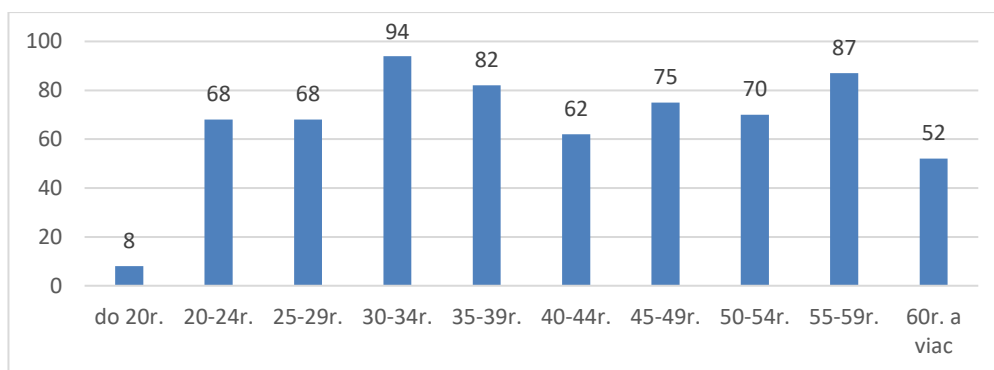
Rok	Mesto Čadca
2011	1598
2012	1708
2013	1737
2014	1627
2015	1385
2016	982
2017	691
2018	638
2019	612
2020	956
2021	750
2022	666

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Obrázok 1: Počet uchádzačov o zamestnanie v meste Čadca

Zdroj: ÚPSVaR SR

Na základe údajov z ÚPSVaR a ŠÚ SR o počte nezamestnaných v meste Čadca vidno vývoj počtu nezamestnaných v grafe. V poslednej dekáde bol najväčší počet nezamestnaných v rokoch 2012 a 2013 ako dozvuky finančnej krízy z roku 2008. Od toho roku sa počet nezamestnaných znižoval až v roku 2019 dosiahol hranicu, pod ktorú by zníženie išlo iba o minimálnu hodnotu. Rok 2020 a 2021 vykazuje mierny nárast počtu nezamestnaných z dôvodu pandémie Covid-19, ale už v roku 2022 miera nezamestnanosti mala klesajúci trend. Mesto kopíruje vývojové trendy nezamestnanosti SR.

Obrázok 2: Počet uchádzačov o zamestnanie v roku 2022 podľa vekových skupín

Zdroj: Úrad práce sociálnych vecí a rodiny Čadca

Počet uchádzačov o zamestnanie v meste Čadca v roku 2022 zohľadňuje rozloženie počtu uchádzačov najmä v ohrozených skupinách, a to medzi staršími vekovými skupinami (50 až 59 rokov). Neobvykle vysoké číslo nezamestnaných je vo vekovej skupine 30- 34 a 35-39, čo sa vymyká slovenskému priemeru.

1.3.3 Trh práce a podmienky na podnikanie v meste Čadca

Trh práce je miestom, kde sa stretáva dopyt po práci zo strany potenciálnych zamestnávateľov s ponukou práce, ktorú predstavujú jednotlivci uchádzači o zamestnanie, pričom predmetom kúpy a predaja nie sú jednotlivé osoby, ale ich pracovná sila.

Podnikateľským prostredím môžeme označiť všetko, čo obklopuje a ovplyvňuje podnikateľské subjekty. Je to prostredie, ktoré je prepojené s prostredím konkurenčným. Podnikateľské prostredie je ovplyvnené hospodárskymi, politickými, inštitucionálnymi, právnymi, technologickými, sociálnymi a etickými podmienkami, v ktorých sa uskutočňuje podnikateľský proces, čiže proces formovania podnikateľských subjektov a vykonávanie ich podnikateľskej činnosti.

Ekonomika regiónu Kysuce je sústredená najmä v mestách a ich okolí v línii rozvojových osí. Z hľadiska počtu podnikov na tisíc obyvateľov nedosahuje región Kysúc priemer Žilinského samosprávneho kraja, viac sa k nemu približuje okres Čadca. Nadpriemerný počet podnikov na tisíc obyvateľov voči Žilinskému samosprávne kraju je v stavebníctve. Situovanie regiónu na rozvojovej osi prvej úrovne tiež dáva dobré predpoklady rozvoju obchodu, dopravy a skladovania. Dobrú tradíciu má tiež strojársky priemysel. Najväčší zamestnávatelia majú naviazanú svoju výrobu najmä na subdodávky pre automobilový priemysel. Veľkostne ide najmä o malé a stredné podnikateľské subjekty. Počty podnikov v odvetví odborné, vedecké a

technické činnosti nedosahujú priemer kraja. V regióne nemá sídlo žiadna vysoká škola, čo limituje potenciál pre rozvoj výskumu a inovácií. To je sústredené do krajského mesta Žilina.

V okrese Čadca bola v roku 2010 priemerná nominálna mzda zamestnanca 611 EUR. V roku 2020 to bolo 1042 EUR. Čo bolo oproti priemernej mesačnej nominálnej mzdy zamestnanca v roku 2020 v ŽSK (1229 EUR) aj v SR (1324 EUR) menej.

Obrázok 3: Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v okrese Čadca

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Voči priemeru ŽSK má okres Čadca percentuálne viac podnikov najmä v odvetviach stavebníctvo a veľkoobchod a maloobchod a mierne vyšší podiel tiež v priemyselnej výrobe, kým podiel odvetví pôdohospodárstva a odborných, vedeckých a technických činností je v okrese naopak percentuálne nižší, než je priemer kraja.

1.3.4 Školstvo na území mesta

Vzdelanie je na území Čadca zabezpečované materskými školami (MŠ), základnými školami (ZŠ), umeleckými školami (ZUŠ), centrom voľného času, gymnázium a strednými školami (SŠ).

Jasle a materské školy

V meste Čadca absentuje zariadenie typu jasle. Túto službu čiastočne supľujú materské školy. Konkrétne MŠ SNP, a Janka Kráľa je prispôbená pre deti od 2 rokov. Podobne aj MŠ Hurbanova, ktorá naberá deti od 2 rokov ako doplnenie svojej kapacity. V meste funguje súkromné zariadenie Detské materské centrum Montesori v Čadci, kde je priestor na komunitné

stretávanie sa matiek s malými deťmi. o Predškolská starostlivosť je v meste zabezpečovaná prostredníctvom 7 zariadení. Štyri materské školy sa nachádzajú priamo v centre mesta, ostávajúce tri zariadenia sú v mestských častiach Milošová, Podzávoz a Horelica. Zriaďovateľom všetkých MŠ je mesto Čadca.

V roku 2022 navštevovalo MŠ 758 detí v 37 triedach. Oproti roku 2021 je to pokles o 28 detí, najmä z dôvodu celkového demografického poklesu. Trend poklesu počtu detí je pozvoľný ale trvalý.

Tabuľka 8: Materské školy v meste Čadca v roku 2022

Škola, adresa	Zriaďovateľ	Počet tried	Počet detí
Materská škola, Janka Kráľ 2392, Čadca	Mesto Čadca	8	152
Materská škola, Fraňa Kráľ 1707, Čadca	Mesto Čadca	4	86
Materská škola, Hurbanova 1155, Čadca	Mesto Čadca	7	149
Materská škola, SNP 742, Čadca	Mesto Čadca	10	213
Materská škola, Milošová 445, Čadca	Mesto Čadca	4	85
Základná škola s materskou školou Podzávoz 2739, Čadca	Mesto Čadca	2	42
Základná škola s materskou školou Horelica 429, Čadca	Mesto Čadca	2	31

Zdroj: Zber údajov, mesto Čadca

Budovy MŠ sú v prevádzky schopnom stave. Predpokladá sa rekonštrukcia budovy MŠ Fraňa kráľa. V rámci ostatných budov je potrebné doplniť vybavenie. Chýbajú samostatné miestnosti na spálňičky, čo sa rieši rozkladaním a skladaním lehátok.

Všetky MŠ sú vybavené vonkajšími detskými ihriskami. Okolité plochy MŠ potrebujú rekonštrukciu (chodník, oplatenie, oporný múr a pod.).

Základné školy

Mesto Čadca má 5 plno organizovaných základných škôl, ktoré vzdelávajú žiakov na stupňoch 1. - 9. Ďalej jednu malotriedku ZŠ pre 1. až 4. ročník (ZŠ Milošová – U Prívary) a Spojenú školu (špeciálnu základnú školu) poskytujúcu vzdelanie deťom so špeciálno - pedagogickými potrebami. Základné školy v šk. roku 2022/2023 navštevovalo 1903 žiakov v 98 triedach.

V meste pôsobí aj Spojená škola – ako špecializovaná škola, ktorá poskytuje vzdelanie pre deti so špeciálno - pedagogickými potrebami. Má organizačné zložky: Špeciálna základná

škola (78 žiakov), Praktická škola (15 žiakov), Základná škola pre deti z autizmom (12 žiakov) a Základná škola pri zdravotníckom zariadení.

Tabuľka 9: Základné školy v meste Čadca v roku 2022

Škola, adresa	Zriaďovateľ	Počet tried	Počet žiakov	ŠKD počet detí / tried
Základná škola, J.A.Komenského, Komenského 752, Čadca	Mesto Čadca	22	471	174/7
Základná škola, M.R. Štefánika 2007 Čadca	Mesto Čadca	21	417	118/5
Základná škola, Rázusova 2260, Čadca	Mesto Čadca	26	516	145/6
Základná škola, Milošová u Prívary 477, Čadca	Mesto Čadca	4	61	25/1
Základná škola s materskou školou Podzávoz 2739, Čadca	Mesto Čadca	16	303	64/3
Základná škola s materskou školou Horelica 429, Čadca	Mesto Čadca	9	135	29/1
Spojená škola, Palárikova 2758, Čadca Špecializovaná škola	Regionálny úrad školskej správy v Žiline		104	

Zdroj: Zber údajov, mesto Čadca

Budovy základných škôl v správe mesta sú v dobrom stave, po rekonštrukciách, okrem ZŠ M.R. Štefánika a ZŠ Rázusová, kde sú nutné energetické rekonštrukcie. Každá základná škola má svoj vlastný školský klub.

Školskú jedáleň majú školy ZŠ M.R. Štefánika, ZŠ Rázusová a ZŠ Komenského. ZŠ Horelica, ZŠ Podzávoz a ZŠ Milošová majú len výdajňu jedla. ZŠ Rázusová pripravuje obedy aj pre Strednú odbornú školu Okružná. Kapacity školských kuchýň sú dostatočné až nevyužívané (možnosť variť aj pre dôchodcov). Budovy školských jedální sú súčasnosti renovované, okrem vybavenia (napr. ZŠ Fraňa Kráľa potrebuje konvektomat).

Základné školy majú svoje telocvične, okrem ZŠ Milošovej a ZŠ Horelica, kde žiaci cvičia v jednej triede, na chodbe a na ihrisku. Každá zo škôl má vlastné vonkajšie umelé multifunkčné ihrisko.

Stredné školy

Na území mesta pôsobí šesť stredných škôl. Jednou z nich je gymnázium poskytujúce vzdelanie študentom v 26 triedach, z toho 8 tried osemročného, 8 tried bilingválneho a 9 tried štvorročného gymnaziálneho štúdia. Ostatné stredné školy sú rovnomerne zamerané na rôzne smery, viď prehľad v tabuľke.

V meste Čadca navštevovalo v roku 2021/2022 rôzne stredné školy 2119 študentov. Sú to stredoškoly z Čadce, z celého okolia ale aj z odľahlejších kútov Slovenska (Stredná zdravotnícka škola sv. Františka z Assisi a Stredná odborná škola pedagogická sv. Márie Goretti) ale aj zo zahraničia (Gymnázium Jozef Miloslava Hurbana - bilingválne štúdium)

Časť študentov stredných škôl dochádza za vzdelaním do Žiliny. Menšia časť sa vzdeláva v špecializovaných stredných školách v rámci celého Slovenska.

Tabuľka 10: Stredné školy v meste Čadca v roku 2022

Škola, adresa	Zriaďovateľ	Počet tried	Počet detí
Gymnázium Jozef Miloslava Hurbana, Ul. 17. novembra	Regionálny úrad školskej správy v Žiline	26	597
Z toho : 4 ročné štúdium		9	203
bilingválne štúdium		8	226
8 ročné štúdium		8	168
Stredná odborná škola obchodu a služieb, Ul. 17. novembra 2579	Žilinský samosprávny kraj	21	413
Stredná odborná škola technická, Okružná 693	Žilinský samosprávny kraj	19	450
Stredná zdravotnícka škola sv. Františka z Assisi Horná 137	Rímskokatolícka cirkev, Žilinská diecéza	12	209
Stredná odborná škola pedagogická sv. Márie Goretti Horná 137	Rímskokatolícka cirkev, Žilinská diecéza	14	225
Obchodná akadémia Dušana Metoda Janotu, Ul. 17. novembra 2701	Žilinský samosprávny kraj	13	225

Zdroj: Zber údajov

Ostatné školské zariadenia

Výchovu detí a mládeže na umeleckej úrovni zabezpečujú v Čadci dve umelecké školy zriadené mestom Čadca.

Mesto je zriaďovateľom Centra voľného času, ktoré v 71 krúžkoch navštevuje viac ako 1000 detí.

Tabuľka 11: Ostatné školské zariadenia v meste v roku 2022

Škola, adresa	Zriaďovateľ	Počet tried	Počet žiakov
Základná umelecká škola, M.R.Štefánika 2007, Čadca	Mesto Čadca	Elokované pracovisko: Čierne, Oščadnica	406
Základná umelecká škola Jozefa Potočára, Školská 945, Čadca	Mesto Čadca	Elokované pracovisko Raková, Svrčinovec	728
Centrum voľného času, J.A. Komenského, Čadca	Mesto Čadca	71 v záujmových útvarov	Počet detí 1044

Zdroj: Zber údajov, mesto Čadca

V meste pôsobia 2 súkromná jazyková školy, ktoré ponúkajú rôzne typy jazykových kurzov. Univerzita tretieho veku v meste absentuje. Mesto malo snahu o zavedenie tejto inštitúcie v rámci projektu, ktorý ale bol časovo obmedzený.

1.3.4.1 Vzdelanostná štruktúra obyvateľov

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva patrí medzi kultúrne znaky obyvateľstva. Vzdelanie je odrazom kultúrnej vyspelosti každej spoločnosti, odráža celkové ekonomické, hospodárske a sociálne pomery krajiny. Vzdelanie dáva základy všetkého, čo ľudstvo objavilo, vymyslelo, vytvorilo, čo objaví, vymyslí a vytvorí v budúcnosti.

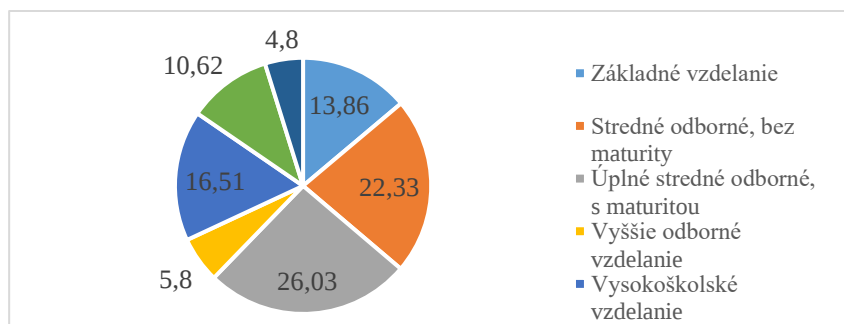
Trend vývoja štruktúry obyvateľstva mesta Čadca podľa vzdelania na základe štatistických údajov zo sčítania obyvateľstva v roku 2011 a 2021, v porovnaní s rokom 2011 a 2011, je charakteristický úbytkom počtu obyvateľov bez vzdelania (prirodzené vymieranie), s dosiahnutým základným vzdelaním a s dosiahnutým učňovským vzdelaním bez maturity. Naopak, v roku 2021 bol v meste zrejmy nárast počtu obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním. Vývojový trend zvyšovania vzdelanostnej úrovne obyvateľstva je zrejmy a spôsobený aj zmenou jeho hospodárskej štruktúry. V porovnaní s priemerom Slovenskej republiky má mesto Čadca štandardne rozložené zastúpenie obyvateľov podľa vzdelania.

Tabuľka 12: Vzdelanostná štruktúra obyvateľov mesta Čadca v rokoch 2011 a 2021

Stupeň školského vzdelania	Mesto Čadca 2011	Slovensko 2011	Mesto Čadca 2021	Slovensko 2021
Základné abs. %	3039 12,17%	808 490 15 %	32 34 13,86%	924 608 16,97%
Stredné odborné, bez maturity abs. %	7252 29,05%	1 244 038 23 %	52 11 22,33%	1 047 353 19,22 %
Úplné stredné odborné, s maturitou abs. %	7081 28,37%	1 515 973 28 %	6073 26,03%	1 343 972 24,66 %
Vyššie odborné vzdelanie abs. %	289 1,15%	80 616 1 %	1351 5,8%	267 701 4,91 %
Vysokoškolské vzdelanie abs. %	2986 11,96%	747 968 14 %	3853 16,51%	1 001 446 18,38 %
Ostatní bez školského vzdelania abs. %	3826 15,32%	846.321 16 %	2479 10,62%	638 186 11,72 %
Nezistené abs. %	486 1,94%	153.630 3 %	1127 4,8%	226 004 4,15 %
Spolu obyvateľov	24 959	5 397 251	23 328	5 449 270

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, SODB 2011, 2021

Obrázok 4: Vzdelanostná štruktúra obyvateľov mesta Čadca v roku 2021

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, SODB 2021

1.3.5 Samospráva mesta Čadca

Orgány mesta tvorí mestské zastupiteľstvo, mestská rada, primátor mesta a zástupca primátora. Predstaviteľom obce a najvyšším výkonným orgánom mesta je primátor. Jeho zástupcami sú zástupcovia primátora, vybraní primátorom zo zástupcov mesta.

Mestské zastupiteľstvo mesta Čadca má 25 poslancov. Je to zastupiteľský zbor mesta zložený z poslancov zvolených v priamych voľbách obyvateľmi obce na štyri roky.

V zmysle § 14 ods. 1 zákona č. 369/90 Zb. o obecnom zriadení môže mestské zastupiteľstvo zriadiť mestskú radu. Mestská rada je zložená z poslancov mestského zastupiteľstva, ktorých volí mestské zastupiteľstvo na celé funkčné obdobie. Mesto Čadca má zriadenú 8 člennú Mestskú radu mesta Čadca.

Mestské zastupiteľstvo na roky 2022-2026 zriadilo 10 komisií, a to Komisia finančná, podnikateľskej činnosti, obchodu a mestských podnikov, Komisia výstavby, územného plánovania a investičných činností, Komisia dopravy a správy mestských komunikácií, Komisia životného prostredia a odpadového hospodárstva, Komisia školstva, Komisia mládeže, športu a voľnočasových aktivít, Komisia sociálna, zdravotná a bytová, Komisia pre prevenciu protispoločenskej činnosti, Komisia kultúry, cestovného ruchu a medzinárodných vzťahov, Komisia na ochranu verejného záujmu pri výkone verejných funkcií verejných funkcionárov.

Mestské podniky a organizácie

Mestská polícia.

Dom kultúry

Dombyt – správa bytov

Mestský podnik služieb

Plaváreň

Viacúčelové zariadenie pre seniorov

Územné plánovanie mesta Čadca

Územným plánovaním sa sústavne a komplexne rieši priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia obce. Určujú sa jeho zásady, navrhuje sa vecná a časová koordinácia činností ovplyvňujúcich životné prostredie, ekologickú stabilitu, kultúrno-historické hodnoty územia, územný rozvoj a tvorbu krajiny v súlade s princípmi jeho trvalo udržateľného rozvoja. Územné plánovanie utvára predpoklady pre trvalý súlad všetkých činností na jeho

území s osobitným zreteľom na starostlivosť o životné prostredie, dosiahnutie ekologickej rovnováhy a zabezpečenia jeho trvalo udržateľného rozvoja, pre šetrné využívanie prírodných zdrojov a pre zachovanie prírodných, civilizačných a kultúrnych hodnôt.

Mesto Čadca sa riadia schváleným územným plánom z roku 2007. Má dopracovaných 6 doplnkov, posledný doplnok a zmena ÚPM z roku 2019. Predpokladaná aktualizácia bude realizovaná podľa potrieb a požiadaviek občanov.

Partnerské mestá

Účelom zmlúv o spolupráci je upevnenie priateľstva, rozšírenie spolupráce medzi národmi a v neposlednom rade medzi samotnými občanmi daných miest a to pre ich vzájomný osoh. Spolupráca s partnerskými mestami implikuje predovšetkým návštevy predstaviteľov jednotlivých miest, výmeny kultúrnych telies, mládeže, ale taktiež výmenu skúseností týkajúcich sa fungovania samosprávy.

Aktívna spolupráca mesta Čadca prebieha s danými mestami:

- Toruń, Poľsko, od roku 1996, www.torun.pl , vzdialenosť z Čadce 520 km
- Żywiec, Poľsko, od roku 1998, www.zywiec.pl , vzdialenosť z Čadce 55 km
- Valašské Meziříčí, od roku 1999, ČR, www.valasskemezirici.cz , vzdialenosť z Čadce 75 km.

1.4 Životné prostredie

1.4.1 Geologické, geomorfologické a pedologické pomery

Kataster mesta Čadca má rozlohu 56,79 km². Tvár má približne trojuholníkový s s pretiahnutí smerom k SK-CZ hranici. Mesto leží na sútoku rieky Kysuce a pravostranného prítoky Čierňanky. Hraničí s obcami Raková, Svrčinovec, Čierne, Skalité, Oščadnica, Krásno nad Kysucou, Dunajov, Ochodnica, Zákopčie. Na severe hraničí priamo s Českou republikou. Severnú a južnú stranu hranice tvoria väčšinou hrebene Beskydov a Javorníkov. Nadmorská výška centra mesta je 450 m n.m. Najvyšším bodom je Chotárny kopec s nadmorskou výškou 906 m.

Katastrálne územie mesta Čadca spadá do troch orografických celkov: Javorníkov, Kysuckých Beskyd a Turzovskej vrchoviny. Pohoria sú vybudované treťohornými flyšovými horninami stredného až vrchného eocénu, tzv. zlínskymi vrstvami račianskej jednotky magurského flyšu. Tieto sú v podstate zložené z ílovcov a pieskovcov, ktoré sa striedajú v mocných súvrstviach v podobe predĺžených pásov. Sliezka jednotka má príkrovový charakter a je tvorená pieskovecami a ílovcami, pieskovce sú miestami hrubozrnné.

Prevažná časť mesta je budovaná magurskou jednotkou, patriacou do vnútornej časti flyšového pásma. Zo štyroch nad sebou ležiacich čiastkových príkrovov sa na stavbe celých Kysúc podieľajú hlavne dva, predstavované jednotkami račianskou - tá zasahuje i na územie obce a bystrickou. Typickým znakom pre ňu sú mohutné pieskovcové polohy (vrstvy), ktoré sa výrazne odrazili aj na morfológii územia.

Geomorfologická tvárnosť územia mesta Čadca odzrkadľuje jednak petrografické zloženie jednotlivých štruktúr územia, tektonickú stavbu i erózo-denudačné procesy, ktoré sa v tejto oblasti uplatňovali po ukončení alpínskeho vrásnenia až po súčasnosť. Územie mesta, ktoré je budované flyšovým pásmom má hladko modelované tvary.

Podľa geomorfologického členenia patrí územie do podsústavy Karpát, provincie Vonkajšie Západné Karpaty a oblasti Slovensko - moravské Karpaty a Západné Beskydy. Petrografická stavba podnietila hornatinový a vrchovinový reliéf a reliéf erózných brázd. Tvary sú modelované hladko, dominujú pásma chrbtov, miestami rozčlenenými priečnymi dolinami. Medzi typické javy na Kysuciach patria zosuvy, vyskytujúce sa viac menej na celom území flyšového pásma.

Rieka Kysuca, pretekajúca v západno-východnom smere rozčlenila územie obce na dve časti s jednou pozdĺžnou dolinou. Typické flyšové erózne brázdy vytvorené miestnymi potokmi možno vidieť i v južnej časti obce, ktorú tvorí celok Javorníky. Medzi typické javy na Kysuciach patria zosuvy, ktoré je možno vidieť v ktorejkoľvek časti obce. Medzi historické antropogénne tvary

územia obce patria i tzv. medze, ktoré vznikli intenzívnym obhospodarovaním parciel vo vertikálne náročnom teréne. Časť z nich bola v čase kolektivizácie poľnohospodárstva rozoraná.

Pôdny kryt územia sa diferencuje najmä pod vplyvom klimatických a hydrologicko-substráto-geomorfologických pomerov. Klimatické pomery, predovšetkým pokles teploty vzduchu a pribúdanie zrážok s nadmorskou výškou, členia pôdny kryt zonálne. Vertikálna zonálnosť pôdneho krytu je typická pre všetky horské oblasti a prejavuje sa zákonitou zmenou pôdnych typov a subtypov od úpätia po vrcholové časti pohorí.

Vplyvom veľkého množstva zrážok a nízkej priepustnosti podložia značná časť pôd má nepriaznivý vodný režim s dlhodobým alebo sezónnym prevlhčením a s výraznými znakmi procesov oglejenia. Typická je pre pôdy Kysúc skeletnatosť. Z hľadiska stupňa skeletnatosti môžeme pôdy zaradiť medzi stredne skeletnanté pôdy. Celková hĺbka pôdy v horských oblastiach je do 30 cm, v údolí je stredne hlboká s hĺbkou 30 - 100 cm.

1.4.2 Hydrologické pomery

Na území mesta Čadca je najvýznamnejším vodným tokom rieka Kysuca, ktorá preteká územím mesta v dĺžke 9,05 km a do ktorej sa vlievajú všetky menšie, či väčšie potoky v oblasti. Kysuca je typickou riekou v horskej oblasti so snehovo-dažďovým typom odtoku, je súčasťou Chránenej vodohospodárskej oblasti Beskydy – Javorníky, ktorá bola vyhlásená NV SSR č. 13/87. Rieka Kysuca pramení pod vrchom Hričovce v katastrálnom území obce Makov, vlieva sa do rieky Váh pri Žiline a patrí do úmoria Čierneho mora. Celková dĺžka toku je 66,6 km, plocha povodia je asi 1 053 km².

Najvýznamnejšími prítokmi rieky Kysuca v katastri mesta je rieka Čierňanka, prinášajúca vody celej skalickej doliny. Menšie prítoky sú Milošovský, Čadecký, Gabrišovský a Bukovský potok a Rieka. Najväčší prítok dosahujú toky v území mesta pri jarnom topení snehu v marci a apríli a tiež počas intenzívnych letných búrok v júni a v júli.

Povodne

Vzory počasia posledných rokov dávajú za pravdu tým, ktorí čoraz častejšie upozorňujú na zvyšovanie extrémnych meteorologických, klimatických a hydrologických javov. Najčastejšie sa pritom hovorí o povodniach a suchu. Postupne narastá citlivosť a zraniteľnosť kultúrnej krajiny voči akýmkoľvek extrémom, nielen hydrologickým.

V meste sa vyskytujú vplyvom počasia povodne. Dolina Kysuce a samotné katastrálne územie Čadce má skúsenosti s povodňami. V záujmovom území sú povodňami ohrozené územia pri rieke Kysuca v miestnej časti Horelica.

1.4.3 Klimatické pomery

Podnebie mesta Čadca Staškov je ovplyvňované prevládajúcim západným prúdením vzduchu v miernych zemepisných šírkach. Centrum mesta v doline rieky Kysuca patrí do mierne teplej oblasti, okrsku mierne teplá, veľmi vlhká vrchovinová oblasť, s mierne chladným, horským klimaticko-geografickým typom klímy.

Priemerná teplota v obci v júli dosahuje 16 - 17 °C, priemerná teplota v januári je (-4) - (-6) °C, priemerná ročná teplota 5 - 7 °C, priemerná ročná amplitúda teplôt je 21 - 21,5 °C. Počet letných dní je 30 - 40 ročne.

So stúpajúcou nadmorskou výškou klesá priemerná ročná teplota o 0,6 °C na každých 100 m. Väčšiu časť extravilánu mesta Čadca vo vyššej nadmorskej výške možno zaradiť do chladnej klimatickej oblasti, okrsku mierne chladná oblasť. S priemerným ročným úhrnom zrážok 800 - 1000 mm sa územie obce zaraďuje do vlhkej oblasti. Maximum zrážkovej činnosti pripadá na letné mesiace v období letných búrok, minimum v zimných mesiacoch.

1.4.4 Flóra a fauna

Charakter rastlínstva je ovplyvnený geologickým podložím, ktoré vytvára podmienky najmä pre acidofilnú vegetáciu, pričom územie patrí do oblasti Západokarpatskej kveteny. Klíma a nadmorská výška ovplyvňujú vegetáciu vertikálne, v oblasti je podhorského až horského charakteru. Podľa fytogeografického členenia Slovenska patrí územie mesta Čadca do oblasti Západobeskydskej flóry.

Lesy tvoria krásny prírodný rámec mesta Čadca a priam volajú turistov i cyklistov, alebo dokonca lyžiarov na bežkách, zdolať ich oblé hrebene. Väčšinu územia mesta pokrývali v minulosti bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy, pričom lesnatosť bola takmer 100%, a to do nadmorskej výšky takmer 800 m n. m.. V súčasnosti najväčšiu plochu z lesných spoločenstiev zaberajú nepôvodné smrečiny. To sa pri výsadbe nových lesných spoločenstiev po ťažbe mení. Sadia sa zmiešané lesné porasty. Krovinná etáž v lesoch nie je vyvinutá, prípadne sú zastúpené ojedinele druhy ako napr. zemolez obyčajný, ostružina malinová, ostružina krovitá, lieska obyčajná, trnka obyčajná a pod.. V bylinnej etáži rastú predovšetkým kyslomilné druhy smrečín

ako napr. brusnica čučoriedková, pľúcnik tmavý, prvosienka vyššia, veternica hájna, jahoda obyčajná či slezinovka striedavolistá.

Na území obce rastú viaceré chránené a vzácne druhy rastlín, s ktorými sa môžeme stretnúť najmä v lesoch a na podmäčianých lúkach. Z takýchto druhov rastlín tu patria napr. vstavač mužský, plavúň obyčajný, vemeník dvojlistý, krušík širokolistý, bradáčik vajcovitý, prstnatec bazový, pavstavač hlavatý či prstnatec májový.

Priaznivé prírodné podmienky (najmä dostatok zrážok), veľké plošné zastúpenie lesov a dobrá zachovanosť niektorých lúk a pasienkov sú na území obce predpokladom pestrého spektra rôznych druhov lesných i lúčnych húb. K najbežnejšie a najčastejšie zbieraným hriбом patrí hrib smrekový, suchohrib hnedý, kozák brezový, kozák osikový, hrib zrnitohlúbikový či masliak obyčajný.

Živočíšne spoločenstvá majú na území obce Staškov charakter Západokarpatskej podhorskej a horskej fauny. Na území obce teda dominujú lesné, lúčne a pasienkové spoločenstvá, ktoré osídľujú živočíšne druhy viazané na tieto biotopy. K pretváraniu týchto biotopov prispela najmä v poslednej dobe ľudská činnosť, ktorá mnohé pôvodné biotopy zničila, zmenila, alebo nahradila novými a živočíchy sa museli týmto zmenám prispôbiť. Na území obce sú zastúpené tieto biotopy: biotop lesov a krovín, biotop polí, lúk, pasienkov a kultúrnych polí, biotop stojatých a tečúcich vôd a biotop ľudských sídel.

Územie mesta Čadca je o to významnejšie, že tvorí okrajovú hranicu rozšírenia mnohých vzácných a chránených druhov živočíchov, medzi ktoré patria napr. mlok obyčajný, skokan hnedý, užovka obojková, vlk dravý, medveď hnedý, vydra riečna či rôzne druhy drobných zemných cicavcov.

1.4.5 Využitie krajiny

Celková výmera územia mesta má rozlohu 56,79 km². Pomer percentuálneho vyjadrenia poľnohospodárskej, t.j. záhrada, orná pôda, ovocný sad, trvalý trávnatý porast a nepoľnohospodárskej pôdy, t.j. lesný pozemok, vodná plocha, zastavané a ostatné plochy, predstavuje 38,58 % poľnohospodárskej ku 61,39 % pôdy nepoľnohospodárskej. Výmera poľnohospodárskej pôdy v roku 2022 oproti roku 2011 poklesla o 1,32 %, čo je menej ako priemer v rámci Slovenska. V meste Čadca je evidovaných 22 samostatne hospodáriacich roľníkov.

Nepoľnohospodárska pôda sa využíva najmä na umiestňovanie stavieb, resp. na výstavbu nových stavieb na zastavanej ploche.

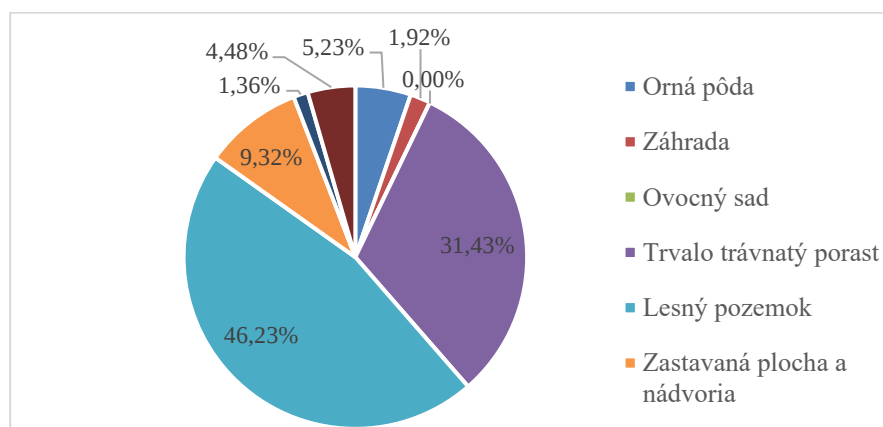
Poľnohospodárska pôda sa v súčasnosti v celom jej rozsahu nevyužíva. Len jej časť slúži na samotné poľnohospodárske využitie, a teda na obrábanie pôdy, záhradkárske osady a záhrady. Pomerne veľká časť poľnohospodárskej pôdy sa mení na nepoľnohospodársku jej vyňatím z poľnohospodárskeho pôdneho fondu. Tieto zmeny prebiehajú najmä za účelom rozširovania bytovej, resp. domovej výstavby. Hospodárenie na poľnohospodárskej pôde je do značnej miery ovplyvnené správaním sa samotných majiteľov pôdy, ktorí v mnohých prípadoch uplatňovaním svojich vlastných predstáv a práv znižujú efektívnosť využívania tejto pôdy.

Tabuľka 13: Zmena výmery typov pôd mesta Čadca v rokoch 2011 a 2021

Typ pôdy	2011 (m ²)	2022 (m ²)
Poľnohospodárska pôda	22 676 912	21 917 216
Orná pôda	3 037 670	2 971 568
Záhrada	1 116 508	1 090 921
Ovocný sad	4 437	4 437
Trvalo trávnatý porast	18 518 297	17 850 290
Nepoľnohospod. pôda	34 115 108	34 874 804
Lesný pozemok	25 762 187	26 258 518
Zastavaná plocha a nádvo- ria	5 219 570	5 296 349
Vodná plocha	4 437	774 418
Ostatná plocha (nepoľno- hosp. pôda)	2 364 519	2 545 519
Výmera rozlohy mesta	56 792 020	

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Obrázok 5: Výmera pôdy územia mesta Čadca v % za rok 2022

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Zeleň v podobe verejných parkov alebo v podobe individuálnej výsadby skupín drevín a krovín v rámci celého mesta pri mestských budovách a komunikáciách je dobre rozložená a v rozmanitom druhovom zložení.

Potrebná je kompletná inventarizácia zelene na území mesta, ktorá by vyhodnotila každú lokalitu v meste a v riešení by navrhla možnosti zachovania, alebo vytvorenia nových plôch zelene. Poskytla by prehľad zelene v jednotlivých lokalitách mesta a spôsob jej následného využitia.

1.4.6 Ochrana prírody a krajiny

Pre územie mesta Čadca je platný Regionálny územný systém ekologickej stability (RÚSES) okresu Čadca a Regionálny územný systém ekologickej stability Žilinského kraja (ÚPN VÚC Žilinského kraja). Miestny územný systém ekologickej stability pre územie mesta Čadca nebol spracovaný. Do budúcnosti možno odporučiť prieskum niektorých uvedených lokalít a ich evidenciu v spolupráci s príslušnými štátnymi orgánmi ochrany prírody.

Na území okresu Čadca sa nenachádza žiaden národný park. Na jeho území sa nachádza chránená krajinná oblasť Kysuce, ktorá v okrese Čadca pozostáva z dvoch samostatných častí, a to západnej Javorníckej a východnej Beskydskej. Do beskydskej časti malou mierou zasahuje aj Chránené vtáčie územie Malá Fatra, ktoré je súčasťou NP Malá Fatra a Chránené vtáčie územie Horná Orava, ktoré je súčasťou Chránenej krajiny oblasti Horná Orava.

Na území okresu sa taktiež nachádza 16 maloplošných chránených území a 12 území európskeho významu. Celková plocha veľkoplošných chránených území je 552,10 km², čo je cca 72,6 % podiel na celkovej rozlohe okresu. Kataster meste Čadca sa nachádza v 1. stupni ochrany prírody. V katastrálnom území mesta nie sú vyhlásené prírodné rezervácie. Nachádzajú sa tu prírodné pamiatky: Bukovský prameň (výmera 0,0138 ha), prírodná pamiatka Mengonky (výmera 0,1670 ha), prírodná pamiatka Vojtovský prameň (výmera 0,0013 ha) a chránené stromy – lipy pri kostole sv. Bartolomeja v Čadci (18 stromov).

Tabuľka 14: Maloplošné chránené územia v okrese Čadca

Kategória	Názov chráneného územia	Stupeň ochrany	Celková	Výmera (ha)	
				Ochranné pásmo	Z toho v okrese
NPR	Malý Polom, Veľká Rača, Veľký Javorník	5	413,05	281,77	197

PR	Hričovce, Klokočovské skálie, Klubinský potok, Polková, Veľký Polom, Zajačková lúka	5,4	84,71	-	-
PP	Bukovský prameň, Korniansky ropný prameň, Megoňky, Vojtovský prameň, Vychylovské prahy, Vychylovské skálie	5,4	27,46	-	0,03
CHA	Chmúra	4	0,41	-	-
Spolu v okrese			525,63	281,77	197,03

Zdroj: SAŽP

Pri zabezpečovaní primárnych a sekundárnych potrieb človeka veľmi často dochádza k narušeniu alebo k ničeniu prírody a celého životného prostredia. Človek nemá žiadne právo na ničenie diela, ktoré sám nevytvoril, má však povinnosť napraviť všetko to, čo za dlhé roky zničil, aby v dôsledku jeho konania nedošlo k ekologickej kríze, tzn. k extrémnemu stavu, pri ktorom dochádza k zrúteniu prírodných ekosystémov, k zlyhaniu zdrojov potravín, k vyčerpaniu zdrojov biosféry a nakoniec k zániku celých spoločenstiev vrátane človeka.

1.4.6 Kvalita ovzdušia

Najväčším znečisťovateľom ovzdušia v zimnom období sú domácnosti, ktoré zabezpečujú svoje vykurovanie tuhými palivami. K devastácii životného prostredia prispievajú aj čierne skládky, nedoregulované vodné toky a samotní občania, ktorí sa podieľajú podstatnou mierou na vzhľade a estetike samotného mesta. Rozvinutím osvetly medzi občanmi sa časom môže zmeniť prístup k životnému prostrediu.

Kvalita ovzdušia v meste Čadca je ovplyvňovaná existujúcimi malými a strednými zdrojmi znečisťovania ovzdušia. Významný podiel na znečisťovaní ovzdušia v meste má automobilová doprava. Okres Čadca dlhodobo patrí z hľadiska ovzdušia k najzaťaženejším okresom z hľadiska zaťaženia emisiami tuhých znečisťujúcich látok a aj napriek ich poklesu, sa stále radí medzi najväčších producentov tuhých emisií na Slovensku. V celom okrese Čadca majú emisie základných znečisťujúcich látok (tuhé látky, SO₂, NO_x, CO) klesajúcu tendenciu, a to u všetkých základných znečisťujúcich látok. Je to najmä dôsledok zmeny palivovej základne, zániku niektorých významných zdrojov znečistenia ovzdušia v minulom období a

prijatia novej environmentálnej legislatívy na úseku ochrany ovzdušia a následným uplatňovaním ekonomických nástrojov environmentalistiky.

V meste Čadca sú najväčšími producentmi TZL, SO₂ a NO_x stacionárne, prevažne stredné zdroje a malé zdroje znečisťovania ovzdušia, nachádzajúce sa priamo v intraviláne mesta. Najväčšími lokálnymi znečisťovateľmi ovzdušia sú kotle na tuhé palivo v rodinných domoch. Najvýznamnejším zdrojom CO v meste je cestná doprava, najmä tranzitná.

Tabuľka 15: Prehľad emisií znečisťujúcich látok v okrese Čadca

	TZL (t)	SO ₂ (t)	NO _x (t)	CO (t)
2019	720,0	122,2	657,5	6857,3
2020	708,8	89,7	579,1	6916,1

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Pripojenosť bytových jednotiek (IBV a HBV) na plyn je v meste veľmi priemerná. Plyn na vykurovanie využíva 47,3% bytových jednotiek. Veľa týchto bytov aj po pripojení na plyn (hlavne v rodinných domoch) využíva iný spôsob zabezpečenia tepla a teplej vody, najmä tuhé paliva. Kúrenie elektrickou energiou vyžíva 5,55 % bytov a primárne kúrenie tuhým palivom uviedlo pri sčítaní obyvateľov v roku 2021 až 45,60 % bytov, čo je vysoké percento. V meste sa zvyšuje podiel využívania el. energie z alternatívnych zdrojov el. energie, najmä solárnej energie (cca 1,5% bytov). Do celkového množstva znečisťujúcich látok v ovzduší v meste výrazne prispieva presah z blízkych priemyselných a ťažobných oblastí z Poľska a Českej republiky.

Na začiatku roka 2023 bolo na území mesta registrovaných:

- 131 prevádzkovateľov malých zdrojov znečisťovania ovzdušia
- 43 prevádzkovateľov stredných zdrojov znečisťovania ovzdušia

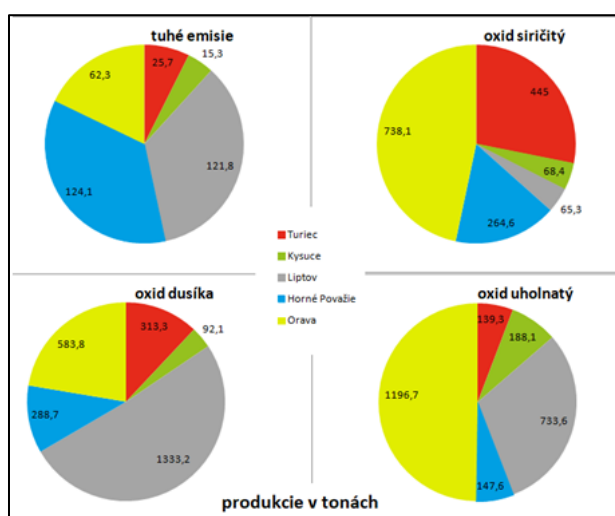
Medzi malé zdroje znečisťovania ovzdušia patria v prevažnej miere prevádzky na území mesta, ktoré sú vykurované zemným plynom, uhlím alebo iným pevným palivom, no vo väčšine sa jedná o splynofikované malé zdroje, ktorých príkon vykurovacieho zariadenia je rovný alebo menší 0,3 MW. Sú to všetky obchody, dielne, prevádzky, sklady, malé výrobné haly a pod. Ďalej prevádzky, ktorých činnosťou dochádza k znečisťovaniu ovzdušia, ako sú skládky pevných palív, pohonných hmôt a skládky odpadov a pod.

Meranie znečistenia ovzdušia sa na území mesta Čadca nevykonáva a na území okresu nie je zriadená žiadna monitorovacia stanica. Najbližšia lokalita, kde sa monitoruje znečistenie ovzdušia je v Žiline.

Na základe zatriedenia územia podľa radónového rizika (*Atlas krajiny SR, 2002*) patrí územie Čadčianskej kotliny do oblasti nízkeho až stredného stupňa radónového rizika. V zmysle uvedeného materiálu sa územie mesta Čadca nachádza v zóne s nízkym radónovým rizikom.

Celkovo môžeme konštatovať, že stav ovzdušia v rámci mesta je uspokojivý s tendenciou sústavného znižovania nežiaducich faktorov. Najväčším znečisťovateľom ovzdušia v zimnom období sú domácnosti, ktoré zabezpečujú svoje vykurovanie tuhými palivami. K devastácii životného prostredia prispievajú aj čierne skládky a samotní občania, ktorí sa podieľajú podstatnou mierou na vzhľade a estetike samotného mesta. Rozvinutím osvetly medzi občanmi sa časom môže zmeniť prístup k životnému prostrediu v rámci spomínaného mesta. Pokles ich emitovaného množstva znečisťujúcich látok je výsledkom realizovaných opatrení ako denitrifikácia, odprášenie veľkých zdrojov znečistenia ovzdušia, plynofikáciou, alebo elektrifikáciou stredných a malých zdrojov ako i poklesom výroby. Emisie oxidu uhoľnatého mali od roku 2015 klesajúcu tendenciu, ktorá bola pravdepodobne spôsobená najmä znížením spotreby a zmenou zloženia paliva spotrebovaného malospotrebiteľmi.

Obrázok 6: Emisie základných znečisťujúcich látok Žilinského kraj v roku 2018

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Významným krokom v oblasti životného prostredia na území obce je potreba intenzívnejšieho zavádzania obnoviteľných zdrojov energie, teda nefosílnych zdrojov energie, ktorých

energetický potenciál sa trvalo obnovuje prírodnými procesmi alebo činnosťou ľudí. Ide o zdroje ako vodná energia, slnečná energia, veterná energia, geotermálna energia, biomasa vrátane všetkých produktov jej spracovania, bioplyn, skládkový plyn, plyn z čističiek odpadových vôd či biometán.

I keď sa alternatívne zdroje energie využívajú čoraz viac, a pre ich využitie máme v čase globálnych energetických kríz ako aj vojny na Ukrajine veľa relevantných dôvodov, ak ich výraznému masovejšiemu využívaniu zatiaľ nedošlo. Často sa pri alternatívnych zdrojoch energie stretávame s mnohými problémami a prekážkami, ktoré stoja v ceste v ich zavádzaní, či zvýšení využiteľnosti ich dostupného potenciálu. V tomto období je možnosť získania rôznych dotácií pre zavedenie využitia alternatívnych zdrojov energie pre obce aj domácnosti.

1.4.7 Obehové hospodárstvo

Mesto Čadca uskutočňuje mnohé aktivity pre zabezpečenie zberu triedenia a skládkovania odpadov v území. Ku všetkým týmto aktivitám sa v poslednom období pridala nová výzva, a to osвета v boji za nevytváranie odpadu. Odpadové hospodárstvo na území mesta je zabezpečené v súlade s platnými všeobecne záväznými platnými predpismi v oblasti odpadového hospodárstva.

Na území mesta je zavedený

1. paušálny zber komunálnych odpadov pre:

- fyzické osoby – občanov, ktorí majú v meste trvalý pobyt alebo prechodný pobyt, alebo ktorí sú na území mesta Čadca oprávnení užívať alebo užívajú nehnuteľnosť,
- podnikateľov, ktorí majú sídlo firmy alebo prevádzky na území mesta Čadca a nezapoja sa do systému množstvomého zberu komunálnych odpadov.

2. množstvomový zber komunálnych odpadov pre:

- fyzické osoby oprávnené na podnikanie a právnické osoby, ktoré sú oprávnené užívať alebo užívajú nehnuteľnosť, časť nehnuteľnosti ktorá sa nachádza na území mesta Čadca, na účel podnikania;
- právnické osoby, ktoré sú oprávnené užívať alebo užívajú nehnuteľnosť nachádzajúcu sa na území mesta Čadca na iný účel ako na podnikanie.

Na území mesta Čadca je zavedený zber zmesového komunálneho odpadu a triedeného odpadu. Zber komunálneho odpadu od fyzických osôb a od právnických osôb a fyzických osôb oprávnených na podnikanie mesto Čadca zabezpečuje prostredníctvom príspevkovej

organizácie, odpady od Mestského podniku služieb Čadca, zber komunálnych odpadov pre cca 180 subjektov zabezpečuje firma Jozef Kondek - JOKO a syn, Čadca.

Mesto Čadca eviduje na svojom území skládky a environmentálne záťaž. V registri skládok sa nachádzajú:

Prevádzkovaná: Skládka odpadov Čadca-Podzávoz

Upravená (prekrytie, terénne úpravy a pod): Skládka odpadov Podzávoz, Zberné suroviny, Uholné sklady, Skládka u Juroši, Skládka pri štadióne, Skládka u Sihelníka, Skládka odpadov FA Harciník, Skládka odpadov U Veščary, Skládka pri ihrisku

1. Sanovaná/rekultivovaná lokalita: AVC Čadca
2. Environmentálna záťaž: AVC- supermarket, strojárská výroba, Rušňové depo, Cargo a.s. (železničné depo a stanica), SAD (garáže a parkoviská autobusovej a nákladnej dopravy
3. Sanovaná/rekultivovaná lokalita: Čerpacia stanica PHM, Čadca- Horelica
4. Uzatvorená a rekultivovaná podľa PD: Skládka odpadov U Klinka

Zmesový odpad

Mesto od roku 2011 do 2021 zvýšilo množstvo vyzbieraného odpadu o 1294,3 t. V roku 2022 množstvo celkového objemu odpadu kleslo, najmä z dôvodu začatia zálohovania plastových obalov. V prepočte na jedného obyvateľa sa zvýšilo množstvo odpadu zo 328 kg/obyvateľa v roku 2011 na 384 kg/obyvateľa v roku 2022. Okrem zvýšenia samotného odpadu k tomu prispelo aj množstvo nových spôsobov zberu a množstvo edukačných aktivít vedúcich k zberu najmä separovaných komodít.

Tabuľka 16: Vývoj celkového objemu vyprodukovaného odpadu v meste Čadca

2011		2015		2021		2022	
t	t/obyv.	t	t/obyv.	t	t/obyv.	t	t/obyv.
8171,38	0,3279	8138,65	0,3311	9465,68	0,4122	8724,63	0,3838

Zdroj: Zber údajov, Mesto Čadca

Z celkového vyprodukovaného odpadu v meste v roku 2011 bolo zmesového (netriedeného) komunálneho odpadu 73,30 %. V roku 2022 bolo množstvo zmesového komunálneho odpadu 45,35 %. Prispelo k tomu aj množstvo nových spôsobov zberu a množstvo edukačných aktivít vedúcich k zberu najmä separovaných komodít. Množstvo vyseparovaného odpadu v meste Čadca predstavuje v roku 2022 až 54,65 %, ktorý treba do budúcnosti stále zvyšovať.

Tabuľka 17: Vývoj vyprodukovaného zmesového komunálneho odpadu v meste Čadca

2011		2015		2021		2022	
t	t/obyv.	t	t/obyv.	t	t/obyv.	t	t/obyv.
5990,30	0,2404	5183,20	0,2188	3702,65	0,1612	3956,40	0,1741

Zdroj: Zber údajov, Mesto Čadca

Triedený zber

Zber triedených komunálnych odpadov

Na území mesta Čadca sa vykonáva triedený zber: papiera, skla, plastov, kovov, kompozitných obalov, pneumatík, textilu a šatstva, jedlých olejov a odpadov z elektrozariadení.

Mesto Čadca má zavedené dva systémy zberu triedených zložiek komunálnych odpadov a to:

- kontajnerový systém zberu - zber triedených zložiek komunálnych odpadov (papier, sklo, plasty, kompozitné, kovy) prostredníctvom zberných nádob na jednotlivé triedené zložky komunálnych odpadov na sídliskách;
- vrecový systém zberu - triedených zložiek komunálnych odpadov pre rodinné domy.

Vytriedené zložky komunálnych odpadov – sklo, plasty, kovy a kompozitné obaly pôvodcovia odpadu ukladajú v rodinných domoch do určených plastových vriec farebne odlišných: plasty, kovy a kompozitné obaly – farba žltá, sklo – farba zelená alebo do zberných nádob s farebným rozlíšením, alebo označením zbieraného druhu odpadu umiestnených na určených miestach.

Pre rodinné domy je zavedený kalendárový systém zberu vytriedených zložiek komunálnych odpadov. Papier z rodinných domov sa zbiera štvrťročne. Väčšie kusy kovového odpadu sa zbierajú dvakrát ročne, (jarný a jesenný zber) objemných odpadov. Na zber textílií a šatstva je na území mesta umiestnených celkom 26 ks špeciálnych zberných nádob. V rámci triedeného zberu textilu sa zbiera čisté a suché šatstvo, topánky a doplnky k oblečeniu.

Zber elektroodpadov z domácnosti vrátane žiaroviek a svietidiel

Mesto má zavedený systém zberu elektroodpadu z domácnosti, 2 x ročne počas jarného a jesenného zberu. Zber žiaroviek a svietidiel sa vykonáva spolu s elektroodpadom.

Zber biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu

Mesto Čadca zabezpečuje zber jedlých olejov od občanov. Podnikateľ a právnická osoba, ktorá prevádzkuje zariadenie spoločného stravovania (prevádzkovateľ kuchyne)

zodpovedá za nakladanie s biologicky rozložiteľnými kuchynskými a reštauračnými odpadmi, pretože nepatria medzi komunálne odpady.

Okrem uvedených triedených zložiek komunálnych odpadov sa na území mesta vykonáva zber BRO (zeleného odpadu) z verejných priestranstiev mesta, cintorínov a parkov. Tento odpad je zhodnotený v kompostárni. Občania mesta využívajú na kompostovanie BRO vlastné zariadenia, alebo využívajú biokomposter Thermoking o objeme 900 l, ktoré majú v prenájme na 7 rokov od mesta v počte 1 000 ks. Pre svoje organizácie mesto poskytlo na biologický odpad plastové kontajnery MGB o objeme 1100 l v počte 150 ks.

Zber objemných odpadov, oddelene vytriedených odpadov z domácnosti s obsahom škodlivín a drobného stavebného odpadu

Mesto Čadca má zavedený systém zberu objemných odpadov a nebezpečných odpadov. Na zber objemných odpadov mesto poskytuje občanom veľkoobjemové 7 000 l zberné nádoby, ktoré v rámci jarneho a jesenného zberu rozmiestňuje na verejné priestranstvá.

V rámci zberu objemných odpadov vykonáva aj zber a prepravu drobného stavebného odpadu v rozsahu do jedného m³ ročne od jednej fyzickej osoby.

Zber a preprava oddelene vytriedených odpadov z domácnosti s obsahom škodlivín sa vykonáva pred jarným a jesenným zberom objemných odpadov.

Vytriedené zložky komunálnych odpadov sa odovzdávajú prevádzkovateľom zariadení na zhodnocovanie odpadov, väčšinou sa zhodnocujú materiálovo.

Tabuľka 18: Množstvá odpadov vyprodukovaných na území mesta Čadca (t)

Kód odpadu	Druh odpadu	2020	2021	2022
17 06 04	Zemina a kamenivo	0	0	0
17 09 04	Zmiešané odpady zo stavieb	0	0	0
20 03 01	Zmesový komunálny odpad	4 217,10	3 702,65	3 956,4
20 03 07	Objemný odpad	473,895	313,850	152,150
20 01 01	Papier a lepenka	513,977	589,240	493,896
20 01 02	Sklo	447,290	482,960	413,742
20 01 39	Plasty	443,795	484,645	295,552
20 01 33	Batérie a akumulátory	0,303	4,581	3,815

Zdroj: Zber údajov, Mesto Čadca

Tabuľka 19: Množstvá vytriedených odpadov na území mesta Čadca (v t)

Kód odpadu	Druh odpadu	2020	2021	2022
20 01 01	Papier a lepenka	513,977	589,240	493,896
20 01 02	Sklo	447,290	482,960	413,742
30 01 39	Plasty	443,795	484,645	295,552
20 01 33	Batérie a akumulátory	0,303	4,581	3,815

Zdroj: Zber údajov, Mesto Čadca

Ako príklad uvádzame prehľad množstva separovaného plastového odpadu v meste v priebehu posledných 11 rokov. Množstvo vyseparovaného plastového odpadu mal zvyšujúcu sa tendenciu až do roku 2021, kedy bol na Slovensku zavedený systém zálohovania plastových obalov. Zvýšenie množstva separovaných komodít je na jednej strane dobre, že tento druh odpadu je zbieraný a separovaný, ale na druhej strane je potrebné zaviesť edukačné aktivity k obmedzovaniu nadmernej spotreby plastov.

Tabuľka 20: Vývoj vyseparovaných plastov v meste Čadca

2011		2015		2021		2022	
t	t/obyv.	t	t/obyv.	t	t/obyv.	t	t/obyv.
913,98	0,0337	1438,10	0,0585	4864,58	0,2184	4408,96	0,1939

Zdroj: Zber údajov, Mesto Čadca

Komunálny odpad (kat. č. 20 03 01, 20 03 03, 20 03 07), ktorý vzniká na území mesta sa zneškodňuje na skládke odpadov na odpad, ktorý nie je nebezpečný Čadca – Podzávoz. Odpad obsahujúci nebezpečné látky (20 01 27) v zariadení ZSNP, s. r. o., Žiar nad Hronom.

Mesto Čadca má uzatvorené zmluvy na odoberanie vytriedených zložiek odpadu cez OZV (Organizácia zodpovednosti výrobcov), ktorým je pre mesto Čadca NATURPACK a.s. Papier odoberá FCC Slovensko, s.r.o., Metsa Tisseue Slovakia, s.r.o. Celulóška ZA, sklo Vetropack Nemšová s.r.o., Kovy odoberajú Zberné suroviny Žilina, a.s., Servis Plus s.r.o. ZA a iné. Šatstvo odoberá Zdeno Mišutka, Hvozdnica, elektroodpad Peter Bolek - EKORAJ Námestovo, Enviropol, s.r.o. BA, jedlé oleje Espik Grop s.r.o. alebo MEROCO, batérie MACH TRADE s.r.o. Sereď, drevo Kronospan, s.r.o. Zvolen, plasty Strojmasť s.r.o. Lúky. V rámci Slovenska je problém nájsť firmy, ktoré vytriedené zložky odoberajú, nakoľko je málo spracovateľov jednotlivých komodít. V súčasnosti sa za odber niektorých komodít platí.

1.5 Infraštruktúra

1.5.1 Dopravná infraštruktúra mesta

Infraštruktúra je podmieňujúcim faktorom ekonomického a sociálneho rozvoja každej obce či mesta. Je tvorená predovšetkým technickou a sociálnou infraštruktúrou. Technická infraštruktúra je faktorom podmieňujúcim alokáciu podnikateľských subjektov a ich prosperitu. Rovnako dôležitý význam má aj z pohľadu obyvateľov obce, nakoľko determinuje vo významnej miere kvalitu ich života.

Súčasťou základného komunikačného systému mesta sú z pozemných cestných komunikácií rýchlostné a zberné komunikácie – predovšetkým diaľnica D3 – Žilina – štátna hranica SR/PR, I/11 Žilina – Čadca - Svrčinovec, ďalej cesta II/487 Čadca – Turzovka – Makov, ďalej obslužné komunikácie v centrálnej časti mesta, ako aj železničné trate na území mesta. Predmetom tohto dokumentu sú však iba miestne komunikácie a iná dopravná infraštruktúra, ktoré sú v majetku či v správe mesta a o ktorých mesto samo môže priamo rozhodovať.

Mesto Čadca ako regionálne centrum Kysúc, je aj dopravnou križovatkou cestnej a železničnej dopravy. Okrem diaľničného koridoru budovanej diaľnice D3 – súčasť koridoru TEN VI. (Gdansk – Varšava - Katowice – Žilina), sa v meste spájajú/rozvetvujú cesta I./11 Žilina – Čadca - Svrčinovec a cesta II./487 Čadca – Makov.

Doprava v meste je zásadným spôsobom ovplyvnená stavbou diaľnice D3, respektíve jej pomalým tempom výstavby. V súčasnosti je v meste Čadca v prevádzke obchvat mesta ako súčasť diaľnice D3. Súčasný neukončený stav diaľnice v smere na Žilinu aj brzdí aj ekonomický rozvoj mesta, pretože súčasná dopravná infraštruktúra preň predstavuje pomerne výraznú bariéru. Po ukončení výstavby diaľnice D3 bude v Čadci potrebné upraviť - prostredie v susedstve križovatiek Čadca – Bukov a Čadca – Podzávoz. Okrem toho dopravnú situáciu v meste komplikuje aj tranzitná doprava na cestách I./11 a II./487 smerujúca do Českej (cez Svrčinovec a Makov) a Poľskej republiky. Dopravné komplikácie sú trvale prítomné aj na ceste druhej triedy II./487 Čadca – Makov, prechádzajúcej cez centrálnu časť mesta (Májová ulica a Palárikova ulica). Hustá intenzita dopravy ochromuje túto časť centra mesta a paralyzuje jeho funkcie ako súčasti mestského centra. Čiastočným riešením tejto zložitej situácie by bolo skompletizovanie vnútromestského distribučného okruhu – prepojením Palárikovej ulice s ulicou Slovenských dobrovoľníkov. Znížilo by sa tým dopravné zaťaženie Májovej ulice.

V harmonograme prípravy a výstavby projektov cestnej infraštruktúry sa v regióne Kysuce nachádza nasledovná infraštruktúra:

Plánovaná: Úsek diaľnice D3 Žilina-Brodno – Kysucké Nové Mesto (priorita č. 3)

D3 Oščadnica - Čadca Bukov, 2. profil (priorita č. 4)

D3 Kysucké Nové Mesto - Oščadnica (priorita č. 8)

R5 Svrčinovec - št. hr. SR/ČR

Bežiacie stavby: D3 Čadca, Bukov - Svrčinovec

Mesto Čadca má v správe 41,4 km chodníkov a 97,8 km komunikácií pre motorovú dopravu, z ktorých viac ako 90% je s asfaltovým povrchom, zostávajúce komunikácie majú betónový a štrkový povrch.

Tabuľka 21: Cestná infraštruktúra v okrese Čadca v rokoch 2013 a 2021 (km)

Okres Čadca	Rok 2013	Rok 2021
Cesty „E“ pre medzinárodnú premávku	32,132	30,906
Trasy „TEM“	31,871	33,139
Trasy „TEN-T“	0	32,251
Diaľnice	0,238	30,639
Rýchlostné cesty	0	0
Privádzače rýchlostných ciest	0	0
Cesty I. triedy	53,454	56,013
Cesty II. triedy	68,903	69,405
Cesty III. triedy	112,751	110,928

Okresom Čadca prechádza dopravný koridor základnej siete TEN-T, Balticko-jadranský koridor. Okresom Žilina prechádzajú dva dopravné koridory základnej siete TEN - T, Balticko-jadranský koridor a Koridor Rýn - Dunaj. Z hľadiska budúceho využitia polohového potenciálu je dôležitým faktorom jeho vhodné napojenie na diaľnicu D3 a modernizovanú železničnú sieť.

V okrese Čadca bolo v roku 2021 evidovaných 41 707 aut so spaľovacím motorom a 235 s elektrickým prípadne hybridným motorom. V okrese Žilina bolo v roku 2021 evidovaných 91 089 aut so spaľovacím motorom a 1086 s elektrickým prípadne hybridným motorom. V porovnaní počtu aut na jedného obyvateľa bolo v okrese Čadca 0,48 aut/obyvateľa, v okrese Žilina 0,57 aut/obyvateľ a v rámci celého Žilinského kraja to bolo 0,52 aut na obyvateľa v roku 2021.

Tabuľka 22: Počet osobných automobilov a motorových vozidiel evidovaných v okresoch CA a ZA (3/2021)

Okres/región	Spaľovací motor		elektr.+hybrid			koef spaľovacie/e+h	
	Osobné	Motorové	Osobné	Nákladné	Motorové	Osobné	Motorové
ZA	72 816	91 089	1 082	4	1 086	67,00	84,00
CA	33 845	41 707	234	1	235	144,64	177,48
ŽSK	285 005	359 319	2 775	10	2 785	102,70	129,02

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Mosty a dopravná infraštruktúra

Okrem mostov a dopravnej infraštruktúry v správe NDS, SSC a VÚC, zostáva v správe mesta Čadca nasledovná dopravná infraštruktúra:

- 38 mostov na miestnych komunikáciách
- 1 dočasný most
- nadchody a lávky pre peších
- priepusty v počte 39
- podchody
- priecestia so železnicou ŽSR - bez závor.

Viaceré z uvedených prvkov dopravnej infraštruktúry sú v stave, ktorý si vyžaduje v krátkom čase ich rekonštrukciu. Údržbu, opravy, rekonštrukcie, vodorovné a zvislé dopravné značenie miestnych komunikácií vykonáva na území mesta mestská príspevková organizácia Mestský podnik služieb Čadca. Táto organizácia je poverená aj zimnou údržbou miestnych komunikácií a zabezpečenia zjazdnosti ciest do všetkých osád v katastri mesta.

Pešie trasy bez narušenia dopravnými komunikáciami by bolo potrebné smerovať od centra mesta aj na: železničnú stanicu, autobusovú stanicu, sídlisko Žarec, sídlisko III a sídlisko Kýčerka.

Statická doprava – parkoviská

Prudký rozvoj individuálnej automobilovej dopravy vyvolal aj v meste Čadca nedostatok parkovacích priestorov, a to tak v centrálnej časti mesta ale osobitne na sídliskách, kde je časť parkovacích miest vyhradená pre jednotlivých obyvateľov ako spôsob, ktorým si zabezpečujú možnosť parkovania v blízkosti svojho bytu.

Mesto v centrálnej časti vytvorilo a prevádzkuje od 5/2023 reguláciu parkovania cez Centrálny systém parkovacej zóny, v rámci ktorého vytvorilo a spoplatnilo 676 parkovacích stání. Sú v priestoroch Matičného námestia, ulíc Rázusovej, Palárikovej, 17. novembra, Hornej, Fraňa

Kráľa, Andreja Hlinku, Hviezdoslavova, Hrancová, Štúrová, Gočárová, Kukučínová a Sládkovičová.

Okrem vyhradených spoplatnených parkovísk sú k dispozícii pre obyvateľov a návštevníkov mesta aj parkovacie plochy pri supermarketoch Billa, Lidl, Tempo, Tesco, Nákupné centrum a pri Malej zastávke. Tieto parkoviská spolu predstavujú kapacitu takmer 1 000 miest.

Nedostatok parkovacích miest ako významný problém vnímajú aj občania, ktorí sa zapojili do dotazníkovej akcie v rámci prípravy tohto dokumentu. Práve nedostatok parkovacích plôch bol problémom, na ktorom sa zhodli všetci respondenti.

Hromadná doprava

Mestskú hromadnú dopravu zabezpečuje SAD Žilina, a.s. formou autobusovej dopravy za finančnej účasti mesta na tieto služby ako služby verejného záujmu. Výkony mestskej hromadnej dopravy vo fyzickom vyjadrení predstavujú cca 1 milión prepravených osôb ročne. Autobusový park ako aj infraštruktúrne vybavenie mestskej hromadnej dopravy si vyžaduje priebežnú modernizáciu, obmenu a údržbu. Trate:

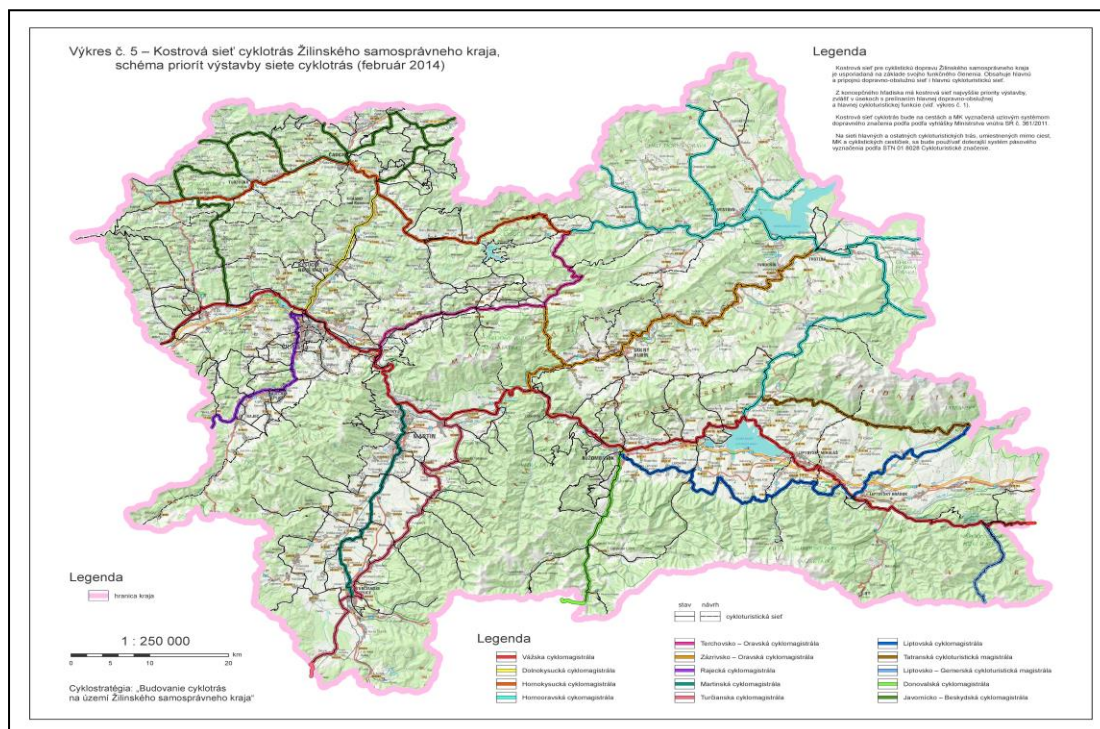
Autobusovú prímestskú dopravu realizuje autobusmi pravidelných liniek SAD – integrovaná doprava Žilinského kraja a zabezpečuje Žilinský samosprávny kraj. Z mesta vychádzajú linky v smere na Žilinu, Skalité a Makov.

Mesto Čadca je zároveň aj železničným dopravným uzlom. Prechádza ním železničná trať I. kategórie európskeho významu Ostrava - Čadca - Žilina - Košice - Čierna nad Tisou - Čop a trať kombinovanej dopravy rovnakého významu. Trať je ako súčasť multimodálneho koridoru pripravovaná na modernizáciu na traťovú rýchlosť 160 km / hod.

Regionálna železničná trať č. 114 vedie z mesta Čadca vedie obcami Svrčinovec, Čierne pri Čadci a obcou Skalité po hraničnú zastávku Zwardoń (PL). Makovská dolina je spojená z Čadcou jednokoľajovou neelektrifikovanou traťou č. 128 Čadca - Turzovka - Makov.

Cyklistická doprava

Žilinskom kraji je vyznačených vyše 2500 km cykloturistických trás, čo je zatiaľ najviac medzi krajmi v SR. V súčasnosti sú v meste vybudované samostatná cyklocesta v smere od rakovej okolo nemocnice cez park až na Horelicu. Vo výstavbe je cyklocesta na Horelici. Na rozšírení siete cyklociest sa pracuje – smer na Milošovú, smer na Oščadnicu. V meste prebieha červenoznačená turistická cyklo trasa - Cyklomagistrála. Mesto Čadca sa podieľa aj na príprave výstavby cyklochodníka Strieborná Kysuca. Jeho dobudovaním sa zvýši turistická atraktivita obce, regiónu, vytvoria sa príležitosti pre aktívny oddych, šport, ale aj zníži počet účastníkov cestnej premávky na štátnej ceste II/487.

Obrázok 7: Kostrová sieť cyklotrás ŽSK

Zdroj: ŽSK

1.5.2 Technická infraštruktúra

1.5.2.1 Energetika

Zásobovanie plynom

Mesto je plynofikované s výnimkou niektorých okrajových častí, v ktorých je plynofikácia – zavedenie rozvodov plynu - aktuálnou úlohou v ďalšom období. Mohlo by sa tým znížiť aj zaťaženie ovzdušia vysokým počtom vykurovacích miest využívajúcich malo kvalitné hnedé uhlie ako palivo. Vzhľadom na vek a technický stav je v blízkej budúcnosti aktuálna aj rekonštrukcia teplárenských rozvodov.

Mesto Čadca má rozvody plynu na viac ako 50 % obývaného územia. Plynofikácia domácností je uskutočnená na 47,30%. Ale využitie plynu ak média na kúrenie je omnoho menšie, nakoľko pre vyššiu cenu plynu obyvatelia uprednostňujú lacnejšie tuhé palivá.

Tabuľka 23: Základné údaje o spôsobe vykurovania v bytoch v roku 2021

Byty spolu	9 012	
plyn	47,30 %	4 263
elektrina	5,55%	500
pevné palivo	45,63%	4 112
Iné (Solárna en., kvapalné palivo)	1,50%	137

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, SODB 2021

Tabuľka 24: Základné údaje o bytoch v obci v roku 2021

Mesto	Čadca	
Bytov spolu	9012	
Vykurovanie: (počet/%)		
plyn	4 263	47,3%
elektrina	500	5,55%
pevné palivo	4112	45,63%
kvapalné palivo	5	0,06%
s vodovodom v byte: (počet/ %)		
zo spoločného zdroja	8 217	91,18%
z vlastného zdroja	648	7,19%
mimo bytu	15	0,17%
bez vodovodu	80	0,89%
Byt s kanalizáciou: (počet/%)		
prípojka na kanalizačnú sieť	7488	83,08%
domáca čistička odpad. vôd	47	0,52%
Septik, žumpa	1325	14,7%
bez kanalizácie	122	1,35%

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, SODB 2021

Zásobovanie elektrickou energiou

Mesto je end zásobovaná elektrickou energiou, ktorú zabezpečuje Stredoslovenská energetika, a. s.. Rozvod elektrickej energie je technologicky riešený vzdušným káblovým

systémom po betónových stĺpoch, ktorý zabezpečuje dodávku elektriny na štandardnej úrovni. V niektorých lokalitách dochádza k nežiaducemu poklesu napätia z dôvodu väčšej vzdialenosti od situovaných trafostaníc. Tento nedostatok sa musí riešiť výstavbou zahusťovacích trafostaníc, resp. osadzovaním väčších transformačných jednotiek. Z hľadiska prepojení energetických sústav Slovenska na európsku sieť je územie sídla dotknuté zámerom výstavby ZVN 2 x 400 kV.

1.5.2.2 Pošta, telekomunikačná sieť, miestny rozhlas, kamerový systém, verejné osvetlenie

Poštovú službu zabezpečuje Slovenská pošta a.s., t.j. príjem a doručovanie zásielok na území mesta, a to prostredníctvom 2 objektov pošty v centre mesta na Námestí slobody a na sídlisku Kýčerka a cez poštových doručovateľov v teréne.

Telekomunikačné spojenie, ktoré z hľadiska pevnej verejnej telefónnej siete patrí do regionálnej oblasti (RO) Žilina, je plne automatizované. Telefónne spojenia sú uskutočňované prostredníctvom telefónnej ústredne , káblovej a optickej siete spoločnosti Slovak Telekom. Okrem toho je možné telefónne hovory uskutočniť aj s využitím služieb mobilných operátorov – Orange Slovensko, T-com a O2 Slovakia s.r.o..

Miestny rozhlas je vedený po drôte a aj vzdušným signálom v koncových oblastiach mesta.

Kamerový systém je zriadený v centre mesta a je predpoklad jeho rozšírenia. Kamerový systém je prevádzkovaný Mestskou políciou v režime neustáleho dohľadu a nahrávaného záznamu.

Verejné osvetlenie je základným prvkom bezpečnosti v každom meste. 401 svetelných bodov je správe firmy Engie, ktorá ich bude prevádzkovať na základe zmluvy do roku 2027. Časť svetelných bodov je v správe NDS a časť je v správe mesta cez Mestský podnik služieb.

1.5.2.3 Vodovod a kanalizácia

Mesto Čadca je zásobované pitnou vodou zo skupinového vodovodu Nová Bystrica-Čadca-Žilina, vetvou Krásno nad Kysucou – Čadca profilu DN 600, ktorou sa privádza voda do vodojemov (ďalej VDJ) Čadca I. a pokračuje vetvou Čadca – Turzovka profilu DN 500. Trasa prívodu prechádza zastavaným územím mesta k SOU strojárskemu, križuje osadu U Sihelníka a pokračuje do Rakovej. Okrajové časti mesta sú zásobované pitnou vodou z malých

zdrojov, ktoré sa nachádzajú v území. Vodné zdroje v alúviu Kysuce pri Čadci sa v súčasnosti nevyužívajú a ich ochrana bola zrušená.

Na hromadné zásobovanie sa využívajú tieto miestne vodárenské zdroje:

- 2 pramene U Poláka, výdatnosť $Q = 1,6 \text{ l.s}^{-1}$, zdroj miestneho vodovodu U Poláka v miestnej časti Milošová,
- studňa U Prívary, výdatnosť $Q = 0,2 \text{ l. s}^{-1}$, zdroj miestneho vodovodu U Prívary v miestnej časti Milošová,
- prameň U Kešňáka, výdatnosť $Q = 0,15 \text{ l. s s}^{-1}$ zdroj miestneho súkromného vodovodu U Kešňákov v miestnej časti Milošová,
- prameň č.1, 2 ,3 U Hul'any, výdatnosť $Q = 0,15 \text{ l. s}^{-1}$, zdroj miestneho vodovodu U Hul'any v miestnej časti Milošová,
- prameň Drahošanka, výdatnosť $Q = 0,5 \text{ l. s}^{-1}$, zdroj miestneho vodovodu v miestnej časti Drahošanka,
- prameň Kýčera, výdatnosť $Q = 0,15 \text{ l. s}^{-1}$ zdroj miestneho súkromného vodovodu v miestnej časti Kýčera.

Zásobovanie pitnou vodou v meste Čadca sa zabezpečuje z :

- verejného vodovodu mesta v správe SVS, a. s., OZ 06 Žilina;
- miestnych verejných vodovodov U Poláka, U Prívary, Drahošanka v správe SVS, a.s., OZ 06 Žilina;
- miestnych verejných vodovodov U Kadlubca a U Hul'any v správe MsÚ, realizuje sa prevod správy na SVS a.s. OZ 06 Žilina;
- miestnych súkromných vodovodov U Kešňáka a Kýčera.

Mesto Čadca má vysokú pripojenosť domácností na vodovod, až 98,37%.

Tabuľka 25: Základné údaje o vodovodoch a kanalizácií v bytoch v roku 2021

Mesto	Čadca	
Bytov spolu	9012	
s vodovodom v byte: (počet/ %)		
zo spoločného zdroja	8 217	91,18%
z vlastného zdroja	648	7,19%
mimo bytu	15	0,17%
bez vodovodu	80	0,89%

Byt s kanalizáciou: (počet/ %) prípojka na kanalizačnú sieť	7488	83,08%
domáca čistička odpadových vôd	47	0,52%
Septik, žumpa	1325	14,7%
bez kanalizácie	122	1,35%

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, SODB 2021

Používanie kanalizácie na území Kysúc historicky siaha do 50 - 60. rokov dvadsiateho storočia. Z dostupných archívnych dokumentov vyplýva, že odpadové vody boli odvádzané z niekoľkých ulíc mesta Čadca do potoka Rieka a následne do rieky Kysuca, bez ich čistenia. Intenzívnejšie sa budovaniu kanalizácie a čisteniu odpadových vôd začali kompetentní venovať po roku 1960.

Po vzniku štátneho podniku Severoslovenské vodárne a kanalizácie v roku 1970 sa postupne realizoval rad investičných akcií, ktoré napomáhali k postupnému zlepšovaniu situácie v tejto oblasti. V rámci realizácie projektov odkanalizovania mikroregiónu boli vybudované nové kanalizačné zberače a nové kanalizačné siete na čistenie odpadových vôd.

Mesto Čadca je z väčšej časti odkanalizované jednotnou kanalizačnou sieťou, delenú kanalizáciu má len sídlisko Kýčerka, odvádzajúcou odpadovú vodu z domácností, závodov ako aj dažďové vody zo spevnených plôch do ČOV Čadca.. Odkanalizovať zostáva iba okrajovú časť mesta Čadca - Horelica.

Gravitačná kanalizácia pre mesto Čadca, bola vybudovaná v rámci projektu odkanalizovanie Horných Kysúc, okrem miestnej časti Horelica, ktorá sa gravitačne nachádza pod ČOV pri Kysuci, a preto bola časť Horelica zahrnutá do aglomerácie Stredných Kysúc - gravitačne by sa odkanalizovala do Krásna nad Kysucou.

Mesto má zrekonštruovanú ČOV s dostatočnou kapacitou. Na existujúcej ČOV sa čistia odpadové vody z celého mesta Čadca okrem mestskej časti Horelica. Vzhľadom na nedoriešenú otázku odkanalizovania mestskej časti Horelica nie je v súčasnosti známe, či budú odpadové vody z tejto mestskej časti čistené prostredníctvom ČOV Čadca, ČOV Krásno nad Kysucou alebo prostredníctvom vlastnej ČOV. V tom prípade by bola na území mesta vybudovaná ďalšia ČOV.

Pripojenosť domácností na verejnú kanalizáciu je 80%, čo je vzhľadom na pokrytie mesta kanalizačnou sieťou vysoké číslo. Domáce žumpy využíva 14,7 % domácností. Len 0,52%

domácnosti má zriadené ekologické čističky odpadových vôd. Ešte 1,35 % domácnosti uvádzalo v roku 2021, že nevyužívajú žiadny spôsob likvidácie odpadových vôd.

1.5.2.4 Cintorín a cintorínske služby

V meste Čadca sa nachádzajú 4 cintoríny: cintorín Čadca - Ul. 17. novembra, cintorín Horelica, cintorín U Krkošky, cintorín Kýčera. Dom smútku a urnový háj je len na cintoríne U Krkošky. Kapacita cintorínov je nedostatočná a plánujem sa ich rozšírenie.

1.6 Sociálna stabilita

Sociálna charakteristika mesta Čadca sa odvíja od sociálnej politiky štátu a regiónu, od štruktúry obyvateľstva, demografického vývoja, úrovne zamestnanosti a pracovných príležitostí v obci i v jej širšom okolí. Od toho závisí aj úroveň sociálnej odkázanosti niektorých skupín obyvateľstva. Sociálnu situáciu v meste Čadca zahŕňajúcu sociálnu starostlivosť, zdravotnú starostlivosť a dostupnosť sociálneho bývania, koriguje výkon originálnych kompetencií miestnej samosprávy.

1.6.1 Sociálne služby na území mesta

Sociálne služby sú jednou z foriem pomoci pre fyzické osoby, ktoré sa ocitli v nepriaznivej, alebo krízovej sociálnej situácii, pričom takouto situáciou sa rozumie ohrozenie fyzickej osoby sociálnym vylúčením, ohrozenie života a zdravia fyzickej osoby a rodiny a obmedzenie schopností spoločensky sa začleniť a samostatne riešiť svoje problémy.

Sociálne služby sa poskytujú za účelom :

- prevencie vzniku nepriaznivej sociálnej situácie a riešenia, alebo zmiernenia následkov nepriaznivej sociálnej situácie fyzickej osoby alebo rodiny
- zachovania, obnovy alebo rozvoja schopností fyzickej osoby viesť samostatný život a podpory jej začlenenia do spoločnosti
- zabezpečenia nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb fyzickej osoby
- riešenia krízovej sociálnej situácie fyzickej osoby alebo rodiny
- prevencie sociálneho vylúčenia fyzickej osoby alebo rodiny
- zosúlad'ovania rodinného a pracovného života

V území mesta Čadca sú prostredníctvom viacerých poskytovateľov sociálnych služieb poskytované rôzne druhy a formy sociálnych služieb s ohľadom na individuálne potreby fyzických osôb. Sociálnu vybavenosť predstavuje súbor zariadení sociálnych služieb v rámci občianskeho vybavenia obce, resp. mesta. Sociálne služby v zmysle zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov poskytujú 3 zariadenia, ktorých zriaďovateľom je Žilinský samosprávny kraj a jedno zariadenie v zriaďovateľskej pôsobnosti Mesta Čadca. Opatrovateľská služba sa poskytuje v domácnosti, počet opatrovaných osôb sa mení.

Zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja

Centrum sociálnych služieb Park

Centrum sociálnych služieb PARK, so sídlom Hviezdoslavova 918, 022 01 Čadca je zariadenie sociálnych služieb, kde ťažiskom starostlivosti o seniorov, osoby s ťažkým zdravotným postihnutím a nepriaznivým zdravotným stavom. CSS PARK poskytuje sociálnu službu formou celoročného pobytu v zariadení pre seniorov, domove sociálnych služieb a špecializovanom zariadení. V súčasnosti CSS PARK Čadca ponúka domov 96 prijímateľom sociálnej služby v dvoch prevádzkach, v Čadci na Hviezdoslavovej ul. č. 918 a Vysokej nad Kysucou.

Centrum sociálnych služieb Horelica

Centrum sociálnych služieb Horelica poskytuje sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku v:

- domove sociálnych služieb
- špecializovanom zariadení
- zariadení pre seniorov

CSS Horelica má dve pracoviská - pracovisko Horelica 107 s kapacitou zariadenia je 110 miest pre seniorov a pracovisko Horelica 18 s kapacitou 48 miest poskytuje komplexnú starostlivosť klientom s rôznym druhom postihnutia vo veku od 13 do 58 rokov. Poskytuje sa tu celoročná, týždenná pobytová sociálna služba a ambulantná sociálna služba. Prostredníctvom služby včasnej intervencie poskytuje odbornú pomoc a poradenstvo rodinám s dieťaťom do siedmich rokov veku, ak je jeho vývoj ohrozený z dôvodu zdravotného postihnutia a rodine tohto dieťaťa. V priestoroch zariadenia sídli aj Poradenské centrum Čadca. Môžu sa naň obrátiť občania, ktorí sa ocitli v krízovej situácii z rozličných dôvodov.

Centrum sociálnych služieb Žarec

Centrum sociálnych služieb Žarec sídli na ulici M. R. Štefánika poskytuje sociálne služby spolu pre 193 klientov, prevažne seniorov a občanov odkázaných na pomoc inej fyzickej osoby, teda občanov s ťažkým zdravotným postihnutím. V rámci individuálnych plánov prijímateľov sociálnej služby vytvára podmienky pre najvyšší dosiahnuteľný osobnostný rozvoj. Sociálne služby poskytuje formou celoročnej pobytovej formy na dvoch pracoviskách. Zariadenie poskytuje nasledovné služby:

- domov sociálnych služieb
- zariadenie pre seniorov
- špecializované zariadenie
- podpornú službu
- jedáleň.

Zariadenie v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Čadca

Viacúčelové zariadenie pre seniorov Čadca

Viacúčelové zariadenie pre seniorov je zariadením sociálnych služieb, nachádzajúce sa v centre mesta. Ako samostatná rozpočtová organizácia s právnou subjektivitou od 1. februára 2015. Zariadenie poskytuje služby:

- umiestnenie v zariadení pre seniorov – kapacita 50 miest
- zabezpečenie odberu jedla v jedálni – 50 jedál /obedov/
- zabezpečenie odľahčovacej služby – kapacita 2 miesta

Klub dôchodcov

V klube dôchodcov sa dva krát týždenne stretávajú seniori za účelom trávenia voľnočasových aktivít. Záujem o návštevu klubu dôchodcov je značný, avšak priestorové možnosti umožňujú, aby sa stretávalo max. 15 občanov.

Opatrovateľská služba

Mesto Čadca poskytuje sociálnu službu prostredníctvom domácej opatrovateľskej služby v zmysle § 41 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 448/2010 Z.z.“). Je terénnou formou sociálnej služby, ktorá sa poskytuje osobám v nepriaznivej sociálnej situácii pre ťažké zdravotné postihnutie či nepriaznivý zdravotný stav. Službu využívajú občania, ktorí z dôvodu zhoršenia zdravotného stavu nie sú schopní postarať sa o seba sami, ani za pomoci svojich blízkych. Osoba musí byť odkázaná na pomoc inej osoby podľa prílohy č. 3 a prílohy 4 časti II a III zákona o sociálnych službách a poskytuje sa v jej domácom prostredí.

Podmienky, na základe ktorých mesto Čadca rozhoduje o poskytovaní opatrovateľskej služby občanom mesta Čadca, stanovuje Všeobecne záväzné nariadenie o poskytovaní sociálnych služieb, spôsoboch ich určenia a výške úhrady.

Neštátne organizácia a združenia poskytujúce sociálnych služieb

Slovenský Červený kríž je jednou z partnerských organizácií pri distribúcii materiálnej potravinovej a nepotravinovej pomoci.

Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska, okresné centrum pôsobí ako občianske združenie, ktoré vo svojich radoch združuje nevidiacich a slabozrakých občanov, rodičov slabozrakých a nevidiacich detí a ich rodinných príslušníkov a priaznivcov.

Zväz postihnutých civilizačnými chorobami v SR, okresná organizácia. Je to občianske združenie, ktoré poskytuje pomoc a poradenstvo všetkým občanom s mentálnym, telesným, zmyslovým a iným postihnutím, pracuje pre ňu cca 60 dobrovoľníkov.

Slovenský zväz telesne postihnutých, okresná aj mestská organizácia Je to dobrovoľný, humanitná a nepolitický subjekt otvorený pre každého občana. Združuje občanov s telesným postihnutím a ťažkým telesným postihnutím, rodičov telesne postihnutých detí, ich rodinných príslušníkov a ostatných telesne postihnutých občanov.

OZ NÁRUČ, Pomoc deťom v kríze, Poradensko-tréningové centrum v Čadci. Poradensko-tréningové centrum Náruč v Čadci už od roku 2005 pomáha jednotlivcom a rodinám ohrozeným domácim násilím a krízami v rodine. Poskytuje im bezplatné sociálne, právne a psychologické poradenstvo a celý rad podporných programov pre rodiny. V Čadci sa zaoberajú pomocou rodinám 2-3 zamestnanci na plný pracovný úväzok, 2 zamestnanci na dohodu o vykonaní práce (na výkon psychologického poradenstva), externe 1x mesačne supervízor a 4 dobrovoľníci.

Dom charity sv. Gianny v Čadci. Slovenská katolícka charita (ďalej len „SKCH“) ako účelové zariadenie Katolíckej cirkvi na Slovensku, zriadené Konferenciou biskupov Slovenska je samostatnou právnickou osobou. Zameriava sa na poskytovanie sociálneho poradenstva, nízkoprahové denné centrum, nocľaháreň s podmienkou absencie alkoholu, ktorá je otvorená pre bezdomovcov na prespanie od 19,00 hod., útulok, stredisko osobnej hygieny, podpornú službu – pracovňa a taktiež ďalšie činnosti ako sú zber a výdaj šatstva a predaj pouličného časopisu Nota Bene a Cesta.

Klinček, združenie ľudí s onkologickým ochorením. V Čadci funguje Klinček od decembra 2003. Snaží sa pomôcť postihnutým ľuďom lepšie sa vyrovnáť s ťažkým obdobím života. Je členom Ligy proti rakovine a spolupracuje s podobnými združeniami na celom Slovensku. Zameriavajú sa na rôzne dobročinné, preventívne a kultúrno-spoločenské aktivity pre svojich členov. V súčasnej dobe majú približne 60 členov.

Stella Spei, občianske združenie predstavuje dobrovoľné mimovládne a nepolitické združenie starajúce sa o rozvoj zdravotne postihnutých občanov, detí a ich rodiny. Združenie má sídlo v Čadci – Horelici a má celoslovenskú pôsobnosť. Poslaním združenia je zoskupovať záujemcov pre pomoc občanom, deťom a ich rodinám postihnutých neurologickými ochoreniami. Aktívne sa podieľa pri organizovaní rehabilitačno-rekondičných pobytov a pri poskytovaní rehabilitačnej starostlivosti o svojich členov.

Jednota dôchodcov na Slovensku je občianskym združením, ktoré vytvára podmienky na realizáciu záujmov seniorov. V roku 2011 vznikol v rámci Mestskej organizácie Jednoty dôchodcov spevácky zbor Slniečnice, ktorý úspešne reprezentuje Mesto Čadca na mnohých podujatiach.

1.6.2 Zdravotnícke služby

Zdravotnícke zariadenia na území mesta Čadca zabezpečujú štátne a neštátne zdravotnícke zariadenia, ktoré nespádajú pod mesto. Mesto nemá vplyv na riadenie a prevádzku týchto zariadení.

Ústavnú zdravotnú starostlivosť zabezpečuje predovšetkým Kysucká nemocnica s poliklinikou Čadca, lekári všeobecnej a špecializovanej ambulantnej zdravotnej starostlivosti, stanica záchrannej zdravotnej starostlivosti a agentúry domácej ošetrovateľskej starostlivosti.

Kysucká nemocnica s poliklinikou je príspevkovou organizáciou Žilinského samosprávneho kraja, ktorá poskytuje komplexnú zdravotnú starostlivosť. Zdravotná starostlivosť je poskytovaná pre obyvateľov spádového územia okresov Čadca a Kysucké Nové Mesto a v rámci slobodnej voľby lekára i iných obyvateľov.

Predmetom činnosti KNsP je poskytovanie špecializovanej ambulantnej a ústavnej zdravotnej starostlivosti, spoločných vyšetrovacích a liečebných zložiek. V súčasnosti má 436 lôžok. Zabezpečuje činnosť pracovísk jednotiek intenzívnej starostlivosti v odboroch vnútorné lekárstvo, neurológia, pediatria, chirurgia, úrazová chirurgia, gynekológia a pôrodníctvo, neonatológia a 6 lôžok pre oddelenie anestézie a intenzívnej medicíny. Zároveň poskytuje ošetrovateľskú starostlivosť v Dome ošetrovateľskej starostlivosti. Vyššie zdravotnícke služby zabezpečuje Fakultná nemocnica s poliklinikou v Žiline a Univerzitná nemocnica Martin.

1.6.3 Bývanie a služby občanom mesta

Vzhľadom na dobrú polohu mesta a jeho dopravnú dostupnosť (železničné a autobusové spojenie) v kombinácii s občianskou vybavenosťou i so všetkými svojimi pozitívami, mesto poskytuje dobré podmienky na život a bývanie.

Mesto Čadca má vo vlastníctve spolu 273 mestských bytov, z toho 5 bytov je po jednom byte v bytovom dome na Školskej 2288, Hurbanovej 208, Gočárovej 1506, Kukučínovej 33/Q. a A. Bernoláka 2611.

- Moyzesova 1917 je vo vlastníctve mesta 18 bytov
- Okružná 2685 51 bytov
- Okružná 2981/4B 32 bytov
- Okružná 2984/4D 34 bytov
- Okružná 3001/4C 34 bytov
- Okružná 148/9: byty A 78 bytov a byty B 21 bytov.

Mesto Čadca v rokoch 2020 až 2022 nepostavilo žiadne nové byty.

V roku 2021 podľa výsledkov SODB bolo na území mesta 2931 obývaných rodinných domov a 370 bytových domov. Počet bytov v bytových domoch bol 9012. Celkový počet bytových jednotiek v roku 2021 (byty v RD a BD) bol v meste Čadca 8839.

Tabuľka 26: Domová a bytová výstavba v meste v roku 2021

Počet domov celkom	3430
trvale obývané domy	2931
bytové domy	370
bytové domy v %	4,1%
Celkový počet bytov spolu	9012
byty v RD	3001
byty v BD	5838

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, SODB 2021

1.7 Identita a sebestačnosť

1.7.1 Kultúra na území mesta

Kultúra - to nie sú len súbory, knihy, či kultúrne domy, ale predovšetkým dosiahnutá úroveň vzdelanosti, výchovy a prostredie, v ktorom ľudia žijú a naplňajú zmysel svojho života. Kultúra ako taká je časťou sociálnych vzťahov v každej spoločnosti. Môžeme povedať, že ide o dodržiavanie kultúrnych tradícií, hodnôt a zvykov regiónov, miest či obcí. Pomocou kultúrnych akcií môže každá obec a mesto podporovať u ľudí kreativitu, prípadne nadobúdanie hodnôt nielen k svojej obci či mestu, ale aj medzi ľuďmi navzájom.

Mesto Čadca aktívne vstupuje do realizácií kultúrnych podujatí v meste. Do pôsobnosti mesta patrí Dom kultúry Čadca s kinosálou (400 sedadiel), Informačné centrum mesta Čadca, Galéria mesta Čadca, Palárikov dom.

Mesto Čadca organizuje rôznorodú kultúrno-výchovnú činnosť v Dome kultúry v Čadci, ktoré je centrom záujmového vzdelávania, amatérskej umeleckej tvorivosti a kultúrno-spoločenského života mesta. Pôsobia v ňom mnohé umelecké súbory – tanečné, spevácke, hudobné (komornej aj populárnej hudby), folklórne, divadelné a pod. Napr. detský folklórny súbor Kelčovan - viacnásobný víťaz národných súťaží a prehliadok, folklórny súbor Kysučan - súbor s 50 ročnou úspešnou tradíciou aj na medzinárodnom poli, miešaný spevácky zbor Kysuca - víťaz celoslovenskej súťaže, úspešný účastník medzinárodných festivalov spevokolov, Kysucký komorný orchester - kvalitné hudobné teleso, prispievajúce výrazne k popularizácii vážnej hudby v regióne Kysúc. Kvalitné sú aj ďalšie súbory, ako je súbor moderného tanca JOJA, detský divadelný súbor EVA a Čadčianske mažoretky.

Mesto Čadca organizuje každoročne aj významné kultúrno-spoločenské podujatia. Pravidelne vianočný a veľkonočný koncert. Je spoluorganizátorom národnej prehliadky inscenácií pôvodnej slovenskej dramatickej tvorby Palárikova Raková. Dni Čadce v rámci Bartolomejského jarmoku sú medzinárodnou prehliadkou kultúry mesta, ako aj partnerských miest v Poľsku a ČR. Divadlo deťom je názov divadelného festivalu, na ktorom účinkujú divadelné súbory profesionálov, ale aj amatérsky hrané inscenácie venované deťom a mládeži. V Čadci sa ako bienále koná aj medzinárodný festival filmov o ľudovej kultúre Etnofilm v Čadci. Aj festival duchovnej piesne katolíckej mládeže Kysúc Magnificat má už dlhoročnú tradíciu a je súčasťou kultúrneho života mesta. Mesto je garantom úspešného cyklu kultúrnych podujatí v predvianočnom a vianočnom období pod názvom Kysucké Vianoce v Čadci. Ďalšie akcie sú zahrnuté do Čadčianskeho kultúrneho leta

V Informačnom centre mesta Čadca je poskytujú kompletnú ponuku informačných služieb pre obyvateľov a návštevníkov mesta Čadca a jeho okolia. V informačnom centre možno zakúpiť rôzne atlasy, turistické mapy, upomienkové predmety, pohľadnice a pod.

Okrem inštitúcií spravovaných mesto sa na jeho území nachádzajú nasledovné kultúrne zariadenia v pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja: Kysucké múzeum, Kysucká knižnica, Kysucké kultúrne stredisko ako hlavný organizátor regionálnych, nadregionálnych, národných a medzinárodných kultúrnych podujatí.

Občianskym združeniam so spoločenským a kultúrnym zameraním: Akadémia vzdelávania, Ženy Kysúc – neinvestičný fond, Kysucké európske informačné centrum, Spolok priateľov Čadce, Združenie kresťanských spoločenstiev mládeže, Miestny odbor Matice slovenskej.

V Čadci sa nachádzajú kultúrne inštitúcie a zariadenia, ktoré sú v priamej zriaďovateľskej pôsobnosti Mesta Čadca a kultúrne inštitúcie, ktorých zriaďovateľom je Žilinský samosprávny kraj.

Kultúrne a historické pamiatky na území mesta Čadca

V Čadci sú viaceré významné kultúrno-historické objekty zapísané v zozname pamiatkového fondu SR (ÚZPF) ako národné kultúrne pamiatky: Rímskokatolícky kostol sv. Bartolomeja s areálom v centre mesta Čadca, v areáli kostola sú chránené lipy veľkolisté, zapísané do zoznamu chránených stromov v Žilinskom kraji. Ako NKP sú zapísané aj viaceré meštianske domy na nám. Slobody a na Palárikovej ulici.

Okrem týchto sú v meste ďalšie pamiatky: budova Mestského úradu v Čadci, 3 pamätne tabule (Petrovi Jilemnickému, padlým v SNP, pamätná tabula na rok 1948). Pre zachovanie historickej identity mesta sú dôležité aj ďalšie historicko architektonické objekty dotvárajúce prostredie: meštianske domy v centre Čadce, sakrálne objekty (kaplnky, kríže na území mesta) a zrubové domy rozptýlené v osadách Krkoškovci, Kýčera, Lazy, Meľovci, Burdovci, Janščovci. Objekty kultúrnych pamiatok nie sú vo vlastníctve mesta mesto nemá na ich spravovanie vplyv.

Na území mesta pôsobia tri farnosti a nachádzajú sa tri kostoly: farnosť a kostol sv. Bartolomeja (centrum mesta), farnosť a kostol sv. Jozefa robotníka (sídliisko Kýčerka) a farnosť a kostol Sedembolestnej Panny Márie (Milošová).

1.7.2 Cestovný ruch v meste Čadca

Mesto Čadca je v zmysle Regionalizácie CR SR zaradená do Severopovažského regiónu cestovného ruchu a v rámci neho do subregiónu Kysuce, ktorý je zaradený medzi regióny I. kategórie s medzinárodným významom pre cestovný ruch. V samotnom meste prevláda domáci turizmus, krátkodobé pobyty a jednodenná návštevnosť.

Mesto Čadca má svojou polohou a prírodnými podmienkami, ale aj jeho blízkeho okolia predpoklady na rozvoj rekreačných aktivít a turistiky pre obyvateľov i návštevníkov. V meste a okolí sú podmienky pre letné aj zimné aktivity: pešiu turistiku, cykloturistiku, kultúrno - poznávací turizmus, vidiecky turizmus, bežecké aj zjazdové lyžovanie. V súčasnosti nie sú vytvorené podmienky pre lyžiarske aktivity a nie je otvorené ani jedno lyžiarske stredisko (Žarec, Husárik, Čadečka sú mimo prevádzky). Možnosti lyžovania sú v neďalekom lyžiarskom stredisku Snowparadise Veľká Rača v Oščadnici a obci Makov.

Z Čadce vedú značené turistické trasy a cyklotrasy do blízkych hôr. Najvýznamnejšia je Beskydsko – javornický magistrála, cez kopec Husárik, užívaná v lete na pešiu a cyklotrusrisku a v zime ako udržiavaná lyžiarska bežecká trasa.

Na teritóriu mesta sa nachádza významná prírodná pamiatka kamenné gule v lokalite Milošová – Megoňky, veľmi obľúbené miesto návštev turistov, kde bola v roku 2021 osadená drobná infraštruktúra pre turistov. Na území sú viaceré minerálne pramene a kultúrne pamiatky. V meste sa nachádza vonkajšie kúpalisku slúžiace však väčšinou pre obyvateľov mesta. Vybavenosť službami však zaostáva za možnosťami, ktoré ponúka mesto a okolie. Chýbajú informácie a označenia pamiatok a významných miest, ktoré je možné v Čadci navštíviť.

V blízkosti mesta sa nachádza geografický bod SK-PL-CZ Trojstyk, ktorý je hojne navštevovaným miestom.

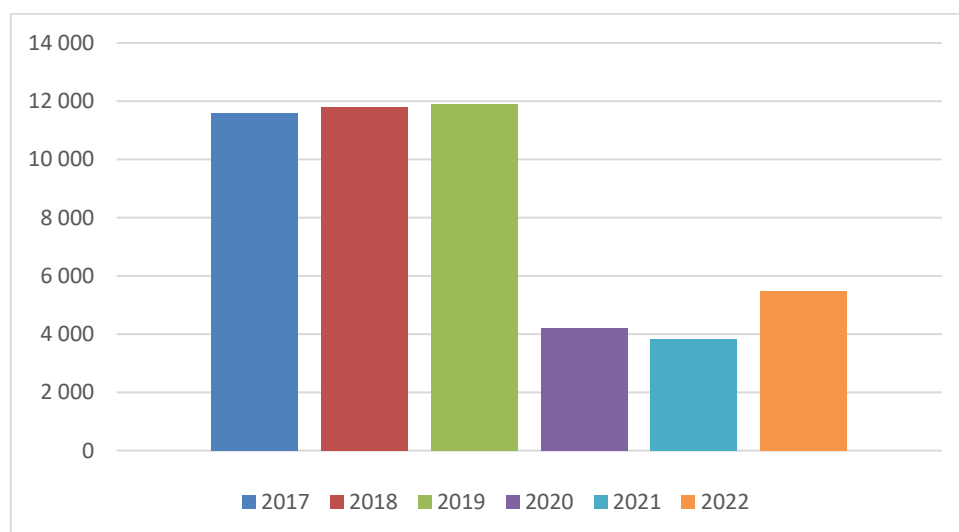
V samotnom meste prevláda domáci turizmus, krátkodobé pobyty a jednodenná návštevnosť, vyplývajúca z polohy Čadce na prechodovej trase medzi Slovenskom – Poľskom a Českej republike.

Počty návštevníkov mesta Čadca v období pred pandémiou Covid 19 sa pohybovali do 12 000 osôb. Počas pandémie (2020, 2021) prudko klesli. Nespamätali sa ani v roku 2022, kedy turizmus značne ovplyvnila vojna na Ukrajine a najmä ekonomická kríza vysoká inflácia.

Tabuľka 27: Počty návštevníkov mesta Čadca

Rok	Počet návštevníkov
2017	11 585
2018	11 797
2019	11 905
2020	4 193
2021	3 820
2022	5 481
2023 (1-8 mesiac)	2 290

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Obrázok 8: Vývoj počtu návštevníkov mesta Čadca

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Ubytovacie kapacity sú niekoľko rokov bez zmeny. Ubytovacie zariadenia na území mesta sú Hotel Husárik, Hotel Tatra Inn, penzióny U Jozefka, Domes, Medea, Jazz Penzión a niekoľko ubytovacích lôžok vedených ako priváty.

Za medziročným poklesom cestovného ruchu bola v predchádzajúcich rokoch pandémie COVID 19. Najvyšší pokles celkovej návštevnosti oproti roku 2019 v cestovnom ruchu zaznamenali aj turisticky najatraktívnejší kraj, medzi ktoré patrí Žilinský kraj (pokles až o 22 %). I keď mesto Čadca a okres Čadca je z hľadiska cestovného ruchu regiónom bohatým na prírodné krásy, tradície a históriu s veľkým potenciálom pre svoj ďalší rozvoj, má v rámci kraja málo rozvinutý cestovný ruch.

Tabuľka 28: Počet prenocovaní v meste (podľa výberu dane z ubytovania)

Čadca	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Počet prenocovaní	25 006	26 620	41 177	25 872	15 860	14 948

Zdroj: Zber údajov, Mesto Čadca

1.7.3 Šport a voľnočasové aktivity na území mesta

Šport predstavuje prostriedok rozvoja osobnosti, upevňuje zdravie človeka a je prostriedkom trávenia voľného času a ako jedna z mála oblastí života ľudí má v spoločnosti svoje historicky definované postavenie. Mesto sa nachádza v miernom podnebnom pásme so štyrmi ročnými obdobiami, ktoré umožňujú obyvateľom vykonávať rôzne športové a rekreačné aktivity počas celého roka.

V meste sú viaceré športové zariadenia, ktoré využívajú športové kluby, miestne obyvateľstvo a aj návštevníci Čadce. Mesto Čadca ponúka na svojom území rôzne priestory a plochy využívané na športové účely:

- Mestská plaváreň – 25 m bazén s 8 dráhami, sauny, solárium
- Mestské letné kúpalisko
- V športovom areály na ul. Športovcov sa nachádza veľký futbalový štadión s krytou tribúnou s atletickou dráhou a zázemím, tenisové kurty, a tréningové futbalové ihrisko, športová hala
- Workoutové ihriská, multifunkčné ihriská, detské ihriská
- Športová hala na ul. Andreja Hlinku (bývalý PRATEX) v správe príspevkovej organizácie mesta

Športové kluby na území mesta Čadca:

ŠK polície Čadca, atletika, Klub Kysuckého maratónu Čadca, Down Hill Čadca, cyklistika, Kysucká basketbalová liga, FK Čadca, futbal, ŠK Horelica, futbal, FK Benefica Gemm, futsal, JSC educationis, florbal, HK Pratex, hádzaná, KK ZZO Čadca, karate, Bunkai karate Čadca, karate, thajský box, ŠK polície Čadca, karate, Klub naturálnej kulturistiky Čadca, ENDURO-MOTOCYKLE Čadca, motošport, Mestský plavecký klub Čadca, OZ Žabka Čadca, plávanie, cyklistika, triatlon, TJ Lokomotíva Čadca, sane, MSK Čadca, stolný tenis, TJ Slávia CAISSA Čadca, šach, Kysucká šachová škola Čadca, šach, Okresné združenie technických a športových činností, streľba, Tenisový klub ZZO, TJ Lokomotíva Čadca, volejbal, BVC Čadca, plážový volejbal, TJ Lokomotíva Čadca, turistika, Devils Čadca, florbal.

Jedným z najvýznamnejších športových podujatí s medzinárodnou účasťou je Kysucký maratón - druhý najstarší maratón na Slovensku, po prestávke bol znova obnovený. Ďalšie významné podujatia v meste sú futbalový Štefanský pohár a hokejbalový turnaj o pohár primátora mesta Čadca.

1.7.4 Identita regiónu a regionálny produkcia

V meste pôsobí niekoľko tradičných regionálnych producentov, napr. v oblasti drotárstva (Ľubica Kullová, Juraj Šerík, Róbert Hozák), v oblasti textilnej výroby (Veronika Hrušková, Vretienko, Eva Homolová, Veronika Latková, Vlasta Čarnecká), medovníkárstvo (Elena Kubinová, Eva Grochalová), rezbárstvo (Ján Podsklan) alebo remeselná výroba kraslíc (Mária Váňovcová, Zuzana Hradková a iné). Typickým čadčianskym výrobkom sú sklenené vianočné ozdoby, produkované výrobným družstvom Okrasa Čadca.

V extraviláne mesta sa poľnohospodárska pôdy sú trvalé trávnaté pozemky, ktoré sa využívajú na kosenie. Menšia časť územia je obhospodarovaná maloroľníkmi, zväčša jednotlivými rodinami vlastiaci malé poľnohospodárske pozemky.

Ostatná časť pôdy sú lesné pozemky, ktoré sú obhospodarované niekoľkými lesnými združeniami a spoločenstvami. Neustálym problémom je zvoz vyťaženej drevnej hmoty, ktorý poškodzuje miestne a účelové komunikácie.

1.7.5 Združenia a spolky na území mesta

Mesto Čadca je členom regionálneho združenia ZMO Kysúc. Neoceniteľnú pomoc pri kultúrnom a spoločenskom živote v obciach poskytujú spolky, kluby, dobrovoľné hasičské zbrojnice a farmosti.

1.8 Analýza vonkajšieho prostredia Slovenskej republiky

Pri analýze vonkajších faktorov je dôležité zohľadniť vplyv STEP faktorov (vplyv globálneho prostredia) v oblasti sociálnej, technologickej, ekonomickej a politickej. Ide o problémy na celoštátnej a nadnárodnej úrovni, ktoré majú vplyv na miestny rozvoj. Jednotlivé faktory sa vzájomne ovplyvňujú a nemožno ich posudzovať oddelene. Celá spoločnosť prechádza neustále zmenami, ktoré sa dotýkajú všetkých oblastí spoločenského a ekonomického života a pri plánovaní rozvoja obce a blízkeho regiónu ich treba zohľadniť.

Sociologické faktory

Na vývoj spoločnosti majú v súčasnosti najväčší vplyv: demografické zmeny - znižovanie celkového počtu obyvateľov, znižovanie počtu detí a zvyšovanie počtu seniorov, zvyšovanie priemerného veku obyvateľov, odchod obyvateľov v produktívnom veku za prácou do zahraničia; zmeny v životnom štýle - rýchle životné tempo, viac stresu a menej pohybových aktivít, konzumný spôsob života, nárast kriminality a drogových závislostí, zhoršujúci sa zdravotný, fyzický a psychický stav obyvateľov, množstvo informácií, vplyv techniky a médií; oslabovanie tradičných ľudových hodnôt - zhoršovanie medziľudských vzťahov a komunikácie, peniaze ako meradlo hodnôt, kríza rodiny, zvyšovanie počtu rozvodov a detí narodených mimo manželstva, na druhej strane sa mierne posilňujú skupiny oživujúce tradície a tradičné hodnoty (tradičné kuchyne, bývanie v ekodomoch, separovanie odpadu);

Technologické faktory

Rýchle tempo inovácií v technológiách, najmä informačných, v podstate zvyšuje kvalitu a produktivitu výroby, umožňuje ľahší prístup k zdrojom a službám, zlepšujú sa formy spolupráce na diaľku. Z technologického hľadiska došlo k výraznému zlepšeniu kvality zariadení a objektov. S tým súvisí nárast financií na ich získanie, údržbu a prevádzku.

Postupná informatizácia spoločnosti spôsobuje, že informácie z akejkoľvek oblasti sú šírené a dostupné prostredníctvom elementárnych technológií (televízia, rozhlas a pod.), ale aj vyspelejšími spôsobmi (počítačová technika, telefóny, mobilný internet, prehrávače, tablety). Najdôležitejším rozvojovým prvkom v tejto oblasti je celkové pokrytie územia signálom 5G siete.

Ekonomické faktory

V roku 2019 dosiahlo HDP na hlavu (v PPS na Slovensku 70,2 % z priemeru EU27, čo predstavuje zníženie o 0,5 p. b. oproti roku 2018. Nižšie hodnoty HDP na hlavu v porovnaní s

priemerom EU27 ako Slovensko mali Bulharsko (53,0 %), Chorvátsko (65,1 %), Grécko (66,5 %), Lotyšsko (69,0 %) a Rumunsko (69,6 %).

Malé a stredné podniky tvoria na Slovensku 99,9% podiel z celkového počtu podnikateľských subjektov a zamestnávajú takmer 74 % aktívnej pracovnej sily s 55 % podielom na tvorbe pridanej hodnoty, má ich podpora rozhodujúci vplyv na vývoj zdravého ekonomického rozvoja miest, obcí a regiónov.

Covid

Vývoj HDP v EU27 bol v roku 2020 ovplyvnený pandémiou ochorenia COVID-19. Reálne HDP pokleslo vo všetkých krajinách Európskej únie s výnimkou Írska, v priemere o 6,1 %. Recesia sa prejavila aj na Slovensku, kde po desiatich rokoch rastu reálne HDP pokleslo o 4,8 %. Protipandemické opatrenia ovplyvnili predovšetkým domáci dopyt, spotreba domácností poklesla najmä v sektore služieb, čo viedlo k nárastu úspor. Priemysel bol v porovnaní so sektorom služieb opatreniami zasiahnutý menej, čo pomohlo slovenskému vývozu.

Vojna na Ukrajine

24.2. 2022 sme sa zobudili do inej reality. Začiatok ruskej agresie a teda vojny na Ukrajine znamenal nie len posun v politickom myslení, ale aj zmenu v nazeraní na utečencov a energetické zdroje. Pre svetovú ekonomiku a najmä európske krajiny, to znamenalo prehodnotenie závislosti od dodávok ropy, plynu a uhlia z Ruska, ktoré sú ťažko nahraditeľné, čo znamenalo posun energetickej politiky od fosílnych palív k obnoviteľným zdrojom energie OZE.

Vojnoví presídlení z Ukrajiny do okolitých krajín znamenali pre tieto krajiny zvýšené nároky na poskytnutie pomoci, ale na druhej strane posilnili pracovný trh, na ktorom v krajinách V4 bolo množstvo neobsadených pracovných pozícií.

2. SWOT ANALÝZA

1.Podnikanie, práca, moderná samospráva a vzdelávanie

Silné stránky	Slabé stránky
Podnikanie a práca - relatívne nízke ceny služieb pre podnikateľov, - dostatok kvalitných stavebných firiem v meste a jeho okolí, - existencia plôch pre rozšírenie maloobchodných predajní, - prítomnosť podnikateľských subjektov s dobrým rozvojovým potenciálom, - existujúce priemyselné zóny a vhodné plochy na priemyselnú zónu, - výhodná geografická poloha mesta na trase TEN – T, - výhodná poloha mesta vzhľadom na blízkosť hraníc s ČR a PL - blízkosť krajského mesta Žilina, - vyhovujúca sieť komerčných a verejných služieb pre obyvateľov, - relatívne rozvinutá sieť maloobchodných predajní v centre mesta, - dlhodobý pozitívny trend vo vývoji zamestnanosti, - počet ekonomicky aktívnych obyvateľov s úplným stredným vzdelaním a vysokoškolským vzdelaním so stúpajúcim trendom. Moderná samospráva - tradičné zadefinovanie mesta so silnou samosprávou, - dobrá vybavenosť a výkonnosť technologickej IK infraštruktúry na mestskom úrade, - relatívne vysoká penetrácia širokopásmového pripojenia, - vlastné webové stránky organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta, - zapájanie sa samosprávy do národných projektov modernizácie miestnej územnej samosprávy, - pružnosť samosprávy pri mimoriadnych a rizikových situáciách, - postupné zavádzanie služby e-governmentu a elektronizácia služieb samospráv, - príprava samosprávy na pozemkové úpravy.	Podnikanie a práca - nedostatočné prepojenie a následná spolupráca firiem, - nevyriešené vlastnícke vzťahy k pozemkom a stavbám, ktoré sa môžu stať prekážkou pri rozvoji podnikateľských aktivít na území mesta, - nedostatok zámerov na využívanie voľných budov - chýba informačný systém na komunikáciu samospráva - podnikatelia – obyvatelia, - vysoká finančná záťažnosť a administratívne bariéry obmedzujúce rozvoj, podnikateľských aktivít na území mesta a Slovenska, - nezáujem mladých ľudí o podnikanie, - nízke priemerné mzdy v poľnohospodárstve a v regióne, - pretrvávajúce tradičnej spádovej oblasti dochádzky za prácou do Žiliny, blízkeho ČR (Třinec, Ostrava) a Bratislavy, -nedostatok producentov miestneho a regionálneho potravinárskeho tovaru (potraviny, mäsiarstvo, ovocie a zelenina), -nevyhovujúca štruktúra a kvalita služieb pre obyvateľov a návštevníkov mesta. Moderná samospráva - nízka výkonnosť a efektívnosť e-služieb verejnej správy s vyššou pridanou hodnotou, nízke konkurenčné prostredie v tejto oblasti, - nedostatočná úroveň optimalizácie procesov a štandardizácie dokumentov vo verejnej správe, - pomalé zavádzanie služby e-governmentu a nízka efektívnosť ostatných elektronizovaných verejných služieb, ktoré väčšinou iba kopírujú papierové služby, - chýbajúca vysokokapacitná dátová sieť, - neexistencia sociálnych podnikov, ktoré spravuje samospráva,

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA ČADCA NA ROKY 2023 - 2029

Vzdelávanie - postupne zvyšujúca sa vzdelanostná úroveň obyvateľstva obce, - dostatočná sieť školských zariadení s výnimkou materských škôlok, -systémová práca s pracovníkmi zabezpečujúcimi primárne a predprimárne vzdelávanie, - zachovanie kontinuity a citlivosti pri prístupe k zmenám v školskom a vzdelávacom systéme, - silný potenciál pedagogických a nepedagogických pracovníkov v školách a školských zariadeniach, - dobré vyučovacie a výchovné výsledky, - škola a škôlka pripojené na internetovú sieť, - dostatok priestorov na výkon vzdelávacej činnosti v meste - využívanie priestorov škôl a školských zariadení aj pre verejnosť, - strategický zámer obnovy a revitalizácie priestorov a využitia škôl a školských zariadení, - počet ekonomicky aktívnych obyvateľov s úplným stredným vzdelaním a vysokoškolským vzdelaním má stúpajúci trend, - existencia dostatočného počtu SOŠ v meste a okolí, - pružný prechod na nové formy vzdelávania (on line), - zavádzanie nových oblastí vzdelania, ako vzdelávanie v oblasti životného prostredia, šikany, kiberšikany.	- dosiaľ nerealizované pozemkové úpravy v meste. Vzdelávanie - nízka vzdelanostná úroveň obyvateľstva mesta, - chýbajúce jasle, - vysoké prevádzkové náklady na fungovanie škôl a školských zariadení a ich vysoká energetická náročnosť, - nesystémová reforma vzdelávacej sústavy, - neatraktívnosť učiteľského povolania a neadekvátne finančné ohodnotenie, -deficit finančných prostriedkov znamená sústavné obmedzovanie nákupu materiálu a zariadení v školstve, - absencia univerzity 3. veku a nízka účasť obyvateľov na celoživotnom vzdelávaní.
Príležitosti	Ohrozenia
Podnikanie a práca - využitie polohového potenciálu s výhodnou polohou vo vzťahu dostupnosť krajského mesta Žilina, Českej republiky a Poľska, - vytvorenie nových pracovných miest najmä v malom a strednom podnikaní a službách, - príležitosti pre rozvoj služieb v cestovnom ruchu, -orientovanie sa na služby bez negatívnych účinkov na životné prostredie,	Podnikanie a práca - spomalenie hospodárskeho rastu počas Covid a vojnovnej situácie, - odliv pracovných síl do krajín EÚ, hlavne ČR, -tlak na intenzívny hospodársky rozvoj a zhodnocovanie investičného potenciálu (nezastavané lokality, prírodné prostredie), -zvýšená regionálna konkurencia a recesia v oblasti profilových odvetví vhodných pre mesto (drevárska výroba, ľahký priemysel a výroba, cestovný ruch), - slabší záujem o investičné príležitosti zo strany zahraničných investorov,

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA ČADCA NA ROKY 2023 - 2029

- vytváranie podmienok pre šport, turistiku a oddych, rozvoj infraštruktúry a podmienok pre ďalšie bývanie,
- v súčasnej dobe vstup kvalitných výrobných zahraničných investorov v ľahkom priemysle na Slovensku z pohľadu nových pracovných miest,
- vznik nových pracovných miest a skvalitňovanie existujúcich so zreteľom na vyššie mzdy, zvyšovanie kúpnej sily a príležitosti pre poskytovateľov služieb,
- maximálna podpora podnikateľov a vytváranie vhodných podnikateľských podmienok,
- rozvoj environmentálne vhodných technológií,
- rozvoj technickej infraštruktúry, rozvoj informačných technológií - lepší prístup k informáciám,
- zlepšenie prístupu malých a stredných podnikateľov k finančným prostriedkom,
- možnosť získania finančných prostriedkov zo štátnych dotácií a fondov EÚ,
- lepšie podmienky na zladzovanie pracovných a rodinných povinností,
- využitie existujúcich budov v centre mesta

Moderná samospráva

- zefektívnenie spolupráce s okolitými mestami a obcami,
- možnosť získania finančných prostriedkov zo štátnych dotácií a fondov EÚ,
- e-government ako príležitosť prelomovej modernizácie interných administratívno-správnych procedúr, zlepšenie imidžu vo verejnej správe,
- vytváranie kvalitného a dostupného verejného digitálneho obsahu stimulujúceho dopyt po e-službách a širokopásmovom pripojení,
- zrovnoprávnenie papierovej a elektronickej komunikácie medzi verejnou správou, občanmi a podnikateľskými subjektmi,
- zvýšenie počítačovej gramotnosti,
- zníženie cien využívania Internetu,
- rastúca penetrácia širokopásmového pripojenia,
- existujúca mestská polícia.

Vzdelávanie

- deformovaný trh práce, ktorý bude vyžadovať len určitý typ kvalifikácie
- náročné získavanie úverových zdrojov,
- pomalá výstavba, modernizácia a rekonštrukcia technickej infraštruktúry,
- veľká administratívna náročnosť pre získanie financií zo štátnych dotácií a z fondov EÚ, nedostatok investičného kapitálu,
- nedostatok ľudských zdrojov s dostatočnými skúsenosťami v oblasti poľnohospodárstva,
- neochota obyvateľov uskutočňovať podnikateľské aktivity v meste,
- administratívne opatrenia obmedzujúce plnohodnotný rozvoj cestovného ruchu.

Moderná samospráva

- bez koordinovaného a riadeného postupu rozvoja mesta nebude vytvorený priestor pre individuálne záujmy nadradené a nepodliehajúce celkovej strategickej vízii,
- často a nekoncepčne sa menia legislatíva,
- digital divide, zvyšovanie disparít medzi územiami alebo sociálnymi skupinami vo využívaní IKT,
- zvyšovanie komunikačnej a administratívnej náročnosti výkonu činností vo vzťahu k externému ako aj internému prostrediu,
- nízka digitálna gramotnosť a zručnosť používateľov IKT a nedostatočný dopyt po elektronických službách,
- rozvoj digitálnej kriminality, narušanie súkromia, výchovy a ochrany osobných údajov.

Vzdelávanie

- neochota investovať do ďalšieho vzdelávania,
- nízka účasť rezortov, samosprávy a sociálnych partnerov na tvorbe obsahu vzdelávania,
- narastanie izolovanosti systému vzdelávania od potrieb ekonomiky,
- malý záujem študentov o vybrané, hlavne technické odbory,
- zle nastavený systém motivačných štipendií,
- nerealizovanie stratégií, koncepcií a rozvojových impulzov v oblasti formálneho a neformálneho vzdelávania,
- nízky podiel HDP vynakladaný na vzdelávanie.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA ČADCA NA ROKY 2023 - 2029

- zlepšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľstva môže byť hybnou silou rozvoja podnikateľských aktivít v obci,
- zabezpečenie rozšírenia kapacít MŠ
- príprava zlúčenia základných škôl do väčších celkov
- skvalitnenie výchovno-vyučovacieho procesu a zvýšenie štandardov vzdelávania,
- zavádzanie moderných informačných a komunikačných technológií,
- multifunkčné vyžívanie priestorov,
- zvýšenie počítačovej gramotnosti žiakov a učiteľov,
- funkčnosť dodatočných a grantových systémov podporujúcich aktivity v danej oblasti vzdelávania, športu, kultúry, voľného času a mládeže,
- výstavba oddychových a športových zón,
- podpora záujmových krúžkov zo strany samosprávy,
- partnerstvá na rozvoj vzdelávania na regionálnej úrovni a možné zlepšenie spolupráce škôl a ďalších subjektov v rámci komunity, najmä mládežníckych organizácií,
- záujem škôl, vzdelávacích inštitúcií a tretieho sektora o zapojenie sa do medzinárodnej spolupráce a do výchovno-vzdelávacích programov, projektov,
- podpora a zavedenie prvkov celoživotného vzdelávania.

- slabá reflexia príčin znižovania kvality vzdelávania v pripravovaných zámeroch reforiem,
- zvýšená finančná náročnosť na prevádzku školských budov.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA ČADCA NA ROKY 2023 - 2029

2. Životné prostredie

Silné stránky	Slabé stránky
Obehové hospodárstvo - separovaný zber odpadu väčšiny separovateľných druhov, - zabezpečený systém odvozu a likvidácie TKO, koordinácia pri narábaní, a likvidácii domového odpadu, - kvalitná legislatíva pre nakladanie s KO, DSO a BRO, - existencia skládky TKO priamo na teritóriu mesta. Kvalita ovzdušia - možnosť využitia obnoviteľných zdrojov energie (energia biomasy, slnečná energia a iné), - dodržiavanie noriem EÚ v oblasti produkcie znečisťujúcich látok v priemysle. Klíma a biodiverzita - príjemné a priaznivé životné a prírodné podmienky, - čisté ovzdušie, prírodné bohatstvo s lesmi a pasienkami, - možnosť rozšírenia území NATURA 2000 a Chránených vtáčích území.	Obehové hospodárstvo - potreba zvýšenia podielu separácie a zhodnocovania odpadu, - nedostatok technických kapacít zberu, dopravy, triedenia, zhodnocovania a likvidácie odpadov, - nedoriešená likvidácia a využitie rastlinného odpadu, neexistencia mestskej kompostárne, - potrebné doriešenie technicko-organizačné zabezpečenie zberu biologicky rozložiteľných odpadov z domácností, - nelegálne drobné skládky odpadov, - slabé vzdelávanie v oblasti separovania a nevytvárania odpadov, - neexistujúci zberný dvor v centrálnej časti mesta. Kvalita ovzdušia - narastanie individuálnej automobilovej a motocyklovej dopravy, - zlý technický stav miestnych komunikácií vplyvom poveternostných podmienok, - spaľovanie uhlia a vlhkého dreva spolu s nekvalitnými kotlami v domácnostiach, - blízkosť priemyselných oblastí Českej republiky a Poľska, - zlé rozptylové podmienky vyplývajúce z geografickej polohy mesta. Klíma a biodiverzita - nízka miera vynútiteľnosti práva v oblasti životného prostredia, - nedostatočná informovanosť obyvateľov obce o stave životného prostredia, - slabá uvedomelosť obyvateľstva o potrebe chrániť si svoje prírodné zdroje a územie, - nadmerné využívanie umelých hnojív najmä v oblasti poľnohospodárstva, - nedostatočne spracované koncepcie ochrany prírodného a životného prostredia, - nedostatočná pozornosť venovaná vodozádržným opatreniam v obci, - nadmerné využívanie umelých hnojív najmä v oblasti poľnohospodárstva, - absencia retencie a znovuvyužitia vody (vr. „sivej“ vody), - neodstraňovanie invázných rastlín najmä z brehových línii riek.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA ČADCA NA ROKY 2023 - 2029

Príležitosti	Ohrozenia
Obehové hospodárstvo - možnosti energetického využitia odpadov pri rešpektovaní duálnych vlastností, odpadov, - zvýšiť právne vedomie obyvateľstva vo sfére triedenia a nevytvárania odpadov, - dôsledné plnenie kvalitatívne stanovených cieľov v oblasti odpadového hospodárstva, - obnova zastaralého technického vybavenia a vozového parku v oblasti odpadového hospodárstva a životného prostredia, - rozvoj ekologického poľnohospodárstva a ekologizácia priemyselnej výroby, - zvýšenie povedomia obyvateľov o nevytváraní zbytočných odpadov. Kvalita ovzdušia - riešenie spôsobu centrálného vykurovania bytov cez alternatívne zdroje a OZE na území mesta, - riešenie zateplenia a energetického zhodnotenie verejných budov, domov, bytov, - zavedenie meračov kvality ovzdušia, - podpora cyklo dopravy a inej nemotorovej dopravy. Klíma a biodiverzita - vytváranie pozitívneho vzťahu k ochrane prírody a krajiny najmä u detí a mládeže, - rozšírenie zelene na území mesta, - skultúrne nábrehné zóny, odstránenie kríkov, tráv, odpadkov, - odstránenie zdrojov znečistenia povrchových a podzemných vôd ohrozujúcich zdroje pitnej vody, - zvýšiť povedomie obyvateľstva vo sfére životného prostredia, - rozvoj ekologického poľnohospodárstva a ekologizácia priemyselnej zóny, - budovanie vodných záhrad, priehradok, polopriepustných priepustných parkovísk a ďalších vodozádržných opatrení, - využívanie nových technológií (priepustné pórobetóny) v oblasti pozemného stavebníctva,	Obehové hospodárstvo - chýbajúca technológia pre nakladanie s odpadom, - nedostatočná kapacita skládok, - ohrozená kvalita povrchových vôd, - dopady na zdravotný stav obyvateľov, - nárast množstva vyvázaných odpadov, nízka disciplína pri nakladaní s odpadmi, - pretrvávajúce a nové „čierne“ skládky. Kvalita ovzdušia - trvalý presun cestujúcich z verejnej osobnej dopravy na individuálnu dopravu, - zhoršujúci sa stav životného prostredia v dôsledku nadmerného využívania fosílnych palív domácnosťami, - znečistenie ovzdušia veľkými zdrojmi znečistenia (aj z okolitých štátov), - pretrvávajúce vykurovanie domácností hlavne tuhými palivami, - ohrozenie energetickou chudobou a tým znovu zavedenie fosílnych palív do vykurovania najmä domácností. Klíma a biodiverzita - zhoršujúci sa stav miestnych stavieb a komunikácií na území mesta, - nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EÚ fondov, - zhoršujúci sa stav životného prostredia na území mesta v dôsledku nadmernej hospodárskej činnosti v ostatných častiach kraja a v blízkom zahraničí, - zhoršujúci sa stav životného prostredia v dôsledku nadmerného využívania fosílnych palív domácnosťami, - ohrozená kvalita pitných a povrchových vôd, - neriešenie dopadov sucha na krajinu, ohrozenie množstvo a kvalita spodných a povrchových vôd, - zhoršenie zdravotného stavu obyvateľstva, - znižovanie biodiverzity, - nezadržiavanie vody v lesnej, poľnohospodárskej aj urbánnej krajine.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA ČADCA NA ROKY 2023 - 2029

- výstavba vodozádržných opatrení a vodných záhrad,
- rozšírenie území NATURA 2000 a Chránených vtáčích území.

3. Dopravná a technická infraštruktúra, IKT

Silné stránky	Slabé stránky
Dopravná infraštruktúra - poloha mesta na trase TEN-T, - dobudovaná nadradená cestná infraštruktúra, - z funkčného hľadiska vyhovujúci systém štátnej a regionálnej autobusovej a železničnej dopravy, - prímestská doprava čiastočne plní funkciu mestskej dopravy, - hustota existujúcej infraštruktúry cestnej dopravy, - vybudovaná sieť miestnych komunikácií, - vybudovaná sieť chodníkov, - rozvíjajúca sa sieť cyklochodníkov. Technická infraštruktúra - vybudovaná vyhovujúca sieť na rozvod elektrickej energie, - vybudovaná kanalizačná sieť a zberače, - vybudovaný verejný vodovod, - dobré zásobovanie obyvateľov pitnou vodou vo veľkej časti mesta, - existencia verejného osvetlenia v dobrom stave, - dostatok vybudovaných transformátorových staníc, - kontinuálna nová HBV a IBV výstavba, - existencia plôch pre rozšírenie IBV a HBV, - vybudovaná sieť miestneho rozhlasu, - hasičské zbrojnica dostupné, - zavádzanie technológií OZE pre verejné aj súkromné budovy,	Dopravná infraštruktúra - intenzívna doprava na štátnej ceste v intraviláne mesta (bariérový efekt, ohrozenie bezpečnosti chodcov), - nedostatok spojov do krajského mesta Žilina a ČR počas víkendov, - narastanie individuálnej automobilovej a motocyklovej dopravy, - nedostatok parkovacích miest v centrálnej časti mesta, - nedobudované chodníky pozdĺž komunikácií s intenzívnou dopravou, - zhoršujúci sa technický stav miestnych komunikácií vplyvom poveternostných podmienok a opotrebovanosťou, - nevyhovujúce povrchy MK aj chodníkov, osvetlenie, informatika (určité lokality), - nedostatok finančných prostriedkov na údržbu technickej infraštruktúry, - nedobudovaná sieť pre cyklodopravu, - klesajúci počet osôb v hromadnej doprave. Technická infraštruktúra - zastaralosť a opotrebovanosť infraštruktúry sietí a budov, - nedostatok parkovacích miest na území, - málo využívané zdroje obnoviteľnej energie (geotermálna energia, slnečná, veterná, energia biomasy ...), - žiadne energetické výrobné zariadenia na báze obnoviteľných zdrojov energie, - nedokončené odkanalizovanie niektorých častí mesta, - nedobudovaná vodovodná sieť v niektorých odľahlých častiach, - nedostatok finančných prostriedkov na údržbu technickej infraštruktúry,

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA ČADCA NA ROKY 2023 - 2029

IKT

- vybudovaná digitálna telekomunikačná sieť,
- vysoká penetrácia širokopásmového pripojenia,
- široká sieť pamäťových a fondových inštitúcií - dostupnými, rozsiahlymi a hodnotovými zdrojmi pre kvalitný digitálny obsah a e-sluzby,
- dostupnosť informačnej siete,
- pokrytie signálom mobilných operátorov,
- wifi free zóny v meste,
- vybudovaný verejný rozhlas.

- ťažko vysporiadateľné pozemky pre budúce stavby na území mesta,
- prevaha nadzemných vedení nad podzemnými- obmedzenia ochranných pásiem,
- potreba rozšírenia plôch cintorínov.

IKT

- nedostatočná sieť širokopásmového verejného internetu,
- nízka vybavenosť a výkonnosť technologickej IK infraštruktúry na území,
- pomaly rastúca penetrácia širokopásmového pripojenia,
- nevyužívanie SMS správ pre informovanie verejnosti,

Príležitosti

Dopravná infraštruktúra

- revitalizácia verejných komunikačných priestorov,
- dobudovanie cestných komunikácií s potrebnými parkovacími plochami,
- vybudovanie chodníkov pozdĺž miestnych komunikácií a ciest,
- zlepšenie údržby ciest a chodníkov v zimnom období,
- zo strany mesta venovať zvýšenú pozornosť dopravnej situácii, dodržiavaniu zóny 50 km/hod, paralyzovať bezohľadnú a nebezpečnú jazdu vodičov motorových vozidiel, hlavne motorkárov,
- fungujúce dotačné a grantové systémy podporujúce aktivity v danej oblasti,
- modernizácia zastávok SAD,
- rekonštrukcia a modernizácia mostov a lávok,
- doriešenie parkovacích plôch,
- dobudovanie infraštruktúry pre nízkoemisnú dopravu (elektromobilita, cyklodoprava).

Technická infraštruktúra

- rekonštrukcia miestneho vodovodu a eliminácia jeho stratovosti,
- príprava pozemkov pre budúce priemyselné zóny na území mesta,
- zavedenie elektrických, vodovodných a kanalizačných prípojk do bytových a priemyselných zón,

Ohrozenia

Dopravná infraštruktúra

- zhoršujúci sa stav miestnych stavieb a komunikácií na území mesta,
- zvyšujúce sa náklady na údržbu cestnej infraštruktúry na území mesta,
- oneskorená výstavba a modernizácia cestnej infraštruktúry,
- zvyšujúca sa nehodovosť na cestách z dôvodu prekračovania prípustnej intenzity,
- zhoršenie dopravnej obsluhy,
- často a nekoncepčne sa meniaci legislatíva,
- nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EÚ fondov,
- presun cestujúcich z verejnej osobnej dopravy na individuálnu dopravu,
- náročné majetkovoprávne vysporiadanie pozemkov pre výstavbu a rekonštrukciu dopravných sietí,
- zdĺhavý proces prípravy budovania cyklociest a cyklochodníkov.

Technická infraštruktúra

- ohrozená kvalita pitných a povrchových vôd,
- nárast cien vodného a stočného,
- nárast cien využívaných energií,
- zhoršujúci sa stav obecných stavieb a komunikácií,
- stavebné a legislatívne prekážky a nevysporiadanosť pozemkov v intraviláne,

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA ČADCA NA ROKY 2023 - 2029

- využitie významnej geografickej polohy územia z hľadiska prechádzajúcich dopravných koridorov,
- rozšírenie individuálnej a komplexnej bytovej výstavby na území obce,
- dostavba úsekov kanalizačnej siete, výstavba a rekonštrukcia existujúcich ČOV,
- možnosti budovania individuálnych a alternatívnych spôsobov čistenia odpadových vôd,
- rozvoj ďalších telekomunikačných a dátových služieb v konkurenčnom prostredí.

IKT

- vytváranie kvalitného a dostupného verejného digitálneho obsahu stimulujúceho dopyt po e-službách a širokopásmovom pripojení,
- rastúca penetrácia širokopásmového pripojenia,
- zvýšenie počítačovej gramotnosti,
- zriadenie vysokorychlostného Internetu DSL, prípadne WI-FI, ktorý by bol významným pozitívnym prvkom pri hľadaní si zamestnania a rozvoji podnikateľských aktivít v rámci územia (home office),
- zníženie cien využívania internetu,
- dobudovanie optických sietí a zvýšenie prenosovej rýchlosti,
- rozšírenie mobilného signálu a sietí LTE/5G,
- rozšírenie počtu bezpečnostných kamier vo všetkých mestských častiach.

- zdĺhavý proces pri budovaní a využívaní OZE,
- nízko objem využívania obnoviteľných zdrojov energie,
- nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EÚ fondov,
- nevýhodné podmienky čerpania úverových zdrojov z komerčných bánk.

IKT

- zvyšovanie disparít medzi územiami alebo sociálnymi skupinami vo využívaní IKT,
- nízka digitálna gramotnosť a zručnosť používateľov IKT a nedostatočný dopyt po elektronických službách,
- rozvoj digitálnej kriminality, narúšanie súkromia, výchovy a ochrany osobných údajov,
- riziko kyberšikany.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA ČADCA NA ROKY 2023 - 2029

4. Sociálne služby, zdravotníctvo, bývanie a služby občanom

Silné stránky	Slabé stránky
Sociálna služby a zdravotníctvo - priaznivá veková skladba obyvateľstva s progresívnym koeficientom vitality, - opatrovateľská služba na území obce zabezpečovaná agentúrami, - rozvinutá sieť sociálnych zariadení a služieb v meste a susednom krajskom meste, - zlepšovanie právneho a inštitucionálneho rámca sociálnej inklúzie, - zvyšovanie adresnosti, efektívnosti a dostupnosti opatrení sociálnej inklúzie, - kvalitný fungujúci systém predškolských zariadení, záujem MVO o vytváranie služieb starostlivosti, existencia celoslovenského systému „materských centier“, - fiškálna decentralizácia, kvalitné neštátne subjekty pôsobiace v niektorých oblastiach sociálnej sféry, - zavádzanie podporných opatrení pre rodiny s deťmi. Bývanie a služby občanom - existencia nájomného bývania v meste, - dostatok plôch a rozvoj IBV a HBV v meste, - zvyšujúce sa povedomie zamestnávateľov pri vytváraní rodine priateľského prostredia, - rýchla dostupnosť hlavnej cestnej dopravnej tepny, - vysoká solidarita a podpora v rámci rodín v súvislosti so starostlivosťou o deti.	Sociálna služby a zdravotníctvo - slabá kooperácia aktérov (štát, samospráva, zamestnávatelia) v oblasti sociálnych služieb, - nedostatočná ponuka sociálnych služieb pre rôzne cieľové skupiny, - absencia praktických lekárov pre deti a dospelých v meste, starnutie lekárov, - nedostatok finančných prostriedkov na rozvoj sociálnych služieb pre svojich obyvateľov, - nedostatok aktivít zameraných na podporu začleňovania niektorých, znevýhodnených skupín do spoločnosti a znižovanie rizík sociálno-patologických javov, - zvyšujúci sa počet seniorov, - zlý zdravotný stav obyvateľstva, - absencia pozície školských a komunitných sestier. Bývanie a služby občanom - nedostatok investičného kapitálu z vlastných zdrojov miestnych samospráv, - nezáujem aktérov poskytovať služby pre komunitu, - nedostatočný monitoring ohrozených skupín obyvateľstva, - zvýšenie nárastu trestnej činnosti mladistvých pod vplyvom návykových látok a negatívneho vplyvu sociálnych sietí, - chýbajúce preventívne programy na školách.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA ČADCA NA ROKY 2023 - 2029

Príležitosti	Ohrozenia
Sociálna služby a zdravotníctvo - zriadenie sociálnych služieb, - zosúladienie odborného vzdelávania s rýchlo sa meniacimi podmienkami praxe, - fungujúce grantové schémy pre realizáciu projektov v sociálnej a zdravotníckej oblasti, - aktívne fungujúce partnerstvá inštitúcií a organizácií pri riešení problematiky v oblasti sociálnych služieb, - zlepšenie štandardu zdravotníckych zariadení v dostupných zariadeniach, - zabezpečenie dostatočných kapacít odborných a všeobecných lekárov vrátane pediatrov, - zakladanie mimovládnych neziskových organizácií poskytujúcich všeobecne prospešné služby, - možnosť použitia 2% daní daňových subjektov na prioritné potreby zdravotníctva. Bývanie a služby občanom - multifunkčné vyžívanie priestorov, - lepšie podmienky na zlad'ovanie pracovných a rodinných povinností, - začleňovanie do širšieho priestoru a vyrovnávanie európskych štandardov, - vybudovanie dostatočného počtu sociálnych, resp. nájomných bytov, najmä pre mladé začínajúce rodiny, - možnosti verejno-súkromných partnerstiev pri výstavbe a prevádzke nájomného bývania, - využitie Štátneho fondu rozvoja bývania a vznikajúcich finančných nástrojov podporujúcich výstavbu a prevádzku nájomných bytov, - záujem samosprávy a developerov o tému, - podpora komunitných programov, - možnosti podpory preventívnych programov.	Sociálne služby a zdravotníctvo - nepriaznivý demografický vývoj, - rast počtu obyvateľov v seniorskej kategórii, - koncepčne sa meniaci legislatíva v oblasti fungovania zariadení poskytujúcich sociálne služby, - zhoršujúca sa sociálna situácia niektorých skupín obyvateľstva obce, - pretrvávajúce stereotypy v mobilitnom správaní sa pracovnej sily, - zhoršovanie zdravotného stavu obyvateľov stredného veku, - pokles výdavkov na preventívnu zdravotnú starostlivosť, - prehlbovanie chudoby u niektorých skupín populácie a reprodukcia chudoby, - zvyšujúci sa počet klientov odkázaných na pomoc iných nesystematickou preventívnou prácou v prirodzenom rodinnom a otvorenom prostredí, - nárast sociálnej ohrozenosti mládeže. Bývanie a služby občanom - pomalé zavádzanie národnej stratégie a regionálnych stratégií podpory nájomného bývania, - pretrvávajúci dôraz na osobné vlastníctvo bývania na úkor nájomného bývania, - nedostupnosť vhodných pozemkov potrebných na výstavbu nových bytov, /vhodných budov využiteľných pre potreby nájomného bývania, - nezáujem občanov o zapájanie sa do života komunity, - nedostatočné zdroje potrebné na financovanie komunitných služieb, - nárast počtu obyvateľov pod hranicou chudoby, - nezáujem obyvateľov nahlasovať trestnú a inú protispoločenskú činnosť.

5. Identita a sebestačnosť, cestovný ruch, kultúra a šport

Silné stránky	Slabé stránky
Identita a sebestačnosť - dobrá spolupráca s organizáciami pôsobiacimi na území mesta - obyvatelia mesta hrdo sa hlásiaci k svojej minulosti, zvykom a tradíciám - pôsobenie dobrovoľných organizácií - tradične bohatý a pestrý spolkový a klubový život - dobre rozvinutá cezhraničná spolupráca s partnerkými mestami; - existencia poľovníckych revírov na území Cestovný ruch - zatriaktívnené centrum mesta - prírodné a klimatické podmienky podporujúce rozvoj cestovného ruchu - pravidelne organizované kultúrnych podujatí - možnosť celoročnej tvorby a ponuky produktov a služieb v cestovnom ruchu a turizme - turistické a cykloturistické trasy v meste a jeho širšom okolí - bohaté kultúrne dedičstvo, prírodné krásy - dobrá východisková poloha na poznávacie výlety Kultúra - skúsenosti s uskutočňovaním kultúrnych a športových podujatí - história mesta a jeho okolia, kultúrno-historický potenciál - pevné, udržiavané a rozvíjané spoločenské, spolkové, kultúrne a ľudové tradície - záujem a ochota obyvateľov mesta na udržiavaní a rozvíjaní aktivít - mestské knižnice - rozvoj a uchovávanie kultúrnych tradícií a folklóru - existujúce domy kultúry v každej mestskej časti	Identita a sebestačnosť - absencia podpory tradičných remeselníkov - slabá propagácia tradičných umení a remesiel v rámci mesta - nedostatok finančných prostriedkov pre činnosť komunit a zariadení pre ich rozvoj - nízka miera využívania poľnohospodárskej pôdy; - málo regionálnych producentov a ich slabá podpora - nevyužívanie regionálnych značiek u regionálnych producentov - neaktívne DHZ Cestovný ruch - málo rozvinutý cestovný ruch v rámci mesta najmä v oblasti služieb - nedostatočná kvalifikácia - vzdelanie v oblasti cestovného ruchu majiteľov súčasných zariadení poskytujúcich služby základné ako i doplnkové v cestovnom ruchu - nedostatočné prepojenie a následná spolupráca firiem poskytujúcich služby v cestovnom ruchu na území mesta - nedostatočné využitie tradície - slabá informovanosť o možnostiach podpory pre cestovný ruch - absencia marketingového plánu pre oblasť cestovného ruchu - nízka miera previazanosti a koordinácie rozvoja cestovného ruchu a turizmu mesta so susednými obcami a mestami - v prevažnej miere slabšia alebo priemerná úroveň kvality služieb (stravovanie, maloobchodné činnosti) - reklamný smog rušiaci atmosféru centra mesta - nedostatočná propagácia goodwillu a cestovného ruchu - nedostatočná sieť cykloturistických trás - nedostatočne inštitucionalizovaný systém CR

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA ČADCA NA ROKY 2023 - 2029

Šport - poskytované záujmové športové aktivity pre deti a žiakov - existujúce športoviská pre mládež, telocvične v areáloch ZŠ a gymnázia - nová športová hala - vybudované florbalové ihriská, nové workoutové ihriská - tradícia športových podujatí	Kultúra - zlý technický stav kultúrnych pamiatok a budov - potreba inovácie zariadení kultúrneho domu - potreba rekonštrukcie Palárikovho domu - slabá propagácia a reklama kultúrnych aktivít mesta - nedostatočné materiálne vybavenie na kultúrne a vzdelávacie podujatia - neexistencia zariadenia propagujúceho tradičné remeslá - nedostatočné využívanie nových technológií na propagáciu - nevyhovujúci stav časti kultúrnych pamiatok v meste a okolí Šport - nedostatočná infraštruktúra pre návštevníkov na aktívne a atraktívne trávenie voľného času - chýbajúce areály, ktoré by dokázali pritiahnúť mládež k športovaniu - hokejbalové ihrisko, fitnesscentrum, väčšia posilňovňa, prípadne klzisko, sauna a rehabilitácie - nedostatok športovo-rekreačných zón a workoutov
Príležitosti	Ohrozenia
Identita a sebestačnosť - výstavba remeselných dvorov, rozvoj sponzorovania kultúry, obnova zanikajúcich tradícií - vyžitie multimediálnych technológií pre propagáciu obce a jej kultúrneho dedičstva a tradícií - podpora identity lokálnych výrobcov a miestnych značiek; - vytvorenie stratégie marketingovej podpory malých miestnych výrobcov a remesiel, ich propagácia a priestor na ich integráciu (pravidelné miestne trhy); - zefektívnenie spolupráce s okolitými obcami a mestami na regionálnej úrovni - podpora poľnohospodárskej malovýroby Cestovný ruch - možnosť rozvíjať agroturistiku - možnosť rozvoja oddychovej a poznávacej turistiky v meste a jeho okolí - možnosti rozvoja cykloturistických, jazdeckých a náučných chodníkov	Identita a sebestačnosť - nevyváženosť a ohrozenie systémového komplexného prístupu k dlhodobému hospodárskemu rozvoju mesta - vplyv nežiaducich javov na deti a mládež (závislosti, konzumné kultúry...) Cestovný ruch - zaostávanie mesta v rozvoji cestovného ruchu sa nakoniec odrazí v úrovni kvality života jeho obyvateľov - predstih „konkurenčných obcí“ v oblasti poznávacej turistiky, športovej a pobytovej turistiky - pomalá výstavba, modernizácia a rekonštrukcia technickej infraštruktúry - administratívne opatrenia obmedzujúce plnohodnotný rozvoj cestovného ruchu - negatívne dopady na životné prostredie v prípade zásadného zvýšenia cestovného ruchu - tlak na parkovacie plochy,

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA ČADCA NA ROKY 2023 - 2029

- vytypovanie lokalít na rozvoj rekreačných aktivít v rámci mesta
- výstavba rekreačných zariadení , výstavba rekreačného príslušenstva
- spracovať multimediálne propagačné materiály v rôznych jazykových mutáciách
- zefektívnenie spolupráce mesta s okolitými obcami a mestami a prihraničím
- možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ
- rozvíjať rodinnú rekreáciu
- vypracovať projekt obnovy nevyužívaných objektov pre cestovný ruch
- výstavba turistických ubytovní a športových areálov
- rozvinutie zážitkového cestovného ruchu, zameranie na rodinnú turistiku a environmentálne šetrný cestovný ruch;
- spolupráca na regionálnej úrovni v rozvoji turizmu

Kultúra

- spájanie pravidelných tradičných kultúrnych aktivít s podnikateľskými aktivitami, resp. organizovanie kultúrnych aktivít na podnikateľské účely
- zlepšovať kultúrno-spoločenské vyžitie
- vybavenie sály v KD technikou - ozvučenie, osvetlenie, prenosné pódium napr. pre kultúrne akcie mimo kultúrneho domu
- rozvoj sponzorovania kultúry
- spracovanie ročného programu kultúrnych podujatí, lepšia koordinovanosť a propagácia kultúrnych aktivít mesta
- podpora záujmových klubov a krúžkov zo strany mesta

Šport

- propagácia športu ako voľnočasovej aktivity dospelých a detí
- zlepšenie zapojenosti detí do športových aktivít
- podpora záujmových krúžkov zo strany mesta
- možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ
- výstavba nových športovísk (v rámci mesta, regiónu)

- zvýšené náklady na likvidáciu odpadu
- prítomnosť prírodných hodnôt výrazne obmedzí rozvoj aktivít cestovného ruchu

Kultúra

- znižovanie atraktívnosti života v meste pre jeho obyvateľov
- nezaujímajú obyvateľov o rozvoj svojho kultúrneho povedomia
- zmeny vo vnímaní tradičných hodnôt (pokles záujmu o niektoré hodnoty a tradície)
- slabá podpora kultúry zo strany štátu a VÚC
- posun priorít mládeže ku konzumnej kultúre
- nedostatok finančných prostriedkov na šírenie miestnej kultúry za hranice územia mesta

Šport

- nedostatok finančných prostriedkov na údržbu existujúcich športových objektov
- nedostatočné materiálne zabezpečenie
- slabá podpora talentovanej mládeže v jednotlivých druhoch športov
- nevyhovujúca štruktúra kvalifikácie pracovnej sily
- vplyv nežiaducich javov na deti a mládež (závislosti, konzumné kultúry...)

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MESTA ČADCA NA ROKY 2023+**

Strategická časť

Obsah

3. ROZVOJOVÁ STRATÉGIA MESTA ČADCA NA ROKY 2023 - 2029	82
3.1 Strategická vízia mesta Čadca	82
3.2 Zhodnotenie zámerov a cieľov v strategických oblastiach mesta Čadca v rokoch 2016 – 2022	83
3.3 Vízie smerovania rozvoja mesta Čadca 2023+, strategické ciele, špecifické ciele a opatrenia ..	85
3.4 Programová časť PHSR mesta Čadca 2023- 2029 „Zoznam indikatívnych aktivít“	96
3.5 Realizačná časť PHSR mesta Čadca na roky 2023 - 2029	113
3.6 Finančná časť PHSR mesta Čadca na roky 2023 - 2029	118

3. ROZVOJOVÁ STRATÉGIA MESTA ČADCA NA ROKY 2023 - 2029

Rozvojová stratégia nadväzuje na výsledky komplexných analýz uvedených v rámci ekonomických a sociálnych východísk, pričom sa snaží odstrániť alebo zmierniť identifikované disparity pomocou faktorov rozvoja. Hlavným cieľom určenia rozvojovej stratégie je vytvorenie programovej štruktúry pre programovacie obdobie 2023 – 2028 s výhľadom do roku 2035.

3.1 Strategická vízia mesta Čadca

Pre roky 2023 - 2028 s rešpektovaním vízie EÚ, Slovenskej republiky a v neposlednom rade aj Žilinského samosprávneho kraja na roky 2022+ spracovatelia navrhujú, že:

V meste Čadca budú obyvateľom vytvárané podmienky na pokojný a príjemný život. Mesto bude spoločenstvom ľudí, ktorí majú k tomuto územiu vzťah ako ku skutočnému vlastnému domovu, ktorí si navzájom rozumejú a vážia si jeden druhého.

Mesto Čadca bude územím bezpečným vo vzťahu k ochrane majetku a zdravia jej obyvateľov i návštevníkov. Bude mestom s atmosférou prirodzenej pohostinnosti a širokou ponukou dostupných a kvalitných služieb.

Mesto Čadca bude mesto vzdelaných, aktívnych a občiansky angažovaných obyvateľov, bude kvalitou života i sociálne zdravým životným prostredím. Bude ponúkať dostatočné množstvo podnetov a podmienok na všestranný občiansky život, na činnosť spolkov, združení a organizácií v širokom spektre záujmových oblastí.

Mesto Čadca má dobrú geografickú a územnú polohu, leží v blízkosti sídla kraja a má napojenie na dopravné siete medzinárodného charakteru. Tieto potenciálne hodnoty bude v plnej miere využívať pre svoj hospodársky a sociálny rozvoj.

3.2 Zhodnotenie zámerov a cieľov v strategických oblastiach mesta Čadca v rokoch 2016 – 2022

V roku 2016 mestské zastupiteľstvo schválilo Program rozvoja Mesta Čadca na roky 2016 – 2020 s výhľadom do roku 2025. Prijatý dokument bol rozdelený na 4 strategické ciele, a to s nasledujúcimi špecifickými cieľmi:

1. Strategický cieľ: Rozvoj hospodárstva – miestnej ekonomiky a zamestnanosť
 - Špecifický cieľ: Podpora rastu konkurencieschopnosti podnikateľských subjektov v meste
 - Špecifický cieľ: Zvyšovanie atraktívnosti mesta pre investície
 - Špecifický cieľ: Podpora podnikateľských aktivít s vyššou pridanou hodnotou (vrátane inovácií)
 - Špecifický cieľ: Rozvoj turizmu
2. Strategický cieľ: Využitie ľudského potenciálu a jeho rozvíjanie sa
 - Špecifický cieľ: Rozvoj zamestnanosti
 - Špecifický cieľ: Rozvoj vzdelávania
 - Špecifický cieľ: Sociálna starostlivosť
 - Špecifický cieľ: Kultúra
 - Špecifický cieľ: Rozvoj bývania
 - Špecifický cieľ: Zabezpečenie rovnosti príležitostí
 - Špecifický cieľ: Voľný čas a šport
3. Strategický cieľ: Skvalitňovanie infraštruktúry ako základne pre rozvoj všetkých oblastí života mesta (technická infraštruktúra, dopravy a životného prostredia)
 - Špecifický cieľ: Modernizácia, rozvoj a skvalitnenie dopravnej infraštruktúry (cestnej, pasívnej dopravy, cyklo a pešie komunikácie)
 - Špecifický cieľ: Úprava vodných tokov – protipovodňové opatrenia, estetizácia a využitie ako súčasť voľnočasových areálov
 - Špecifický cieľ: Zvyšovanie podielu obyvateľov napojených na verejný vodovod a kanalizáciu
 - Špecifický cieľ: Zvyšovanie podielu zhodnocovaných odpadov
 - Špecifický cieľ: Zmiernenie dopadov zmeny klímy a obnoviteľné zdroje energie
 - Špecifický cieľ: Ochrana prírodného prostredia • Špecifický cieľ: Zlepšenie mestského prostredia, estetizácia verejných priestorov
 - Špecifický cieľ: Zlepšenie technickej infraštruktúry
4. Strategický cieľ: Kvalitná verejná správa – samospráva zahŕňa aj prierezové oblasti a nástroje a na podporu rozvoja.

- Špecifický cieľ: Lepšia a dostupnejšia verejná správa pre občana
- Špecifický cieľ: Efektívne využívanie vlastných aj externých finančných zdrojov
- Špecifický cieľ: Medzinárodná spolupráca so zameraním na strategické ciele rozvoja mesta
- Špecifický cieľ: Rozvoj občianskych aktivít a tretí sektor
- Špecifický cieľ: Ochrana, propagácia a rozvoj kultúrneho a prírodného dedičstva

Mestu sa darilo úspešne naplňovať svoje ciele z daného programovacieho obdobia. Tie ciele, ktoré sa im podarilo naplniť iba čiastočne, prípadne nepodarilo naplniť sú súčasťou Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Čadca na roky 2023+.

3.3 Vízie smerovania rozvoja mesta Čadca 2023+, strategické ciele, špecifické ciele a opatrenia

JUDr. PhDr. Matej Šimášek, PhD., primátor mesta Čadca

5 strategických oblastí mesta Bytča

1. Podnikanie, práca, moderná samospráva a vzdelávanie

2. Životné prostredie

3. Dopravná a technická infraštruktúra, IKT

4. Sociálne služby, zdravotníctvo a bývanie

5. Identita a sebestačnosť, cestovný ruch, kultúra a šport

Strategická oblasť 1 Podnikanie, práca, moderná samospráva a vzdelávanie

Špecifické ciele strategickej oblasti 1:

- 1.1 Podporiť hospodársky rozvoj, zavedenie inovácií a spolupracujúce prostredie v meste Čadca**
- 1.2 Zabezpečiť účinnú, otvorenú a modernú samosprávu vytvárajúce priaznivé prostredie v meste Čadca**
- 1.3 Modernizovať vzdelávanie vrátane celoživotného vzdelávania v meste Čadca**

Špecifický cieľ 1.1 Podporiť hospodársky rozvoj, zavedenie inovácií a spolupracujúce prostredie v meste Čadca

Opatrenia špecifického cieľa 1.1:

- 1.1.1** Vytváranie vhodných podmienok na vznik, uchovanie, obnovu a rozvíjanie podnikateľských aktivít a služieb v meste
- 1.1.2** Systematická podpora začínajúcich podnikateľských subjektov na území mesta
- 1.1.3** Podpora rozvojových aktivít malých a stredných podnikateľov v jednotlivých podnikateľských oblastiach
- 1.1.4** Vytváranie vhodných podmienok pre vznik a dlhodobé udržanie nových pracovných síl v záujme rozvoja zamestnanosti

Špecifický cieľ 1.2 Zabezpečiť účinnú, otvorenú a modernú samosprávu vytvárajúcu priaznivé prostredie v meste Čadca

Opatrenia špecifického cieľa 1.2:

- 1.2.1** Posilnenie a zefektívnenie samosprávy
- 1.2.2** Podpora e-governmentu vo verejnej správe
- 1.2.3** Podpora spolupráce medzi samosprávami

Špecifický cieľ 1.3 Modernizovať vzdelávanie vrátane celoživotného vzdelávania v meste Čadca

Opatrenia špecifického cieľa 1.3:

- 1.3.1** Zlepšenie podmienok pre zvýšenie hrubej zaškolenosti detí v materských školách na území mesta
- 1.3.2** Zabezpečenie modernizácie vzdelávania na základných školách na území mesta
- 1.3.3** Zabezpečenie podmienok pre doplnkové vzdelávacie aktivity a celoživotné vzdelávanie

Strategická oblasť 2 Životné prostredie

Špecifické ciele strategickej oblasti 2:

2.1 Skvalitniť obehové hospodárstvo v meste Čadca

2.2 Podporiť zlepšenie kvality ovzdušia a uplatňovať nízkouhlíkové hospodárstvo v meste Čadca

2.3 Zlepšiť kvalitu životného prostredia a podporovať prispôbovanie sa zmenám klímy v meste Čadca

Špecifický cieľ 2.1 Skvalitniť obehové hospodárstvo v meste Čadca

Opatrenia špecifického cieľa 2.1:

2.1.1 Zvýšiť % podiel vyseparovaných zložiek komunálneho odpadu (Skvalitnenie systému zberu, separácie a zneškodňovania / zhodnocovania odpadu)

2.1.2 Zaviesť opatrenia na opätovné použitie odpadov

2.1.3 Vysporiadanie sa s environmentálnymi záťažami

Špecifický cieľ 2.2 Podporiť zlepšenie kvality ovzdušia a uplatňovať nízkouhlíkové hospodárstvo v meste Čadca

Opatrenia špecifického cieľa 2.2:

2.2.1 Zintenzívnenie využívania obnoviteľných zdrojov energií v meste

2.2.2 Zvyšovanie energetickej efektívnosti verejných budov, bytových domov, školských zariadení

2.2.3 Zavádzanie opatrení na zvyšovanie kvality ovzdušia

Špecifický cieľ 2.3 Zlepšiť kvalitu životného prostredia a podporovať prispôsobovanie sa zmenám klímy v meste Čadca

Opatrenia špecifického cieľa 2.3:

2.3.1 Realizácia opatrení na zvyšovanie ochrany prírody s dôrazom na územia NATURA 2000 a ostatné chránené územia

2.3.2 Rozšírenie verejnej zelene, kultivácia životného prostredia obývaných častí mesta, revitalizácia centier mesta a vybudovanie oddychových zón

2.3.3 Revitalizácia potokov a rybníkov, podpora budovania vodozadržných opatrení

2.3.4 Realizácia preventívnych opatrení na zníženie rizika povodní, požiarov a iných rizík

Strategická oblasť 3 Dopravná a technická infraštruktúra, IKT

Špecifické ciele strategickej oblasti 3:

- 3.1 Presadzovať dobudovanie a modernizáciu dopravnej infraštruktúry v meste Čadca**
- 3.2 Zvýšiť atraktivitu verejnej osobnej dopravy a nemotorovej dopravy v meste Čadca**
- 3.3 Zlepšiť kvalitu a dostupnosť technickej infraštruktúry v meste Čadca**
- 3.4 Presadzovať dobudovanie a modernizáciu komunikačnej infraštruktúry mesta Čadca**

Špecifický cieľ 3.1 Presadzovať dobudovanie a modernizáciu dopravnej infraštruktúry v meste Čadca

Opatrenia špecifického cieľa 3.1:

- 3.1.1 Dobudovanie a modernizácia cestných prepojení mesta s jeho okolím
- 3.1.2 Dobudovanie, rekonštrukcia, smerovanie a rozšírenie miestnych komunikácií a chodníkov v meste

Špecifický cieľ 3.2 Zvýšiť atraktivitu verejnej osobnej dopravy a nemotorovej dopravy v meste Čadca

Opatrenia špecifického cieľa 3.2:

- 3.2.1 Rekonštrukcia, modernizácia infraštruktúry a systému verejnej dopravy

3.2.2 Rekonštrukcia, modernizácia a výstavba infraštruktúry pre nemotorovú dopravu a zavádzanie prvkov na zvyšovanie bezpečnosti nemotorovej dopravy

3.2.3 Tvorba analytických, koncepčných a strategických dokumentov na zabezpečenie zvýšenia atraktivity verejnej osobnej a nemotorovej dopravy vrátane jej propagácie

Špecifický cieľ 3.3 Zlepšiť kvalitu a dostupnosť technickej infraštruktúry v meste Čadca

Opatrenia špecifického cieľa 3.3:

3.3.1 Skvalitnenie zásobovania miestnych častí pitnou vodou a systému odvádzania a čistenia odpadových vôd, dažďových vôd

3.3.2 Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia verejného osvetlenia, miestneho rozhlasu a ostatnej drobnej infraštruktúry v meste

3.3.3 Pokrytie územia kamerovým systémom

Špecifický cieľ 3.4 Presadzovať dobudovanie a modernizáciu komunikačnej infraštruktúry mesta Čadca

Opatrenia špecifického cieľa 3.4:

3.4.1 Podpora dostupnosti celého územia mesta výkonným internetom

3.4.2 Pokrytie verejných budov a priestranstiev dostupným a voľným WIFI

Strategická oblasť 4 Sociálne služby, zdravotníctvo a bývanie

Špecifické ciele strategickej oblasti 4:

4.1 Zabezpečiť prispôsobenie sa služieb sociálnej a zdravotnej starostlivosti hlavným výzvam súčasnosti

4.2 Podporovať rozvoj bytovej výstavby mesta Čadca

Špecifický cieľ 4.1 Zabezpečiť prispôsobenie sa služieb sociálnej a zdravotnej starostlivosti hlavným výzvam súčasnosti

Opatrenia špecifického cieľa 4.1:

4.1.1 V reflexii na demografický vývoj v meste prispôsobenie kapacít a foriem sociálnej starostlivosti, rozvíjanie externej formy sociálnych služieb dôrazom na vylúčené skupiny obyvateľov

4.1.2 Podpora podmienok pre zabezpečenie dostupnej zdravotnej ambulantnej starostlivosti

4.1.3 Podpora komunitných služieb obyvateľom

4.1.4 Možnosti vzdelávania sa obyvateľov mesta ohrozených nezamestnanosťou a sociálnou exklúziou

Špecifický cieľ 4.2 Podporovať rozvoj bytovej výstavby v meste Čadca

Opatrenia špecifického cieľa 4.2:

4.2.1 Podpora nového bytového fondu v meste

4.2.2 Aktualizácia strategických a územnoplánovacích dokumentov

Strategická oblasť 5 Identita a sebestačnosť, cestovný ruch, kultúra a šport

Špecifické ciele strategickej oblasti 5:

5.1 Podporovať identitu a sebestačnosť obyvateľov, rozvíjať spoluprácu na národnej a medzinárodnej úrovni

5.2 Rozvíjať cestovný ruch v meste Čadca

5.3 Racionálne a efektívne využívať prírodné a kultúrne dedičstvo mesta Čadca a regiónu Kysúc

Špecifický cieľ 5.1 Podporovať identitu a sebestačnosť obyvateľov, rozvíjať spoluprácu na národnej a medzinárodnej úrovni

Opatrenia špecifického cieľa 5.1:

5.1.1 Vytvoriť podmienky pre etablovanie tradičných ľudových zvykov a remeselných zručností do života mesta

5.1.2 Podporovať a vytvárať podmienky pre malých a stredných poľnohospodárov a záhradkárov

5.1.3 Vytvárať siete a partnerstvá pre potreby projektovej spolupráce na miestnej, regionálnej, národnej a medzinárodnej úrovni

5.1.4 Vytváranie podmienok pre rozvoj občianskeho, duchovného a športového života mesta (spolky, združenia, podujatia)

Špecifický cieľ 5.2 Rozvíjať cestovný ruch v meste Čadca

Opatrenia špecifického cieľa 5.2:

- 5.2.1 Zachovanie a vytvorenie atraktivít pre podporu cestovného ruchu
- 5.2.2 Podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu na území mesta
- 5.2.3 Propagácia obce vo vzťahu k cestovnému ruchu

Špecifický cieľ 5.3 Racionálne a efektívne využívať prírodné a kultúrne dedičstvo mesta Čadca a regiónu Kysúc

Opatrenia špecifického cieľa 5.3:

- 5.3.1 Zveľaďovať hmotné a nehmotné kultúrne dedičstvo
- 5.3.2 Zachovávať kvalitu a rozmanitosť prírodného dedičstva
- 5.3.3 Podporiť renováciu kultúrnych pamiatok a iných historických objektov na území mesta

3.4 Programová časť PHSR mesta Čadca 2023- 2029 „Zoznam indikatívnych aktivít“

Strategická oblasť 1 Podnikanie, práca, moderná samospráva a vzdelávanie

Špecifický cieľ 1.1 Podporiť hospodársky rozvoj, zavedenie inovácií a spolupracujúce prostredie v meste Čadca

Opatrenia	Indikatívne aktivity	Vykonávateľ
1.1.1 Vytváranie vhodných podmienok na vznik, uchovanie, obnovu a rozvíjanie podnikateľských aktivít a služieb v meste	Vytváranie vhodných podmienok na vznik, uchovanie, obnovu a rozvíjanie podnikateľských aktivít a služieb	Mesto, VÚC
	Podpora výroby a podnikateľských subjektov, ktoré využívajú hlavne surovinové zdroje mesta, podpora spracovateľov miestnych surovín finančnými a nefinančnými opatreniami, podpora rozvoja živnostenského podnikania so zameraním na využívanie miestnej surovinovej základne	
	Dlhodobá podpora miestnych podnikateľských subjektov	
	Vytvorenie motivačného podnikateľského prostredia za účelom oživenia miestneho podnikania	
	Rozšírenie siete podnikateľských subjektov poskytujúcich služby na území	
1.1.2 Systematická podpora začínajúcich podnikateľských subjektov na území mesta	Organizovanie aktivít, podujatí a vytváranie podmienok na stimuláciu podnikateľských aktivít a rozvoj podnikateľského potenciálu na území	
	Budovanie vhodného podnikateľského prostredia	
	Podpora podnikateľských subjektov, neziskových organizácií a inštitúcií pri získavaní finančných prostriedkov z grantov a fondov EÚ a SR	
	Výber vhodných priestorov pre novovznikajúce podnikateľské subjekty	
1.1.3 Podpora rozvojových aktivít malých a stredných podnikateľov v jednotlivých podnikateľských oblastiach	Vytváranie podmienok a podpora rozvojových aktivít v jednotlivých podnikateľských oblastiach malého a stredného podnikania	
	Vytvorenie ekonomických a technických podmienok pre výstavbu priemyselných zón na území mesta, príprava územia a realizácia infraštruktúry, výkup súkromných pozemkov pre uskutočnenie investičnej výstavby, výstavba inžinierskych sietí a iné.	
	Zriadenie priemyselných zón s dôrazom na zavádzanie nových technológií, návrh alternatívnych a zelených riešení rozvoja existujúcich priemyselných zón	
	Podpora budovania kooperačných sietí malých a stredných podnikateľských subjektov, vytvorenie inštitucionálnych podmienok na podporu MSP so susednými obcami či mestami	
	Podpora výstavby skladových a predajných priestorov, nákup nových technológií do miestnych výrobných prevádzok na území	

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA ČADCA NA ROKY 2023 - 2029

1.1.4 Vytváranie vhodných podmienok pre vznik a dlhodobé udržanie nových pracovných síl v záujme rozvoja zamestnanosti	Vypracovať postup podpory, výučby a rozvoja tradičných remesiel na území mesta, nadviazať spoluprácu vzdelávacích inštitúcií, jednotlivých samospráv, podnikateľských subjektov a obyvateľov Zakladanie MSP s majetkovou účasťou samosprávy, analýza možností rozvoja podnikateľských aktivít v rámci obce, spracovanie podnikateľských zámerov mesta, príprava podmienok pre založenie MSP	
	Podpora systematického poskytovania sociálnych a asistenčných služieb na území mesta zameraných na zvýšenie zamestnanosti jej obyvateľov (komunitní pracovníci v oblasti sociálnych služieb)	
	Podpora kariérneho poradenstva pre nezamestnanosť najviac ohrozené cieľové skupiny a pre mladých ľudí pri prechode zo školy do praxe poskytovaného individuálnou proklientsky orientovanou formou	
	Podpora zamestnanosti v mesta s dôrazom na zapojenie znevýhodnených skupín, skupín ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením do aktívneho života cez možnosť využívania projektov štrukturálnych fondov EÚ a SR Zakladanie registrovaných sociálnych podnikov s majetkovou účasťou samosprávy	

Špecifický cieľ 1.2 Zabezpečiť účinnú, otvorenú a modernú samosprávu vytvárajúce priaznivé prostredie v meste Čadca

Opatrenia	Indikatívne aktivity	Vykonávateľ
1.2.1 Posilnenie a zefektívnenie samosprávy	Podpora profesionálneho správania sa zamestnancov samosprávy prostredníctvom školení a vzdelávania	Mesto, VÚC
	Podpora rozvoja ľudských zdrojov a optimalizácie procesov na území mesta	
	Zefektívnenie činností miestnej samosprávy	
	Ďalšia revitalizácia budovy mestského úradu a na spoločenské a administratívno-správne centrum so servisným zázemím mesta so zameraním na nové technológie, energetiku budovy a OZE	
	Informatizačné a materiálno-technické vybavenie priestorov mestského úradu	
	Zavedenie systémov hodnotenie kvality samospráv (model CAF)	
1.2.2 Podpora e-governmentu vo verejnej správe	Elektronicky komunikujúca a efektívna samospráva	
	Zvýšenie kvality, štandardu a dostupnosti e-government služieb, zlepšenie dostupnosti dát verejnej správy (mapy, štatistiky) pre občanov a podnikateľské subjekty	

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA ČADCA NA ROKY 2023 - 2029

	Rozšírenie možností pre elektronickú identifikáciu, autentifikáciu a autorizáciu a pre elektronické doručovanie zásielok podnikateľským subjektom	
	Modernizácia miestnej infraštruktúry pamäťových a fondových inštitúcií mesta	
	Zvyšovanie digitálnej gramotnosti občanov vrátane znevýhodnených skupín	
1.2.3 Podpora spolupráce medzi samosprávami	Zavádzanie spoločných úradovní pre samosprávu s okolitými obcami, poskytovanie služieb verejnej správy	
	Systémová a vzdelávacia podpora samosprávy	
	Výmena informácií a príkladov dobrej praxe	

Špecifický cieľ 1.3 Modernizovať vzdelávanie vrátane celoživotného vzdelávania mesta Čadca

Opatrenia	Indikatívne aktivity	Vykonávateľ
1.3.1 Zlepšenie podmienok pre zvýšenie hrubej zaškolenosti detí v materských školách na území mesta	Rozšírenie kapacít materských škôl a ich materiálno-technické vybavenie Rekonštrukcie materských škôl zamerané na zvýšenie energetických úspor - vybavenie budov materských škôl zariadeniami obnoviteľných zdrojov energie (výroba el. energie, tepla, teplej vody), spracovanie technickej a projektovej dokumentácie Rekonštrukcia a modernizácia vnútorného vybavenia materských škôl Vybudovanie nových prípadne rekonštrukcia existujúcich detských ihrísk pri materských školách Zavedenie prvkov inkluzívneho vzdelávania (inovatívneho prístupu v oblasti vzdelávania) v materských školách Podpora inovatívnych a alternatívnych metód vzdelávania a vyučovacích metód v MŠ Podpora zavádzania neštátnych materských škôl	Mesto, VÚC
1.3.2 Zabezpečenie modernizácie vzdelávania na základnej škole v území mesta	Rekonštrukcia a modernizácia exteriérov a interiérov základných škôl na území mesta a prislúchajúcich školských zariadení na zvýšenie energetických úspor a na zvýšenie štandardu výučby na základných školách Rekonštrukcie budov telocviční, ich materiálneho a technického vybavenie, spracovanie projektovej dokumentácie	

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA ČADCA NA ROKY 2023 - 2029

	Nové vybavenie a rekonštrukcia školských jedální	
	Zabezpečenie vybavenosti základnej školy interaktívnymi triedami a laboratóriami budúcnosti zvyšujúcimi interaktívnosť a participáciu žiakov	
	Zriadenie nových počítačových učební v ZŠ, nákup výpočtovej techniky, vybavenie miestností prezentačnou technikou	
	Dobudovanie športovísk pri ZŠ a na území mesta	
	Podpora projektového vzdelávania vedúceho k zvýšeniu praktických zručností žiakov, podpora mobility žiakov (mládeže) v rámci účasti na voľnočasových aktivitách a neformálnom vzdelávaní	
	Podpora inovatívnych a alternatívnych metód vzdelávania a vyučovacích metód	
	Zvýšené uplatnenie modelu inkluzívneho vzdelávania v školách, podpora vzdelávania hendikepovaných skupín žiakov	
	1.3.3 Zabezpečenie podmienok pre doplnkové vzdelávacie aktivity a celoživotné vzdelávanie	
	Rekonštrukcia a rozšírenie priestorov knižníc, ich modernizácia, obstaranie počítačového vybavenia a zabezpečenie dostupnosti internetu v priestoroch knižníc	
	Zabezpečenie dostupného doplnkového vzdelávania na území mesta – umelecké školy, jazykové školy a pod.	
	Technická a finančná podpora krúžkovej činnosti vo všetkých mestských častiach	
	Technická a finančná podpora školských klubov na území mesta	
	Zvýšenie matematických, prírodovedných, technických a jazykových a IKT zručností a finančnej gramotnosti vrátane podnikateľských vedomostí a ekonomického myslenia žiakov základných škôl a stredných	
	Podpora podmienok pre aktivity a kurzy dodatočného a celoživotného vzdelávania	
	Podpora podmienok pre zavedenie vzdelávania pre „tretí vek“	

Strategická oblasť 2 Životné prostredie

Špecifický cieľ 2.1 Skvalitniť obehové hospodárstvo v meste Čadca

Opatrenia	Indikatívne aktivity	Vykonávateľ
2.1.1 Zvýšiť % podiel vyseparovaných zložiek komunálneho odpadu (Skvalitnenie systému zberu, separácie a zneškodňovania a zhodnocovania odpadu)	Spracovanie štúdie o odpadovom hospodárstve obce v súlade s platnou legislatívou Slovenskej republiky a Európskeho spoločenstva	mesto, VÚC
	Zvýšenie povedomia obyvateľov v oblasti triedeného zberu a zhodnocovania biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov a o predchádzaní vzniku odpadov	
	Ekonomicky motivovať obyvateľstvo mesta a zabezpečiť požadované podmienky pre realizáciu separovaného zberu	
	Dobudovať stavebné a technicky existujúci zberný dvor tak, aby bolo možné v ňom vykonávať všetky činnosti v oblasti životného prostredia. Dovybaviť kompostáreň o ďalšie hygienizačné zariadenie na úpravu kuchynského odpadu.	
	Realizácia projektu polozapustných kontajnerov, obstaranie veľkoobjemových kontajnerov	
	Zavedenie jednotného environmentálneho monitorovacieho a informačného systému v odpadovom hospodárstve na území mesta	
	Zabezpečiť zo strany OZV požadované podmienky pre realizáciu separovaného zberu“.	
2.1.2 Zaviesť opatrenia na opätovné použitie odpadov	Podpora komunitných aktivít pre opätovné použitie produktov (výmenné burzy, predaje z dvora)	
	Opatrenia na opätovné použitie a zhodnocovanie odpadov so zameraním na domáce a komunitné kompostovanie (nákup malých a väčších kompostérov, ...)	
	Výstavba zariadení na opätovné použitie odpadov, vrátane zariadení na recykláciu a opätovné použitie stavebných a iných odpadov	
2.1.3 Vysporiadanie sa s environmentálnymi záťažami	Odhaľovanie, preverovanie a mapovanie environmentálnych záťaží a nelegálnych čiernych skládok v rámci územia	
	Sanácia environmentálnych záťaží a nelegálnych čiernych skládok v rámci územia	
	Predchádzanie vzniku čiernych skládok (edukáciou obyvateľov a podnikateľov, častou kontrolou prostredia)	

Špecifický cieľ 2.2 Podporiť zlepšenie kvality ovzdušia a uplatňovať nízkouhlíkové hospodárstvo mesta Čadca

Opatrenia	Indikatívne aktivity	Vykonávateľ
2.2.1 Zintenzívnenie využívania obnoviteľných zdrojov energií v meste	Podpora výstavby malých zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie pri zohľadnení miestnych podmienok v rámci mesta	Mesto, VÚC
	Energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo samosprávy, podnikateľských subjektov a občanov	
2.2.2 Zvyšovanie energetickej efektívnosti verejných budov, bytových domov, školských zariadení	Vypracovanie energetických auditov verejných budov. Príprava návrhov a projektových dokumentácií pre komplexné riešenia energetiky verejných budov	
	Rekonštrukcia a modernizácia stavebných objektov, energetických zariadení, systémov merania a riadenia, systémov prípravy teplej vody, osvetlenia a pod. vrátane spracovania projektovej dokumentácie a následného monitoringu energetickej efektívnosti	
	Inštalácia malých zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie - fotovoltaické panely (výroba elektriny), veterné turbíny (výroba elektriny), slnečné kolektory (výroba tepla), kotly na biomasu (výroba tepla) a tepelné čerpadlá (výroba tepla)	
	Využívanie alternatívnej a kombinovanej výroby tepla a elektrickej energie	
	Rozšírenie plynofikácie mesta	
2.2.3 Zavádzanie opatrení na zvyšovanie kvality ovzdušia	Zvyšovanie využívania energetického poradenstva a iných energetických služieb	
	Využívanie bez emisných automobilov pre potreby mesta, výstavba elektrických nabíjaciach staníc	
	Modernizácia technologických postupov a technológií na stacionárnych zdrojoch znečistenia ovzdušia vrátane náhrady zastaraných spaľovacích zariadení nízkoemisnými a energeticky účinnejšími zariadeniami	
	Podpora výmeny starých kotlov v domácnostiach za účinnejšie a najmä bez emisné systémy	

Špecifický cieľ 2.3 Zlepšiť kvalitu životného prostredia a podporovať prispôsobovanie sa zmenám klímy v meste Čadca

Opatrenia	Indikatívne aktivity	Vykonávateľ
2.3.1 Realizácia opatrení na zvyšovanie ochrany prírody s dôrazom na územia NATURA 2000 a ostatné chránené územia	Dobudovanie sústavy NATURA 2000 a zabezpečenie dostatočnej starostlivosti o chránené územia v rámci mesta, ako aj ochrana a starostlivosť chránených druhov rastlín a živočíchov na danom území zo strany ŠOP SR	Mesto, VÚC
	Zabezpečenia informovanosti, poradenstva a prevencie v oblasti životného prostredia pre občanov, prezentácia a šírenie osvedčenej praxe v oblasti ŽP	
	Budovanie, revitalizácia a obnova zelenej infraštruktúry mesta za účelom zachovania a obnovy biodiverzity a ekosystémov, ako aj eliminácia, prípadne likvidácia invázií rastlín a živočíšnych druhov na danom území	
	Aktualizovať Stratégiu rozvoja zelenej infraštruktúry v Čadci	
2.3.2 Rozšírenie verejnej zelene, kultivácia životného prostredia obývaných častí, revitalizácia centier mesta a vybudovanie oddychových zón	Rekonštrukcia a revitalizácia centra mesta (Matičné námestie)	
	Úprava plôch verejnej zelene na území mesta, výsadba okrasných stromov a krovín s doplnením o vodozádržné prvky (vodné záhrady, malé vodné plochy, zelené steny, zelené strechy a pod.)	
	Doplnenie upravených plôch verejnej zelene lavičkami a preliezkami pre deti, osadenie malých zberných nádob na separované komodity	
	Revitalizácia, a dobudovanie peších a oddychových zón v intraviláne mesta podľa jeho priestorových možností	
	Revitalizácia a údržba existujúcich verejných priestranstiev v rámci intravilánu mesta (regenerácia priestranstiev, zvýšenie podielu zelene, výsadba alejí, stromoradií, regenerácia a obnova zanedbaných trávnikov a kvetinových plôch, ošetrovanie a údržba drevín, krov, ...)	
	Využitie inovatívnych prvkov a materiálov v centre mesta – solárne striešky, vodné pumpy, vodozádržné betóny a pod.	
	Tvorba a starostlivosť o nelesnú drevinovú vegetáciu v meste	
	Nákup materiálu a techniky pre zazeleňovanie a starostlivosť o zeleň	
	Systémové opatrenia na odstraňovanie zabránenie šíreniu invázií rastlín	

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA ČADCA NA ROKY 2023 - 2029

2.3.3 Revitalizácia potokov a rybníkov, podpora budovania vodozádržných opatrení	Vybudovanie oddychových a ich následná kultivácia	
	Obnova prirodzených vodozádržných funkcií tokov a inundačných území (obnoviť staré korytá), rekultivácia existujúcich koryt vodných tokov a ich pravidelný monitoring	
	Úprava, regulácia a revitalizácia potokov v katastrálnom území mesta (správa vodohospodárov)	
	Vodozádržné opatrenia a prevencia pred povodňami	
	Drobná infraštruktúra na brehoch riek (zberné koše, stojany na bicykle ...)	
2.3.4 Realizácia preventívnych opatrení na zníženie rizika povodní, požiarov a iných rizík	Doplnenie a udržiavanie brehových porastov vodných tokov	
	Zabezpečenie komplexnej ochrany územia pred povodňami	
	Aktualizácia máp povodňového ohrozenia a máp povodňového rizika a plánov, podpora prevencie, prieskumu a sanácie havarijných zosuvov súvisiacich so zmenou klímy, ako aj hydrologických prieskumov zameraných na vymedzenie deficitných oblastí a zabezpečenie pitnej vody	
	Zabezpečenie pripravenosti zložiek krízového riadenia vrátane obecného hasičského zboru na zvládanie mimoriadnych udalostí	
	Podpora a modernizácia technického a vozového parku dobrovoľných hasičských zborov, rekonštrukcia budov pre hasičské zbory	

Strategická oblasť 3 Dopravná a technická infraštruktúra, IKT

Špecifický cieľ 3.1 Presadzovať dobudovanie a modernizáciu dopravnej infraštruktúry v meste Čadca

Opatrenia	Indikatívne aktivity	Vykonávateľ
3.1.1 Dobudovanie cestného prepojenia s jeho okolím	Projektová príprava pre dobudovanie a rekonštrukciu cestného prepojenia s jeho okolím v základnej línii transeurópskej dopravnej siete	Mesto Čadca, VÚC
	Spracovanie projektových dokumentácií súvisiacich s napojením na kostrovú sieť dopravných komunikácií v regióne	

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA ČADCA NA ROKY 2023 - 2029

	Dobudovanie nápojov a doplnkovej infraštruktúry (parkoviská, chodník, cyklocesty) súvisiace s kastrovou cestnou sieťou	
3.1.2 Dobudovanie, rekonštrukcia, smerovanie a rozšírenie miestnych komunikácií a chodníkov	Zlepšenie bezpečnosti na prechodoch pre chodcov: rekonštrukcia, údržba, zvýraznenie a nasvietenie prechodov pre chodcov	
	Dobudovanie a rekonštrukcia miestnych komunikácií a mostov s kvalitnou povrchovou úpravou vrátane prvkov na zvýšenie ich priepustnosti a bezpečnosti všetkých účastníkov cestnej premávky a kvality životného prostredia	
	Rozšírenie parkovísk a výstavba nových parkovacích miest	
	Podpora a udržateľnosť správy a údržby miestnych komunikácií	
	Výstavba a rekonštrukcia autobusových zastávok	
	Zavádzanie nových systémov a technológií pre parkovanie	

Špecifický cieľ 3.2 Zvýšiť atraktivitu verejnej osobnej dopravy a nemotorovej dopravy v meste Čadca

Opatrenia	Indikatívne aktivity	Vykonávateľ
3.2.1 Rekonštrukcia, modernizácia infraštruktúry a systému verejnej dopravy	Modernizácia a výstavba nových zastávok cestnej verejnej osobnej dopravy, spracovanie projektovej dokumentácie	Mesto, VÚC
	Obnova a budovanie vyhradených jazdných pruhov - zálivov pre verejnú osobnú dopravu v meste, rekonštrukcia, modernizácia a výstavba obrátisk cestnej verejnej dopravy a iných opatrení preferencie verejnej osobnej dopravy	
	Zabezpečenie moderných informačných systémov, zlepšenie informovanosti cestujúcich a zlepšenie informačného a oznamovacieho systému v meste	
3.2.2 Rekonštrukcia, modernizácia a výstavba infraštruktúry pre nemotorovú dopravu a zavádzanie prvkov na zvyšovanie bezpečnosti nemotorovej dopravy	Výstavba, obnova a rekonštrukcia cyklistických komunikácií a cyklokoridorov na existujúcich miestnych komunikáciách	
	Zvyšovanie bezpečnosti zraniteľných účastníkov cestnej premávky - odstraňovanie úzkych miest a dobudovanie príslušnej infraštruktúry (chodníky, značenie na komunikáciách) v pešej doprave, zavedenie prvkov zvyšujúcich bezpečnosť účastníkov a pod.	
	Budovanie odstavných plôch pre bicykle, budovanie cyklostojanov, požičovne bicyklov, nabíjacie stanice pre elektrobicykle	
	Výstavba a prevádzka dopravného ihriska pre deti	

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA ČADCA NA ROKY 2023 - 2029

3.2.3 Tvorba analytických, koncepčných a strategických dokumentov na zabezpečenie zvýšenia atraktivity verejnej osobnej a nemotorovej dopravy vrátane jej propagácie	Obnova a údržba cyklochodníkov a ich prepojenie s kultúrou a cyklotrás na celom území	
	Dobudovanie osvetlenia na chodníkoch a cyklochodníkoch,	
	Zvýšenie povedomia obyvateľov o alternatívnych spôsoboch dopravy do zamestnania	
	Zabezpečenie materiálovo technického vybavenia pre letnú údržbu cyklotrás (traktor, zametač, kosačka, mulčovač a pod.)	
	Systém bike shering a požičovne bicyklov spoločne v teritóriu okolitých obcí	
	Spracovanie, resp. aktualizácia strategických dokumentov a územnoplánovacích podkladov relevantných pre oblasť dopravy (plán dopravnej obsluhy, ...), spracovanie analytických dokumentov preferujúcich ekologické formy dopravy,	
	Tvorba propagačných materiálov, máp, webových portálov, mobilných aplikácií na propagáciu cyklistickej dopravy a pod.	

Špecifický cieľ 3.3 Zlepšiť kvalitu a dostupnosť technickej infraštruktúry v meste Čadca

Opatrenia	Indikatívne aktivity	Vykonávateľ
3.3.1 Skvalitnenie zásobovania miestnych častí pitnou vodou a systému odvádzania a čistenia odpadových vôd, dažďových vôd	Dobudovanie rozvodnej siete pre zásobovanie pitnou vodou v miestnych častiach	mesto, VÚC
	Analýza technického stavu vodovodnej siete, údržba a rekonštrukcia existujúcej vodovodnej siete pre minimalizovanie strát vo vodovodných sieťach, pravidelný monitoring vodovodnej siete, výstavba regulačných staníc pre miestne vodovody	
	Ochrana vodných zdrojov, realizácia ochranných opatrení	
	Zamedziť možnostiam znečisťovania povrchových vôd poľnohospodárstvom , pravidelný monitoring	
	Dobudovanie a zvýšenie kapacity verejnej kanalizácie a čistiarní odpadových vôd na území mesta	
	Skvalitňovanie systému hodnotenia a monitorovania vôd, vodných tokov	
	Vybudovanie individuálnych čističiek vlastníckmi rodinných domov, podnikateľskými subjektmi a prevádzkovateľmi zariadení	
	Spracovanie projektovej dokumentácie relevantnej pre oblasť skvalitnenia zásobovania mesta pitnou vodou a systému odvádzania a čistenia odpadových vôd	
	Rekonštrukcia rozhlasu a prechod na bezdrôtový systém do všetkých obývaných miestnych častí mesta	

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA ČADCA NA ROKY 2023 - 2029

3.3.2 Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia verejného osvetlenia, miestneho rozhlasu a ostatnej infraštruktúry v meste	Dobudovanie a rekonštrukcia verejného osvetlenia.	
	Zavedenie nízko nákladových svetelných bodov v rámci verejného osvetlenia, využitie OZE	
	Rozšírenie cintorína, údržba cintorínskych plôch a oplotenia, ochrana a údržba porastov v okolí cintorína	
	Údržba a modernizácia domu, energetické zabezpečenie cez OZE	
	Vybavenie sály kultúrneho domu technikou - ozvučenie, osvetlenie, klimatizácia, a pod.	
	Nové komunikačné technológie (ekvivalent miestneho rozhlasu)	
3.3.3 Pokrytie územia kamerovým systémom	Zavedenie a rekonštrukcia kamerového systému na monitorovanie územia za účelom zníženia kriminality	
	Spracovanie projektovej dokumentácie inštalácie kamerového a bezpečnostného systému	

Špecifický cieľ 3.4 Presadzovať dobudovanie a modernizáciu komunikačnej infraštruktúry v meste Čadca

Opatrenia	Indikatívne aktivity	Vykonávateľ
3.4.1 Podpora dostupnosti celého územia výkonným internetom	Pokrytie územia širokopásmovým internetom	mesto, VÚC
	Dobudovanie optických sietí, digitalizácia mesta	
3.4.2 Pokrytie verejných budov a priestranstiev dostupným a voľným WIFI	Vybudovanie nových bodov wifi sietí (občania, podnikateľské subjekty, základné školy, materské školy, školské kluby, CVC, knižnice, administratívne budovy mesta, ...)	
	Rekonštrukcia a posilnenie verejných wifi sietí, zvýšenie ich rýchlostí a kapacít	

Strategická oblasť 4 Sociálne služby, zdravotníctvo, bývanie a služby občanom

Špecifický cieľ 4.1 Zabezpečiť prispôsobenie sa služieb sociálnej a zdravotnej starostlivosti hlavným výzvam súčasnosti

Opatrenia	Indikatívne aktivity	Vykonávateľ
4.1.1 V reflexii na demografický vývoj prispôsobenie kapacít a foriem sociálnej starostlivosti, rozvíjanie externej formy sociálnych služieb dôrazom na vylúčené skupiny obyvateľov	Zavedenie nových sociálnych služieb	mesto, VÚC
	Vybudovať alebo zriadiť zariadenie poskytujúce sociálne služby, výber vhodnej alternatívy zariadenia zariadenia, spracovanie projektovej dokumentácie	
	Vypracovanie koncepčného strategického materiálu definujúceho a stanovujúceho celý komplex produktov a služieb sociálnej zdravotníckej starostlivosti v meste Čadca	
4.1.2 Podpora podmienok pre zabezpečenie dostupnej zdravotnej ambulantnej starostlivosti	Zabezpečiť dostupnosť zdravotnej starostlivosti pre deti a dospelých občanov, zabezpečiť v súčinnosti s VÚC ich maximálnu dostupnosť	
	Koncepcia sociálnej a zdravotníckej starostlivosti v meste Čadca	
4.1.3 Podpora komunitných služieb obyvateľom		
	Vybudovanie, rekonštrukcia a prístavba denného komunitného centra pre dôchodcov v meste	
	Zabezpečenie stravovania pre dôchodcov a sociálne odkázaných , zabezpečenie priestorov, obstaranie vnútorného vybavenia	
	Vybudovanie rehabilitačného strediska, výber vhodnej alternatívy zariadenia zariadenia, spracovanie projektovej dokumentácie	
	Vybudovanie nového zariadenia starostlivosti o detí do 3 rokov	
	Zriadenie klubu mladých, príprava priestorového a materiálneho vybavenia	
	Podpora služieb pre marginalizované skupiny občanov a týrané ženy, analýza dopytu po uvedených službách, zabezpečenie personálnych kapacít, zabezpečenie priestorov	

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA ČADCA NA ROKY 2023 - 2029

4.1.4 Možnosti vzdelávania sa obyvateľov mesta ohrozených nezamestnanosťou a sociálnou exklúziou	Vytvorenie podmienok na doplnujúce vzdelávanie sa obyvateľov s nízkou vzdelanostnou úrovňou	
	Využívanie informatizačných systémov na sprostredkovanie vedomostí a poznatkov	
	Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne obyvateľov s osobitými vzdelávacími potrebami	
	Podpora celoživotného vzdelávania v systéme univerzít tretieho veku	

Špecifický cieľ 4.2 Podporovať rozvoj bytovej výstavby v meste Čadca

Opatrenia	Indikatívne aktivity	Vykonávateľ
4.2.1 Podpora nového bytového fondu v meste	Výstavba nájomných bytových domov s bytovými jednotkami, výber vhodných lokalít a spracovanie technickej dokumentácie	Mesto, VÚC
	Podpora IBV a HBV na celom území mesta, budovanie a rekonštrukcia sietí na podporu IBV a HBV	
	Dobudovanie infraštruktúry a úprava okolia nájomných bytových domov podľa potrieb a záujmov individuálnych stavebníkov v meste	
	Podpora a výstavba bytových domov s využitím malých zariadení obnoviteľných zdrojov energie - fotovoltické panely (výroba elektriny), veterné turbíny (výroba elektriny), slnečné kolektory (výroba tepla), kotly na biomasu (výroba tepla) a tepelné čerpadlá (výroba tepla)	
4.2.2 Aktualizácia strategických a územnoplánovacích dokumentov	Spracovanie územnoplánovacej dokumentácie pre novú IBV a HBV	
	Začlenenie jednotlivých parciel novej výstavby do územného plánu mesta za stavebné parcely, vypracovanie urbanistických štúdií pre dané lokality	
	Majetkovo-právne vysporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemkom vo vybraných lokalitách a vybudovanie potrebnej infraštruktúry	
	Spracovanie projektov pozemkových úprav a realizácia pozemkových úprav	

Strategická oblasť 5 Identita a sebestačnosť, cestovný ruch, kultúra a šport

Špecifický cieľ 5.1 Podporovať identitu a sebestačnosť obyvateľov, rozvíjať spoluprácu na národnej a medzinárodnej úrovni

Opatrenia	Indikatívne aktivity	Vykonávateľ
5.1.1 Vytvoriť podmienky pre etablovanie tradičných ľudových zvykov a remeselných zručností do života mesta	Podpora zavádzania remeselníckych dielní pre remeslá, ktoré sú charakteristické pre mesto	mesto, VÚC
	Tvorba funkčných väzieb medzi inštitucionálnym zázemím podnikateľských subjektov pôsobiach na území a prezentátormi ľudových zvykov a remesiel	
	Vytváranie priestoru pre transfer tradičných ľudových postupov do moderného umenia a dizajnu mesta	
	Snaha o vytvorenie mobilných stánkov a výstavníckeho mobiliáru (zapožičiavanie medzi jednotlivými samosprávami, napr. stany, stoly, stoličky a pod.) a vybudovanie prípadne rekonštrukcia objektov pre skladovanie tohto vybavenia	
	Udržiavanie existujúcich ľudových tradícií, podpora remeselníckej výroby, postupné oživovanie ďalších miestnych ľudových tradícií a zvykov (stavenie mája, zábavy ...)	
	Vytvorenie jedinečnej regionálnej značky kvality produktov	
5.1.2 Podporovať a vytvárať podmienky pre malých a stredných poľnohospodárov a záhradkárov	Využívanie miestnych a regionálnych produktov pri verejnom stravovaní detí a zamestnancov samosprávy	
	Podporiť a propagovať drobný predaj poľnohospodárskych produktov formou predaja z dvora	
	Podpora spolkov záhradkárov, včelárov a pod., propagácia ich lokálnej produkcie (formou farmárskych trhov a pod.)	
5.1.3 Vytvárať siete a partnerstvá pre potreby projektovej spolupráce na miestnej, regionálnej, národnej a medzinárodnej úrovni	Podpora občianskych iniciatív, projektov multisektorovej spolupráce a efektívne fungovanie sietí.	
	Zapojenie sa mesta do združení na podporu rozvoja, cestovného ruchu a pod.	
	Podpora spolupráce so slovenskými a zahraničnými partnerskými mestami	
	Prehľbovanie spolupráce rôznych socioekonomických partnerov na území mesta za účelom jeho integrovaného rozvoja	
	V spolupráci so socioekonomickými partnermi pravidelné monitorovanie napĺňania PHSR	

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA ČADCA NA ROKY 2023 - 2029

	operačných programov a ostatných strategických dokumentov relevantných pre územie mesta a vyhodnocovanie ich dopadov na danom území	
5.1.4 Vytváranie podmienok pre rozvoj občianskeho, duchovného a športového života (spolky, združenia, podujatia ...)	Priestorové podmienky pre činnosť spolkov a združení (najmä v rekonštruovanom kultúrnom dome, pódiiach, amfiteátri ...) Udržiavanie tradície organizovania etablovaných športových, voľnočasových a kultúrno-spoločenských aktivít a podujatí v obci Podporovať spoluprácu pri organizovaní športových, voľnočasových a kultúrno-spoločenských aktivít a vytvárať podmienky na ich rozvoj Dobudovanie a modernizácia športového areálu na viacúčelové športové a relaxačné centrá, materiálové a technické vybavenie objektov športových areálov, umelé osvetlenie Dobudovanie novej siete malých ihrísk a rekonštrukcia už existujúceho ihriska na území obce, vybudovanie nových viacúčelových ihrísk, ich materiálo-technické a servisné vybavenie, spracovanie technickej dokumentácie Spolupráca s občianskymi združeniami, inými právnickými a fyzickými osobami, pôsobiacimi v oblasti telesnej kultúry, zabezpečenie personálnych kapacít Revitalizácia letného kúpaliska Podpora, výstavba a dovybavenie ďalších športovísk	

Špecifický cieľ 5.2 Rozvíjať cestovný ruch v meste Čadca

Opatrenia	Indikatívne aktivity	Vykonávateľ
5.2.1 Zachovanie a vytvorenie atraktivít pre podporu cestovného ruchu	Budovanie turistických a náučných trás s využitím kultúrno-historického, folklórneho aj prírodného bohatstva Zachovanie a rozvoj ľudových tradícií (folklórny tanec, hudba a spev, ľudové remeslá, ľudový odev a doplnky, pôvodné bývanie a hospodárenie) a ich maximálne využitie v cestovnom ruchu a agroturistike, zabezpečenie priestorov, finančných a materiálnych prostriedkov Využitie a zatriktívnenie mestskej pamiatkovej zóny Využitie kultúrnych pamiatok (Palárikov dom a pod.) pre účely zviditeľnenia mesta a podporu CR Zavádzanie produktov a služieb cestovného ruchu prístupných všetkým cieľovým skupinám vrátane seniorov, zdravotne postihnutých , cudzincov a pod.	Mesto, VÚC

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA ČADCA NA ROKY 2023 - 2029

	Podpora udržania a ďalšieho rozvoja inštitucionálneho zázemia koordinujúceho a podporujúceho rozvoj cestovného ruchu	
	Prehlbovanie spolupráce s krajskou organizáciou cestovného ruchu, oblasťnými organizáciami cestovného ruchu a ostatnými aktérmi cestovného ruchu za účelom ďalšieho rozvoja cestovného ruchu v obci	
	Tvorba komplexných produktov cestovného ruchu s využitím jedinečností a miestnych atraktivít	
	Doplnenie značenia a mobiliáru trás v zmysle zvyšovania ich atraktivity, zabezpečenie primeranej údržby a obnovy mobiliáru na vytvorených trasách a zabezpečenie dostatočných informačných zdrojov o atraktivitách územia vo svojom okolí	
	Vzájomné prepájanie trás mesta s trasami v susediacich obciach či mestách	
	Vybudovanie turistickej útulne a cykloútulne	
	Podpora turisticko-kultúrno-informačného centra	
	Budovanie a obnova cyklotrás a trás pre bežecké lyžovanie a modernizácia služieb pre ich užívateľov	
	Spracovanie koncepcie rozvoja cestovného ruchu	
5.2.2 Podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu na území mesta	Podpora služieb, tvorby, ponuky produktov a vytváranie vhodných podmienok na vznik, uchovanie, obnovu a rozvíjanie podnikateľských aktivít a služieb v rámci cestovného ruchu a turizmu	
	Prepojenie mesta so subjektmi cestovného ruchu a agroturistiky.	
	Dlhodobá podpora miestnych podnikateľských subjektov	
5.2.3 Propagácia mesta vo vzťahu k cestovnému ruchu	Výber vhodných priestorov pre novovznikajúce podnikateľské subjekty	
	Uzavrieť s podnikateľmi dohody o poskytovaní služieb v agroturistike a cestovnom ruchu a o propagovaní ich služieb	
	Spracovanie koncepcie „propagácie“ histórie v multimediálnej forme	
	Spracovanie komplexného informačného bulletinu o historickom vývoji a tradíciách	
	Využívanie nových foriem propagácie cestovného ruchu a kultúry na území	
	Pravidelné vydávanie newsletteru (zima/leto)	
	Doplnenie a rozšírenie máp a turistických informácií na cyklomagistrálach	

Špecifický cieľ 5.3 Racionálne a efektívne využívať prírodné a kultúrne dedičstvo mesta Čadca a regiónu Kysúc

Opatrenia	Indikatívne aktivity	Vykonávateľ
5.3.1 Zveľaďovať hmotné a nehmotné kultúrne dedičstvo	Identifikácia jedinečných znakov kultúrneho dedičstva a ich využitie pre potreby obyvateľov a návštevníkov mesta	Mesto, VÚC
	Pokračovanie digitalizácie všetkých foriem hmotného aj nehmotného kultúrneho dedičstva za účelom jeho zachovania a zabezpečenia ľahšieho prístupu laickej aj odbornej verejnosti	
	Zriadenie priestorov pre činnosť a aktivity spolkov a združení, materiálno-technické vybavenie daných priestorov, rekonštrukcia a materiálno – technické vybavenie domov kultúry, spracovanie projektovej dokumentácie	
	Výstavy a iné inovatívne spôsoby sprístupňovania umeleckých diel verejnosti	
	Organizovanie pravidelných kultúrnych podujatí (jarmok, deň matiek, súťaže, výstavy a pod.)	
	Spracovanie kalendára kultúrnych podujatí na celý rok, priebežne ho aktualizovať, rozšíriť žánrovú ponuku s orientáciou na hodnotný kultúrny prínos	
5.3.2 Zachovávať kvalitu a rozmanitosť prírodného dedičstva	Zachovanie krajinného rázu typického pre mesto Čadca	
	Zachovanie a využívanie pôvodných drevín v lesníctve a typických plodín a starých odrôd typických pre mesto Čadca	
	Obnova, zveľadenie a propagácia prírodných pamiatok	
5.3.3 Podporiť renováciu kultúrnych pamiatok a iných historických objektov na území mesta	Rekonštrukcia a reštaurovanie kultúrnych pamiatok a historických objektov ako aj pamiatkových zón a zabezpečenie ich primeranej ochrany a udržiavania	
	Inovatívne formy prezentovania kultúrnych pamiatok na území mesta	
	Opätovné využívanie objektov na komerčné účely pri zachovaní ich vzhľadu a jedinečnosti	
	Rekonštrukcia Palárikovho domu	

3.5 Realizačná časť PHSR mesta Čadca na roky 2023 - 2029

Realizačná časť PHSR mesta Čadca 2023+ určuje jednotlivé kroky, ktoré je potrebné pravidelne vykonávať, aby bol PHSR mesta Čadca 2023+ napĺňaný a aby sa mohli dosahovať ciele stanovené v strategickej časti. PHSR mesta Čadca 2023+ môže byť kvalitne napĺňaný iba za predpokladu pravidelného vyhodnocovania a sledovania plnenia opatrení a vývoja a ďalej za predpokladu napĺňania princípov: spolupráce, partnerstva, transparentnosti, otvorenosti, strategického riadenia, medzisektorovej spolupráce, komunikácie, participácie – atď.

Cieľom realizačnej časti je teda definovať:

1. základné parametre riadenia implementácie PHSR mesta Čadca 2023+ ako základného strategického dokumentu PHSR mesta Čadca 2023+ vzťah PHRSR ŽSK 2021+ k tvorbe a realizácii IÚS a IÚI ako nástrojov integrovaného územného rozvoja s využitím fondov EÚ.

Na realizačnú časť PHSR je potrebné nahliadať ako na živý dokument reagujúci na meniace sa vonkajšie aj vnútorné podmienky determinujúce miestny rozvoj. Jeho realizácia musí byť starostlivo sledovaná a program podľa potreby dopĺňaný a upravovaný.

Realizácia PHSR mesta Čadca 2023+ bude prebiehať vo väzbe na akčný plán aktivít zostavený na podstave programového rozpočtu mesta Čadca.

3.5.1 Merateľné ukazovatele dopadu podľa piatich strategických oblastí

Strategická oblasť 1	Ukazovateľ	Jednotka	Zdroj
Podnikanie, práca, moderná samospráva a vzdelávanie	Počet MSP na území mesta	počet	ŠÚ SR
	Počet samostatne zárobkovo činných osôb	počet	ŠÚ SR
	Zamestnanosť / Nezamestnanosť	%	ŠÚ SR
	Počet zdigitalizovaných pracovísk samosprávy	Počet	Vlastné zdroje
	Počet škôl, ktoré uplatňujú inkluzívny model vzdelávania	počet	ITMS 2014+
	Počet žiakov v ZUŠ	Počet žiakov	CVTI / vlastné zdroje

Strategická oblasť 2	Ukazovateľ	Jednotka	Zdroj
----------------------	------------	----------	-------

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA ČADCA NA ROKY 2023 - 2029

Životné prostredie	Nárast podielu vyseparovaných a zložiek z komunálneho odpadu	%	Vlastné zdroje
	Nárast produkcie tepelnej a elektrickej energie vyrobenej obnoviteľnými zdrojmi energie u realizovaných projektov	kWh	ITMS 2014+
	Zníženie produkcie emisií PM 10, SO ₂ , NO _x u realizovaných projektov	t/rok	ITMS 2014+
	Zavedené a modernizované zberné dvory	Počet	Vlastné zdroje

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA ČADCA NA ROKY 2023 - 2029

Strategická oblasť 3	Ukazovateľ	Jednotka	Zdroj
Dopravná a technická infraštruktúra, IKT	Dopravná nehodovosť	Počet dopravných nehôd	OR PZ v Čadci - Okresný dopravný inšpektorát
	Denné intenzity dopravy	Počet prejazdov vozidiel zameraných na meranom úseku cesty	Slovenská správa ciest
	Počet prepravených osôb VD	Počet osôb	SAD Žilina, a.s.
	Novo vybudované cyklocesty	km	Vlastné zdroje
	% územia pokryté 5G sieťou	%	ŠÚ SR
Strategická oblasť 4	Ukazovateľ	Jednotka	Zdroj
Sociálne služby, zdravotníctvo, bývanie a služby občanom	Podiel osôb, ktorým je poskytovaná sociálna služba na komunitnej úrovni na celkovom počte osôb, ktorým sa poskytujú sociálne služby	%	IROP / Vlastné zdroje
	Počet lekárov a iných zdravotníckych pracovníkov primárneho kontaktu	počet	Vlastné zdroje
	Obývané nájomné byty	počet	ŠÚ SR
	Podiel dokončených bytov v roku 2028 oproti roku 2023	%	ŠÚ SR
	Počet účastníkov, ktorí absolvovali aktivity na zlepšenie zručností a zvýšenie gramotnosti	počet	ITMS 2014+
Strategická oblasť 5	Ukazovateľ	Jednotka	Zdroj
Identita a sebestačnosť, cestovný ruch, kultúra a šport	Návštevnosť ubytovacích zariadení v meste	Počet ubytovaných	ŠÚ SR
	Priemerný počet prenocovaní v meste	Počet prenocovaní	ŠÚ SR
	Počet projektov podporujúcich tradičných remeselníkov a remeselnú výrobu	Počet projektov	ITMS/ Vlastné zdroje
	Výkony kultúrno-osvetových zariadení	Počet podujatí	Ministerstvo kultúry SR
	Výkony kultúrno-osvetových zariadení	Počet účastníkov	Ministerstvo kultúry SR

3.5.2 Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie PHSR

Garantom dokumentu je mesto Bytča zastúpená svojimi orgánmi. Pri samotnej realizácii PHSR sú zainteresovaní aj ostatní aktéri regionálneho rozvoja v území, ktorí sa podieľajú na realizácii aktivít. Zoznam kľúčových aktivít je uvedený v akčných plánoch, ktoré sa budú aktualizovať v období platnosti PHSR.

Vrcholným článkom procesu implementácie PHSR mesta Čadca 2023+ sú nasledujúce orgány mesta:

- Rada mesta Čadca
- Zastupiteľstvo mesta Čadca

Do procesu implementácie sú zapojené aj ďalšie subjekty, ako napr. SEP z územia, podnikatelia.

Hlavnými úlohami mesta Čadca v rámci inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie PHSR budú najmä:

1. riadiť implementáciu akčného plánu PHSR,
2. realizovať projekty a iné aktivity naplňajúce strategické a špecifické ciele PHSR, vychádzajúc prioritne z platného akčného plánu,
3. vyčleňovať z rozpočtov členov finančné prostriedky potrebné na realizáciu aktuálnych projektov a iných aktivít,
4. podporovať spoluprácu medzi hlavnými aktérmi rozvoja na území obce a koordinovať ich aktivity,
5. pravidelne monitorovať a vyhodnocovať plnenie akčného plánu na základe stanovených merateľných ukazovateľov,
6. aktualizovať dokument podľa vzniknutej spoločenskej potreby,
7. komunikovať poslanie a stratégiu PHSR, postup naplňania cieľov formou jednotlivých projektov a iných aktivít smerom k obyvateľom, odbornej verejnosti a inštitúciám a médiám.

3.5.3 Systém monitorovania a hodnotenia plnenia PHSR

Základom nového strategického prístupu v oblasti monitoringu a hodnotenia pre programové obdobie 2023 + je dôraz kladený na jasné definovanie cieľov a orientácia na výsledky intervencií. Monitoring PHSR mesta Čadca na roky 2023+, ako strednodobého plánovacieho nástroja

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA ČADCA NA ROKY 2023 - 2029

hospodárskeho a sociálneho rozvoja, bude realizovať mesto Čadca, pričom monitorovanie a hodnotenie bude realizované členmi na úrovni jednotlivých projektov. Monitorovanie na úrovni jednotlivých projektov bude realizované formou vyhodnocovania plnenia výstupových a výsledkových monitorovacích ukazovateľov, monitorovanie na úrovni programu bude realizované na úrovni dopadových ukazovateľov v členení podľa jednotlivých strategických cieľov.

Tabuľka 24: Plán monitorovania a hodnotenia PHSR mesta Čadca na roky 2023 - 2029

Aktivita	Termín
Monitorovanie realizácie PHSR - každoročne	Do 31.3. daného roka za obdobie k 31.12 predchádzajúceho roka - individuálne jednotliví členovia sami za seba
Hodnotenie uprostred obdobia realizácie PHSR	v roku 2026
Hodnotenie po ukončení PHSR	v roku 2029
Mimoriadna aktualizácia a hodnotenie PHSR	podľa potreby

Výstupom procesu monitorovania bude monitorovacia správa predložená na rokovanie MZ Čadca a následne komunikovaná prostredníctvom zvolených informačných prostriedkov odbornej aj širokej verejnosti. Pre proces monitorovania uprostred monitorovacieho obdobia a na konci monitorovacieho obdobia môže byť podľa aktuálnej potreby zriadený ad hoc monitorovací výbor zložený zo zástupcov obce, odborníkov a inštitúcií pôsobiach na jeho území a podieľajúcich sa na regionálnom rozvoji.

3.6 Finančná časť PHSR mesta Čadca na roky 2023 - 2029

Finančný plán realizácie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Čadca na roky 2023 - 2029 ako programu rozvoja obce vychádza z disponibilných alokácií pre územie v častiach, ktoré súvisia s napĺňaním stanovených cieľov PHSR a schopnosťou v tomto území úspešne využívať externé zdroje na účely rozvoja územia, tzv. absorpčná kapacita. Pri zohľadnení oboch podmienok determinujúcich možný odhad financií využiteľných pre napĺňanie cieľov PHSR je možné vychádzať z realistického variantu plánovaného čerpania štrukturálnych a investičných fondov EÚ, Plánu obnovy a odolnosti SR a ďalších nástrojov z centrálnych riadených programov a z národných programov pri zohľadnení špecifik mesta Čadca.

3.6.1 Centrálné riadené európske programy

Okrem štrukturálnych fondov (ESIF), ktorých riadenie zdieľa EÚ a jednotlivé členské štáty, a prostredníctvom ktorých sa dnes financuje prevažná väčšina výdavkov EÚ, existuje druhý spôsob financovania z EÚ, a to prostredníctvom fondov, ktoré sú spravované centrálné a priamo Európskou komisiou alebo jej poverených inštitúcií – tzv. centrálné riadené programy. Ich finančná perspektíva bude v programovom období 2021–2027 významne narastať, avšak sú spojené s náročným procesom prípravy.

Hlavné centrálné riadené programy, ktoré sú dostupné miestnym lokálnym samosprávam patria:

Plán obnovy

Východiská Plánu obnovy obsahujú priority vlády SR a jeho jednotlivé komponenty ktoré sú navrhnuté tak, aby pomohli vyvieť slovenskú ekonomiku z krízy vyvolanej pandémiou COVID-19, akcelerovať digitálnu a zelenú tranzíciu ekonomiky, prispieť k splneniu

európskych reformných a investičných požiadaviek a aby zabezpečili základ pre dlhodobý ekonomický rozvoj SR.

Z plánu obnovy môže Slovensko čerpať takmer 6 miliárd eur.

Plán obnovy je postavený na nasledujúcich piatich oblastiach:

1. Zelená ekonomika (obnoviteľné zdroje energie a energetická infraštruktúra; obnova budov; udržateľná doprava; dekarbonizácia priemyslu; adaptácia na zmenu klímy) – plánovaná alokácia 2,3 mld. EUR
2. Vzdelávanie (dostupnosť, rozvoj a kvalita inkluzívneho vzdelávania na všetkých stupňoch; vzdelávanie pre 21. storočie; zvýšenie výkonnosti slovenských vysokých škôl) – plánovaná alokácia 0,9 mld. EUR
3. Veda, výskum, inovácia (efektívnejšie riadenie a posilnenie financovania výskumu, vývoja, inovácie a digitálnej ekonomiky; lákanie a udržanie talentov) – plánovaná alokácia 0,7 mld. EUR
4. Zdravie (moderná a dostupná zdravotnícka starostlivosť; humánna, moderná a dostupná starostlivosť o duševné zdravie; dostupná a kvalitná dlhodobá sociálno-zdravotná starostlivosť) – plánovaná alokácia 1,5 mld. EUR
5. Efektívna verejná správa a digitalizácia (zlepšenie podnikateľského prostredia; reforma justície; boj proti korupcii a praniu špinavých peňazí, bezpečnosť a ochrana obyvateľstva; zdravé verejné financie; digitálne Slovensko (štát v mobile, kybernetická bezpečnosť, rýchly internet pre každého, digitálna ekonomika)) –plánovaná alokácia 1,1 mld. EUR

REACT: EU

REACT-EU (Pomoc pri obnove v rámci politiky súdržnosti a pri obnove území v Európe) je iniciatíva, ktorá predstavuje ďalšiu fázu a rozšírenie reakcie na krízu a opatrení na nápravu dôsledkov tejto krízy realizovaných prostredníctvom Investičnej iniciatívy v reakcii na koronavírus a Investičnej iniciatívy v reakcii na koronavírus plus. Prispeje k zelenej, digitálnej a odolnej obnove hospodárstva. REACT-EU dopĺňa do existujúcich programov politiky súdržnosti nové dodatočné zdroje a neuskutočňuje sa na úkor žiadneho iného programu ani neodčerpáva zo zdrojov plánovaných na budúce roky. Celkovo by Slovensko z európskeho protikrizového nástroja malo dostať až 780 miliónov eur

FONDY EHP A NÓRSKA

V minulom období boli podporené projekty zamerané na oblasť kultúry, občianskej spoločnosti, dobrej správy vecí verejných, základných práv a slobody, a ďalej na oblasť životného prostredia, energetiky, zmeny klímy a nízkouhlíkového hospodárstva. V nasledujúcom období do roku 2027 je možné opäťovne počítať s Nóorskymi fondmi.

EPC FINANCOVANIE

Hlavným predmetom energetických služieb so zaručeným výsledkom (Energy Performance Contracting - EPC) je návrh, projektovanie a realizácia investičných úsporných opatrení v existujúcej budove, areáli alebo inej prevádzkovej jednotke vrátane energetického manažmentu. Investičné náklady hradí dodávateľ, úsporné opatrenia sú niekoľko rokov splácané z dosiahnutých úspor. Táto metóda je predovšetkým vhodná pre štátne inštitúcie a organizácie, pre kraje, mestá, obce a ich príspevkové organizácie.

MODERNIZAČÝ FOND

Hlavným cieľom Modernizačného fondu je podporiť členské štáty modernizáciou a dekarbonizáciou ich energetických systémov. Modernizačný fond bude podporovať projekty, ktoré pomôžu splniť ciele pre znižovanie emisií skleníkových plynov, zvyšovanie energetickej účinnosti a rozvoja obnoviteľných zdrojov energie.

Ineterreg Europe, Interreg Central Europe, Interreg Danube

Podpora je zameraná na všetky tematické ciele kohéznej politiky od výskumu a inovácií, životného prostredia, klimatických zmien, sociálnej problematiky, dopravy a mobility až k previazaným oblastiam integrovaného rozvoja.

MEDZINÁRODNÝ VIŠEGRÁDSKY FOND

Medzinárodný Visegrádsky fond (The International Visegrad Fund) je medzinárodná donorská organizácia založená na podporu regionálnej spolupráce v rámci Visegrádskeho regiónu (V4) i medzi regiónom V4 a ďalšími krajinami, regiónom západného Balkánu a Východného partnerstva.

Medzi ostatné kľúčové centrálné riadené programy patria:

- **Horizont Európa/Horizon Europe** (veda, konkurencieschopnosť, inovácia),

- **Connecting Europe Facility - CEF** (Nástroj pre prepojenie Európy – transeurópska dopravná, energetická a digitálna infraštruktúra),
- **Erasmus+** (vzdelávanie/odborná príprava, mládež, šport),
- **Kreatívna Európa/Creative Europe** (delí sa na dve časti: Kultúra a Media; kultúrna a jazyková rozmanitosť, kultúrne dedičstvo a konkurencieschopnosť, audiovizuálna tvorba),
- **CERV/Citizenship, Equality, Rights and Values** - Práva a hodnoty, nahradil program Europe for Citizens/Európa pre občanov, podporuje európske práva, hodnoty, rovnosť a participáciu občanov),
- **LIFE** (životné prostredie, zmena klímy),
- **Program pre jednotný trh** (bezpečnosť potravín, ochrana spotrebiteľa, konkurencieschopnosť MSP, efektívny jednotný trh, európske štatistiky, účinné štandardy),
- **Program na podporu reforiem** (správa verejných rozpočtov, podnikateľské prostredie, vzdelávanie a odborná príprava/sociálna oblasť, životné prostredie/energetika),
- **InvestEU** (udržateľná infraštruktúra, výskum/inovácia/digitalizácia, malé a stredné podniky – MSP, sociálne podnikanie a zručnosti),
- **Digitálna Európa** (výkonná výpočtová technika, umelá inteligencia, kybernetická bezpečnosť a dôvera, pokročilé digitálne zručnosti, využitie digitálnych kapacít a interoperabilita),
- **European Solidary Corps** (solidarita a podpora tretím krajinám).

3.6.2 Národné operačné programy

Operácie financované z EFRR (cieľa Investovanie pre rast a zamestnanosť), ESF+, KF a FST budú realizované prostredníctvom jedného Programu Slovensko na obdobie 2021–2027 (OP Slovensko). Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR (MPRV SR) bude riadiacim orgánom pre Strategický plán SPP 2023–2027 a bude zodpovedné za jeho prípravu, ako aj za implementáciu ENRAF a zároveň riadiacim orgánom pre Operačný program Rybné hospodárstvo na roky 2021–2027 (*Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021–2027*).

PROGRAM SLOVENSKO

Celková alokácia Programu Slovensko na programové obdobie 2021-2027 činí **12,59 mld. EUR**, ktorá je v programe rozdelená v rámci piatich cieľov politik a ich jednotlivých priorít (viz nasledujúca tabuľka). Najväčšia alokácia presahujúca 2 mld. EUR je pridelená na prioritu Doprava (2,18 mld. EUR) a prioritu Životné prostredie (2,12 mld. EUR). Pre Fond spravodlivej transformácie, ktorý spadá po prioritu 6 bolo vyčlenených celkom 0,44 mld. EUR.

V rámci OP Slovensko je pre regionálny rozvoj pre implementáciu Integrovaných územných stratégií (IUS) krajov a Území mestského rozvoja vyčlenená časť finančných prostriedkov, ktoré budú implementovať samosprávne kraje a UMR. Pre Žilinský samosprávne kraj je vyčlenený podiel cca 100 000 000,- EUR, ktorý kraj prerozdelení do jednotlivých regiónov ŽSK.

Tabuľka 25 : Rozdelenie alokácie v rámci priorít Programu Slovensko

Priorita	Celkom EFRR/Kohézny Fond/ESF+	z toho			
		EFRR	Kohézny Fond	ESF+	FST
Cieľ politiky 1: Konkurencieschopnejšia a inteligentnejšia Európa vďaka presadzovaniu inovatívnej a inteligentnej transformácie hospodárstva a regionálnej prepojenosti IKT					
IP1: Veda, výskum a inovácie	1 778 050 000 €	1 778 050 000 €	0 €	0 €	0 €
IP2: Digitálna pripojiteľnosť	112 100 000 €	112 100 000 €	0 €	0 €	0 €
Cieľ politiky 2: Prechod z ekologickejšieho, nízkouhlíkového hospodárstva na hospodárstvo s nulovou bilanciou uhlíka a odolnú Európu vďaka presadzovaniu čistej a spravodlivej energetickej transformácie, zelených a modrých investícií, obehového hospodárstva, zmierňovania zmeny klímy a adaptácie na ňu, predchádzania rizikám a ich riadenia a udržateľnej mestskej mobility					
2P1: Energetická efektívnosť a dekarbonizácia	1 306 549 999 €	1 203 560 749 €	102 989 250 €	0 €	0 €
2P2: Životné prostredie	2 030 497 280 €	1 222 998 360 €	807 498 920 €	0 €	0 €
2P3: Udržateľná mestská mobilita	890 600 000 €	590 500 000 €	300 100 000 €	0 €	0 €
Cieľ politiky 3: Prepojenejšia Európa vďaka posilneniu mobility					
3P1: Doprava	1 999 903 170 €	789 315 000 €	1 210 588 170 €	0 €	0 €
Cieľ politiky 4: Sociálnejšia a inkluzívnejšia Európa implementujúca Európsky pilier sociálnych práv					
4P1: Adaptabilný a prístupný trh práce	527 471 548 €	4 206 450 €	0 €	523 265 098 €	0 €
4P2: Kvalitné inkluzívne vzdelávanie	623 293 550 €	269 893 550 €	0 €	353 400 000 €	0 €
4P3: Zručnosti pre lepšiu adaptabilitu a inklúziu	241 606 000 €	50 000 000 €	0 €	191 606 000 €	0 €
4P4: Záruka pre mladých	283 969 292 €	0 €	0 €	283 969 292 €	0 €
4P5: Aktívne začlenenie a dostupné služby	1 169 957 946 €	556 750 000 €	0 €	613 207 946 €	0 €
4P6: Aktívne začlenenie rómskych komunít	269 000 000 €	99 000 000 €	0 €	170 000 000 €	0 €
4P7: Sociálne inovácie a experimenty	68 153 000 €	0 €	0 €	68 153 000 €	0 €

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA ČADCA NA ROKY 2023 - 2029

4P8: Potravinová a materiálna deprivácia	68 153 000 €	0 €	0 €	68 153 000 €	0 €
Cieľ politiky 5: Európa bližšie k občanom vďaka podpore udržateľného a integrovaného rozvoja všetkých typov území a miestnych iniciatív					
5P1: Moderné regióny	403 637 715 €	403 637 715 €	0 €	0 €	0 €
Priorita 6: Fond spravodlivej transformácie					
6P1: Fond spravodlivej transformácie	440 658 242 €	0 €	0 €	0 €	440 658 242 €
Priorita 7: Technická pomoc					
7P1-7P4 Technická pomoc	380 134 191 €	225 597 206 €	51 632 243 €	84 543 983 €	18 360 759 €
SPOLU	12 593 734 933 €	7 305 609 030 €	2 472 808 583 €	2 356 298 319 €	459 019 001 €

Zdroj: Program Slovensko verzia 1.0 (apríl 2022)

PROGRAM CEZHRAŇIČNEJ SPOLUPRÁCE INTERREG 2021–2027 POĽSKO – SLOVENSKO

Program sa sústreďí na štyri najdôležitejšie témy pre spoluprácu:

- životné prostredie a prispôsobenie zmene klímy,
- kultúrne a prírodné dedičstvo, udržateľný cestovný ruch,
- cezhraničná mobilita,
- spolupráca medzi inštitúciami a obyvateľmi pohraničia.

Tabuľka 26 : Alokácie z programu Interreg Poľsko – Slovensko

Prioritná os (PO)	Názov PO	Celková alokácia z EFRR bez technickej pomoci
1.	K prírode ohľaduplné a bezpečné pohraničie	24 830 251,00 €
2.	Prepojenejšie pohraničie	23 005 741,00 €
3.	Tvorivé a turisticky atraktívne pohraničie	62 649 562,00 €
4.	Spolupráca medzi inštitúciami a obyvateľmi pohraničia	10 342 917,00 €
Spolu		120 828 471,00 €

Zdroj: Program cezhraničnej spolupráce Interreg 2021–2027 Poľsko – Slovensko (december 2021)

PROGRAM CEZHRAŇIČNEJ SPOLUPRÁCE INTERREG 2021–2027 SLOVENSKO – ČESKO

Kľúčové problémy, na ktoré sa Program zameria, sú:

- **Životné prostredie**
 - manažment katastrof
 - prispôsobenie ekosystémov na klimatické zmeny
 - zachovanie a obnova biodiverzity
 - znižovanie znečistenia
- **Vzdelávanie**
 - výmena vedomostí, skúseností, odborných poznatkov a dobrej praxe medzi vzdelávacími inštitúciami na
 - všetkých stupňoch vzdelávania od predprimárneho až po vysoké školstvo
- **Kultúra a cestovný ruch**
 - zachovanie a obnova kultúrneho a prírodného dedičstva
 - produkty cestovného ruchu a ich propagácia
- **Inštitucionálna spolupráca**

- spolupráca verejnej správy a spolupracujúcich subjektov na oboch stranách prihraničného územia
- **Miestne iniciatívy – Fond malých projektov**
 - vytváranie nových a upevňovanie existujúcich partnerstiev, sietí a cezhraničných štruktúr vrátane
 - činností zameraných na voľnočasové a záujmové aktivity.

Tabuľka 27 : Alokácie v rámci prioritných os z programu Interreg SR-ČR

Prioritná os (PO)	Názov PO	Celková alokácia z EFRR bez technickej pomoci
1.1	Životné prostredie	19 935 420,00 €
2.1	Vzdelávanie	7 176 751,00 €
2.2	Kultúra a cestovný ruch	43 060 507,00 €
3.1	Inštitucionálna spolupráca	4 784 501,00 €
3.2	Miestne iniciatívy	4 784 501,00 €
Spolu		79 741 680,00 €

Zdroj: Program cezhraničnej spolupráce Interreg Slovensko – Česko 2021–2027 (4. 4. 2022)

3.6.3 Finančný plán

Finančný plán čerpania finančných prostriedkov pre investičné a neinvestičné aktivity zohľadňuje zdroje, pri ktorých predpokladáme využiteľnosť pre obec Korňa. Jedná sa o plán čerpania EŠIF v rámci OP Slovensko, plán čerpania programov Ineterreg SK-CZ a Interreg PL-SK. V neposlednom rade sa nesmú opomínať vlastné zdroje, vrátane rozpočtov obce, ktoré budú spolufinancovať všetky rozvojové aktivity aj z vlastných zdrojov. Ich uplatnenie bude monitorované v dielčích monitorovacích správach na základe dostupných údajov.

Tabuľka 28: Indikatívny časový plán čerpania EŠIF v rámci Programu Slovensko 2021–2027

EŠIF	2021	2022	2023	2024	2025	2026*	2027*	Spolu
EFRR	0 €	1 173 096 016 €	1 212 573 387 €	1 262 046 622 €	1 314 392 235 €	1 142 559 581 €	1 200 941 189 €	7 305 609 030 €
ESF+	0 €	378 313 907 €	391 056 708 €	407 018 334 €	423 924 377 €	368 545 130 €	387 439 863 €	2 356 298 319 €
FST	0 €	162 320 974 €	164 928 335 €	35 449 653 €	36 023 467 €	29 849 788 €	30 446 784 €	459 019 001 €
KF	0 €	397 043 175 €	410 410 121 €	427 157 169 €	444 888 995 €	386 752 586 €	406 556 537 €	2 472 808 583 €
ENRAF	0 €	0 €	0 €	0 €	0 €	0 €	0 €	0 €
Spolu	0 €	2 110 774 072 €	2 178 968 551 €	2 131 671 778 €	2 219 229 074 €	1 927 707 085 €	2 025 384 373 €	12 593 734 933 €

*Rok 2026 a 2027 zahŕňa finančné rozpočtové prostriedky vrátane sumy flexibility.

Zdroj: Program Slovensko verzia 1.0 (december 2021)

Tabuľka 29 : Indikatívny časový plán čerpania EŠIF v rámci cieľa Európska územná spolupráca (cezhraničná spolupráca) - program Interreg PL-SK a program Interreg SR-ČR (vrátane Technickej pomoci)

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA ČADCA NA ROKY 2023 - 2029

Názov programu	EŠIF	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Interreg Poľsko – Slovensko	129 284 462 €	17 390 306 €	17 738 112 €	18 092 874 €	18 454 732 €	18 823 827 €	19 200 303 €	19 584 309 €
Interreg Slovensko – Česko	85 323 597 €	11 477 044 €	11 706 585 €	11 940 717 €	12 179 531 €	12 423 121 €	12 671 584 €	12 925 016 €
Spolu	214 608 059 €	28 867 350 €	29 444 697 €	30 033 591 €	30 634 263 €	31 246 948 €	31 871 887 €	32 509 325 €

Zdroj: PHSR ŽSK 2021+